

מארז תכנון, ניהול והיערכות לשנה"ל תשע"ג

למנהלי בתי הספר היסודיים ולמפקחים

מהמינהל הפדגוגי

מתנה

תוכן העניינים

מארגז תכנון ניהול והיערכות בבתי הספר היסודיים תשע"ג

פרק א' - מבט על... מטרות ויעדי התכנית האסטרטגית תשע"ג

מבט לאחר וראייה לעתיד - סמנכ"לית בכירה ומנהלת המינהל הפדגוגי, מיכל כהן

- ♦ פתח דבר ..... עמוד 75
- ♦ מבט על... מטרות ויעדי התכנית ..... עמודים 76 - 80
- ♦ הקדמה - מנהלת האגף לחינוך יסודי, יהודית קדש ..... עמוד 81

פרק ב' - הנחיות ליישום התכנית האסטרטגית בבתי הספר היסודיים תשע"ג

יעד 1 - העמקת החינוך לערכים

- ♦ נעלה לירושלים ..... עמוד 83
- ♦ תרבות ישראל ומורשתו ..... עמודים 84 - 85
- ♦ מפתח הל"ב בתפיסה מערכתית ..... עמודים 86 - 88
- ♦ ההמנון הלאומי - התקווה ..... עמוד 89
- ♦ מטרות חוק החינוך הממלכתי המתוקן (תש"ס) ..... עמודים 90 - 91
- ♦ חינוך אזרחי ודמוקרטי ..... עמודים 92 - 93
- ♦ מורשת, דת ותרבות - במגזר הערבי ..... עמודים 94 - 95
- ♦ מורשת ותרבות - במגזר הדרוזי ..... עמודים 96 - 97
- ♦ חינוך לקיימות וחינוך סביבתי ..... עמודים 98 - 99
- ♦ שוויון בין המינים ..... עמוד 100

יעד 2 - מאבק באלימות ועיצוב אקלים חינוכי מיטבי

- ♦ אקלים מיטבי ..... עמודים 101 - 103
- ♦ תלבושת אחידה ..... עמוד 104
- ♦ זהירות ובטיחות בדרכים ..... עמודים 105 - 106

יעד 3 - שיפור ההישגים הלימודיים

- ♦ שפת אם ..... עמודים 107 - 109
- ♦ מבדק קריאה לתלמידי כיתות א' ..... עמודים 110 - 111
- ♦ מתמטיקה ..... עמודים 112 - 114
- ♦ חוק פיצול כיתות א' ו-ב' ..... עמודים 115 - 116
- ♦ אנגלית ..... עמודים 117 - 118
- ♦ מדע וטכנולוגיה ..... עמודים 119 - 120
- ♦ אמירים למצטיינים ..... עמוד 121
- ♦ קליטת תלמידים עולים ותלמידים תושבים חוזרים ..... עמודים 122 - 123
- ♦ אזורי בחירה מבוקרת - ניסוי ארצי ..... עמודים 124 - 125

יעד 4 - ניצול מקסימאלי של זמן הלימוד

- ♦ ניצול זמן הלימוד:
  - ♦ יישום הוראות חוזר "ימי לימוד מחייבים" ..... עמודים 126 - 127
  - ♦ הקצאת שעות הלימוד השבועיות המחייבות ..... עמודים 127 - 126

יעד 5 - צמצום פערים

- ♦ איתור וקידום תלמידים מתקשים באוכלוסיות "שח"ר" ..... עמודים 128 - 129
- ♦ תכניות תוספתיות לצמצום פערים ..... עמודים 130 - 132
- ♦ חומש למגזרים דוברי השפה ערבית ..... עמודים 133 - 134

מתנ"ה

יעד 6 - חיזוק מעמד המורה ושיפור איכות ההוראה

- ♦ פיתוח דרכי הערכה לצורך קידום מקצועי של מורים ומנהלים..... עמוד 135
- ♦ פיתוח מקצועי של עובדי ההוראה..... עמודים 136 - 137

יעד 7 - חיזוק מעמד המנהל

- ♦ פיתוח מקצועי של מנהלי בתי-ספר..... עמוד 138

יעד 11 - תקשוב מערכת החינוך והתאמתה לעידן הדיגיטלי במאה ה-21

- ♦ תקשוב מערכת החינוך והתאמתה למאה ה-21..... עמודים 139 - 141

יעד 12 - שילוב הלומדים וקידומם בחינוך הרגיל תוך הרחבת יכולת הכלתם ומתן מענים מגוונים

- ♦ שילוב הלומדים וקידומם בחינוך הרגיל תוך הרחבת יכולת הכלתם..... עמודים 142 - 145

רפורמות

- ♦ אופק חדש..... עמודים 146 - 147

תכניות מרכזיות

- ♦ טרכטנברג..... עמודים 148 - 149
- ♦ ניהול עצמי..... עמודים 150 - 152
- ♦ חינוך משלב..... עמודים 153 - 154

כללי

- ♦ מינהל בית ספרי..... עמוד 155
- ♦ חטיבות צעירות..... עמוד 156
- ♦ שעת חירום..... עמוד 157

פרק ג' - הנחיות נוספות לבתי הספר היסודיים הממלכתיים דתיים

- פתח דבר - ראש מינהל חמ"ד, אברהם ליפשיץ..... עמוד 159
- הקדמה - מפקח ארצי על בתי"ס היסודיים הממ"ד, אוריאל עובדיה..... עמוד 160
- ♦ הנחיות נוספות לבתי הספר בחינוך הדתי..... עמודים 161 - 168

פרק ד' - הנחיות נוספות לבתי הספר היסודיים בחינוך המיוחד

- פתח דבר - מנהלת האגף לחינוך מיוחד, רעיה לוי-גודמן..... עמוד 170
- ♦ הנחיות ליישום היעדים בעבודה עם תלמידים בעלי צרכים מיוחדים בחינוך הרגיל..... עמוד 171
- ♦ הנחיות ליישום היעדים בעבודה עם בתי ספר לחינוך מיוחד..... עמודים 172 - 188

פרק ה' - משאבים ליישום התכנית בבתי הספר היסודיים תשע"ג

- ♦ הקדמה - משאבים ליישום התכנית האסטרטגית תשע"ג..... עמוד 190
- ♦ שעות תוספתיות ליישום המטרות ויעדי התכנית האסטרטגית בחינוך היסודי..... עמוד 191
- ♦ אופן שיבוץ השעות בבתי הספר היסודיים..... עמודים 192 - 193
- ♦ פירוט שעות הלימוד השבועיות המחייבות בבתי הספר היסודיים..... עמודים 194 - 195
- ♦ מודל הדרכה בית ספרי לבתי ספר יסודיים בחינוך הרגיל..... עמוד 196
- ♦ הספרייה - מרכז משאבים בבית-הספר..... עמודים 197 - 198
- ♦ ספרי לימוד לתלמידים - היערכות לתשע"ג..... עמודים 199 - 200
- ♦ ריכוז שעות ההוראה והפיתוח מקצועי בנושא היעדים..... עמודים 201 - 204
- ♦ ריכוז שמות המתווים לפיתוח מקצועי בכל יעד..... עמודים 205 - 206

פרק ו' - תם ולא נשלם... ומה הלאה?

תם ולא נשלם... - מנהלת אגף פיתוח במינהל הפדגוגי, זהבה שמש

- ♦ על אודות המתנ"ה..... עמוד 208
- ♦ על אודות הגאנט..... עמוד 208
- ♦ על אודות ספר התכניות..... עמודים 209 - 211
- ♦ המארז כציר עבודה מארגן בבניית תכניות העבודה..... עמודים 365 - 373

פרק א'

מבט על... מטרות ויעדי התכנית האסטרטגית

מבט לאחור וראייה לעתיד -

סמנכ"לית בכירה ומנהלת המינהל הפדגוגי, מיכל כהן

♦ פתח דבר

♦ מבט על...

הקדמה -

מנהלת האגף לחינוך היסודי, יהודית קדש

מבט על... מטרות ויעדי התכנית האסטרטגית תשע"ג

מבט לאחור וראייה לעתיד - סמנכ"לית בכירה ומנהלת המינהל הפדגוגי, מיכל כהן

פתח דבר

שמחנו לשמוע מכם כי מארז המתנ"ה שפיתחנו לשנה"ל תשע"ב, סייע לכם להתארגן כראוי לשנת הלימודים הנוכחית, סינכרן את העשייה, הנגיש את המידע לגבי התכניות, המשימות והמשאבים של המינהלים השונים במטה, הפחית את "גורם ההפתעה" ושימש כבסיס לשיח הפדגוגי סביב תהליך בניית תכנית העבודה עם צוות המוסד החינוכי, ההורים, המפקח והמחוז.

השנה המשכנו בעשייה זו ופעלנו להרחבת התפיסה האינטגרטיבית תוך התייחסות לרצפים מגוונים: רצף גילאי מקדם יסודי דרך היסודי ועד לעל יסודי; רצף של אוכלוסיות רגילות, מצטיינות, מתקשות, חנ"מ; רצף של אוכלוסיות וותיקות ועולים; ורצף מטה-מחוז. פעלנו להגדלת מרחב הבחירה שלכם ביחס לתחום ההדרכה, אופן השימוש בשעות הלא צבועות, ביטול חובת ההשתתפות בקורס מסוים בפיתוח המקצועי ועוד.

כדי לאפשר לכם להיערך כראוי ובזמן ליישום התכנית האסטרטגית לקראת שנה"ל תשע"ג, שדרגנו את המארג והכנסנו בו שינויים משמעותיים הנוגעים לרמת התכנים ולאופן הצגתם:

ברמת התכנים - הרחבנו, העמקנו וכללנו חומרים נוספים שפותחו במהלך שנת תשע"ב; הוספנו את הרפורמה החדשה עוז לתמורה, את תפיסת הניהול עצמי, את מודל ההדרכה; התייחסנו להערכה ולבקרה ברמה הבית ספרית ולממדי התפוקה והתוצאה ברמה המחוזית.

ברמת המבנה - בחרנו להציג את ההיבטים המרכזיים בתכנית החל משלב מטרות התכנית האסטרטגית ויעדיה, דרך המשימות הנגזרות מכל יעד תוך פירוט ההנחיות המרכזיות ליישום המשימה.

את תהליך הערכה הצגנו על פני הרצף, כשברמה הבית ספרית הדגשנו את הפעולות המרכזיות הנדרשות ממנהל ביה"ס וצוותו, וברמה המחוזית העלינו הצעות/נושאים ביחס למדדי התוצאה המרכזיים שיידונו על ידי המפקח ומנהליו, כל זאת תוך שקיפות מירבית, לצד המשאבים הנדרשים ליישום התכנית בתשע"ג.

החומרים הנכללים במארג מהווים את תשתית המידע הנדרש בעבודת המחוז עם המפקחים והמנהלים. הם מעודדים דיאלוג מתמשך בין המפקח, למנהל, לרשות ולהורים אודות תכנון שנה"ל, בניית תכנית העבודה, אופן שיבוץ השעות שאינן צבועות במערכת, הנושאים בהם ישתלמו המורים במסגרת ההתפתחות המקצועית, שיבוצי מורים, תחומי ההדרכה ועוד.

תודתנו לכלל השותפים לחשיבה ולתכנון הפדגוגי במשרד שפועלים יחדיו להיערכות לתשע"ג: מנהלי מחוזות, לשכת המשנה למנכ"ל וצוות התכנון, מזכירות פדגוגית, מינהל הכשרה ופיתוח מקצועי לעו"ה, מינהל חברה ונוער, מינהל מדע וטכנולוגיה, מינהל תקשוב ומערכות מידע, מינהל חינוך דתי, מינהל כלכלה ותקציבים, מינהל הפיתוח, אגף א' נכסים ולוגיסטיקה, אגף בכיר לכא"ב, אגף א' לחינוך מוכר שאינו רשמי, אגף א' תכניות אסטרטגיות בחינוך לערכים, אגף הביטחון ולמנהלים במינהל הפדגוגי, המוביל את הראייה הכוללת של העשייה הפדגוגית המשרדית לטובת בתי הספר.

ומכאן לאן מועדות פנינו? כשלב נוסף בפיתוח כלים שיסייעו לניהול פדגוגי מיטבי ולהיערכות לקראת תשע"ג, אנו מכינים, בימים אלו, את לוח הגאנט לשנה"ל תשע"ג: לוח המסדיר את כלל הפעולות, הכנסים, האירועים והבקורות במהלך השנה. בנוסף, אנו נמצאים בשלבי פיתוח של ספר התכניות בו תוכלו למצוא את כלל התכניות החינוכיות שפותחו במשרד ואו שהמשרד שותף לפיתוחן ואו להובלתן.

כל זאת בהתאם לתכנית האסטרטגית הכוללת של המשרד כפי שתוצג להלן:

מתכ"ה

מבט על... מטרות ויעדי התכנית האסטרטגית לשנת תשע"ג

הפרק שלפניכם מציג את המטרות ואת היעדים הכלולים בתכנית האסטרטגית לשנת תשע"ג. המטרות והיעדים ממוקדים בקידום של היבטים המשלימים זה את זה ומבוססים על התפיסה הרואה את הלומד כמכלול והחותרת למתן מענה לצרכיו הקוגניטיביים, הרגשיים והחברתיים.

בחרנו להציג את הדברים ברצף שיאפשר תכנון מושכל החל משלב מטרות התכנית האסטרטגית ויעדיה ועד למשימות הנגזרות מכל יעד. בכל משימה תיארונו את הפעולות המרכזיות הנדרשות מהמנהל ומצוותו לקידומה, לצד תהליך הערכה הבית ספרית ומדדי התפוקה והתוצאה ברמת בתי הספר במחוז:

תפקידם של מדדי התפוקה לשקף את ליבת העשייה המתרחשת בבית"ס בעקבות התשומות ופעולות ההתארגנות שננקטו בכל אחת מהמשימות.

תפקידם של מדדי התוצאה הוא ללמד אודות השינוי המצופה בסביבה הבית ספרית (ברמת תלמיד, כיתה, מורה, צוות וכו') בעקבות הפעלת המשימות. מדדי התוצאה מושפעים מהעשייה הבית-ספרית אך גם מהשפעות חיצוניות בסביבה. המידע לגביהם יכול להיאסף באמצעות תצפיות, שיחות, חוות דעת אישיות, שאלונים וכד' - בחרנו להציגם כנקודות לשיח בין המפקח לקבוצת מנהליו.

בנוסף, הצגנו עבור כל יעד את המשאבים הנדרשים ליישום, לצד הנחיות הנוגעות לאופן מימושן היעיל של שעות ההוראה הנדרשות, ההתפתחות המקצועית במסגרת השתלמויות המורים וההדרכה הבית ספרית כך שתוצג בפניכם התמונה הכוללת.

מטרות התכנית האסטרטגית

- א. מערכת החינוך תחזק את החינוך לערכים ציוניים, יהודיים, דמוקרטיים וחברתיים.
- ב. מערכת החינוך תחתור לקידום המצוינות, לשיפור ההישגים והאיכות החינוכית ולצמצום הפערים החברתיים.
- ג. מערכת החינוך תהיה אפקטיבית ויעילה יותר, תשרת את צורכי הפרט ואת צורכי המשתנים של מדינת ישראל.

יעדי התכנית

1. העמקת החינוך לערכים
2. מאבק באלימות ועיצוב אקלים חינוכי מיטבי
3. שיפור ההישגים הלימודיים
4. ניצול מקסימאלי של זמן הלימוד
5. צמצום פערים לימודיים
6. חיזוק מעמד המורה ושיפור איכות ההוראה
7. חיזוק מעמד המנהל
8. התמקדות במקצועות הליבה
9. התאמת תכנית הלימודים למציאות החינוכית המשתנה
10. הגדלת מספר התלמידים בחינוך הטכנולוגי-מקצועי
11. תקשוב מערכת החינוך והתאמתה לעידן הדיגיטלי במאה ה-21

יעד נוסף לתשע"ג

12. שילוב הלומדים וקידום בחינוך הרגיל תוך הרחבת יכולת הכלתם ומתן מענים מגוונים

תכנית
אסטרטגית

מטרות

יעדים

משימות

פעולות

משאבים

הערכה
בית ספרית

מדדי
תפוקה
ותוצאה

מתנ"ה

המטרות והיעדים של התכנית האסטרטגית

ריכוז הנושאים, המטרות, היעדים והמשימות בבתי הספר היסודיים

הנושא	המטרה	יעד מס'	היעד	המשימה
יעד מספר 1				
נעלה לירושלים	א'	1	העמקת החינוך לערכים	יציאה לספורים חינוכיים בירושלים
תרבות ישראל ומורשתו	א'	1	העמקת החינוך לערכים	הטמעת מקצוע "תרבות ישראל ומורשתו"
מפתח ה"ב" בתפיסה מערכתית	א'	1	העמקת החינוך לערכים	הטמעת ערכי "מפתח ה"ב" בתפיסה בית-ספרית (שעת חינוך, שיח פרטני, מסגרות של חברת הילדים ושיתוף ההורים)
ההמנון הלאומי	א'	1	העמקת החינוך לערכים	העמקת ההיכרות עם ההמנון הלאומי
יעד מספר 2				
אקלים מיטבי	א	2	מאבק באלימות ועיצוב אקלים חינוכי מיטבי	הפעלת תכנית מערכתית לקידום אקלים חינוכי מיטבי ולצמצום האלימות
תלבושת אחידה	א'	2	מאבק באלימות ועיצוב אקלים חינוכי מיטבי	הנהגת התלבושת האחידה
יעד מספר 3				
שפת אם	ב'	3	שיפור ההישגים הלימודיים	הפעלת תכנית לשיפור ההישגים באוריינות, קריאה וכתביה בכיתות א'-ו' ולקידום שפת אם עברית וערבית
מבדק קריאה	ב'	3	שיפור ההישגים הלימודיים	שיפור המיומנויות בשפת אם - מבדק קריאה וכתביה לתלמידי כיתות א'
מתמטיקה	ב'	3	שיפור ההישגים הלימודיים	שיפור דרכי ההוראה והלמידה בשיעורי מתמטיקה כיתתיים/פרטניים ופיתוח ערוצי התמקצעות במתמטיקה
חוק פיצול כיתות א' ו-ב'	ב'	3	שיפור ההישגים הלימודיים	פיצול כיתות א'-ב' במסגרת שיעורי קריאה וחשבון (ראו יעד 3 - שפת אם מתמטיקה)
אנגלית	ב'	3	שיפור ההישגים הלימודיים	הטמעת הערכה "הערכה להערכת ראשית קריאה באנגלית" בכיתות ה'
מדע וטכנולוגיה	ב'	3	שיפור ההישגים הלימודיים	הטמעת מקצוע מדע וטכנולוגיה
אמירים למצטיינים	ב'	3	שיפור ההישגים הלימודיים	הטמעת תכנית "אמירים" לטיפוח התלמידים המצטיינים ולטיפוח המצוינות הבית ספרית
קליטת תלמידים עולים ותלמידים תושבים חוזרים	ב'	3	שיפור ההישגים הלימודיים	המשימות לעולים חדשים: הקניית העברית כשפה שנייה לעולים שיפור השפה והשלמת פערים במקצועות הלימוד מניעת נשירה של תלמידים עולים המשימות לעולים ותיקים: המשך ליווי באמצעות תכניות לתלמידים עולים במטרה לשפר את השפה ולהשלים פערים
אזורי בחירה מבוקרת	ב'	3	שיפור ההישגים הלימודיים	הפעלת תכנית ניסוי המקדמת בחירה מבוקרת של הורים בעת רישום ילדיהם לבתי-הספר שלא על-פי אזורי הרישום הקיימים

מתנה

ריכוז הנושאים, המטרות, היעדים והמשימות בבתי הספר היסודיים

הנושא	המטרה	יעד מס'	היעד	המשימה
יעד מספר 4				
ניצול זמן לימוד: יישום הוראות חוזר "ימי לימוד מחייבים" לימוד מחייבים" הקצאת שעות הלימוד השבועיות	ה'	4	ניצול מקסימאלי של זמן הלימוד	יישום הוראות חוזר "ימי לימוד מחייבים" והקצאת שעות הלימוד השבועיות המחייבות
יעד מספר 5				
איתור וקידום תלמידים מתקשים באוכלוסיות "שח"ר"	ב'	5	צמצום פערים	הפעלת תכניות לאיתור, לטיפול, לקידום תלמידים מתקשים ולצמצום פערים לימודיים וחברתיים
תכניות תוספתיות לצמצום פערים	ב'	5	צמצום פערים	הפעלת תכניות תוספתיות לקידום תלמידים מתקשים ולצמצום פערים לימודיים וחברתיים
חומש - למגזרים דוברי השפה הערבית	ב'	5	צמצום פערים	קידום ההישגים הלימודיים והחברתיים של תלמידי המגזרים דוברי השפה הערבית
יעד מספר 6				
פיתוח דרכי הערכה לצורך קידום מקצועי של מורים ומנהלים	ב'	6	חיזוק מעמד המורה ושיפור איכות ההוראה	הערכת מורים ומנהלים לצורך קידום המקצועי
פיתוח מקצועי של עובדי ההוראה	ב'	6	חיזוק מעמד המורה ושיפור איכות ההוראה	השתתפות בקורסים לפיתוח מקצועי של עובדי ההוראה
יעד מספר 7				
פיתוח מקצועי של מנהלי בתי-ספר	ב'	7	חיזוק מעמד המנהל	פיתוח מקצועי של מנהלי בתי-ספר
יעד מספר 11				
תקשוב מערכת החינוך והתאמתה למאה ה-21	ב'	11	תקשוב מערכת החינוך והתאמתה לעידן הדיגיטלי במאה ה-21	הטמעה ויישום של סביבות מתוקשבות להוראה וללמידה הנתמכות בטכנולוגיית ה-ICT לשם קידום פדגוגיה מיטבית והקניית אוריינות המאה ה-21 למורים ולתלמידים
יעד מספר 12				
שילוב הלומדים וקידומם בחינוך הרגיל תוך הרחבת יכולת הכלתם	ב'	12	שילוב הלומדים וקידומם בחינוך הרגיל תוך הרחבת יכולת הכלתם ומתן מענים מגוונים בהיבטים שונים	מתן מענים משמעותיים בחינוך הרגיל כך שפחות ילדים יזדקקו להפנייתם ללמידה במסגרות החינוך המיוחד

מתנה

ריכוז הנושאים, המטרות, היעדים ומשימות השגרה בבתי הספר היסודיים

הנושא	המטרה	נגזר מיעד מס'	היעד	משימת השגרה בדיקה ליעד
משימות שגרה בדיקה ליעד מספר 1				
מטרות חוק החינוך הממלכתי המתוקן	א'	1	העמקת החינוך לערכים	מימוש המטרות של חוק החינוך הממלכתי המתוקן (תש"ס)
חינוך אזרחי ודמוקרטי	א'	1	העמקת החינוך לערכים	חינוך לערכים דמוקרטיים ואזרחיים חינוך לחיים משותפים
מורשת, דת ותרבות - במגזר הערבי	א'	1	העמקת החינוך לערכים	הטמעת מקצוע "מורשת דת ותרבות"-מגזר ערבי
מורשת ותרבות - במגזר הדרוזי	א'	1	העמקת החינוך לערכים	הטמעת מקצוע "מורשת ותרבות"- מגזר הדרוזי
חינוך לקיימות ולחינוך סביבתי	א'	1	העמקת החינוך לערכים	הטמעת חינוך לקיימות כאורח חיים - תכנית משותפת של שר החינוך והשר להגנת הסביבה
שוויון בין המינים	א'	1	העמקת החינוך לערכים	קידום שוויון בין המינים
משימת שגרה בדיקה ליעד מספר 2				
זהירות ובטיחות בדרכים	א'	2	מאבק באלימות ועיצוב אקלים חינוכי מיטבי	קידום התנהגות זהירה ובטוחה בדרכים
רפורמות במערכת החינוך				
אופק חדש			יצירת סינרגיה בין ארבעת רכיבי אופק חדש: זמן תלמיד, זמן מורה, הערכת עובדי ההוראה, סגני המנהלים והמנהלים ופיתוח מקצועי	
תכניות מרכזיות				
טרסנברג			העשרה בתום יום הלימודים	
ניהול עצמי			הטמעת מודל הניהול העצמי בבתי ספר חדשים בניהול עצמי והעמקה בבתי ספר ותיקים בניהול עצמי	
חינוך משלב			יצירת מסגרת לימודית ארגונית, פדגוגית חינוכית המאפשרת להכיל באותו בית ספר תלמידים שונים בעלי מגוון זהויות יהודיות	
כללי				
מינהל בית ספרי			קידום ארגון בית הספר וניהולו כסביבת חינוך-למידה	
חטיבות צעירות			חיזוק החטיבות הצעירות כמסגרת חינוך למידה ייחודית ואיכותית	
שעת חירום			היערכות לשעת חירום	

בטוחני כי עבודה אינטגרטיבית עם מדדים מוגדרים ברמת המוסד החינוכי והמחוז מול המטרות, היעדים, המשימות והפעולות, כפי שהוצגו לעיל ויופרטו בפרקים הבאים, תקדם את המערכת.

בברכת היערכות פורייה,

מיכל כהן

סמנכ"לית בכירה ומנהלת המינהל הפדגוגי

הקדמה - מנהלת האגף לחינוך יסודי, יהודית קדש

למנהלי בתי הספר היסודיים ולמפקחים,

בספרות מחקר החינוך מצאנו כי בתי ספר מצוינים רואים במציאות דרך חיים, הרגל ולא אירוע חד פעמי, המכוונת לתת מענה לכל תלמיד ולהבאתו להישגים גבוהים בתחום הלימודי, הרגשי והחברתי. בהתנהלותם זו משקפים בתי הספר שוויון חברתי, אי תיוג, שיתוף הקהילה ובעיקר ההורים. בתי ספר אלה חותרים בהתמדה ולאורך זמן לאיכויות גבוהות ולהשגת תוצאות מצוינות. הם יוצרים תרבות ארגונית שיש בה סינרגיה בתהליכי הפעולה וקשר מובנה בין ערכים לנורמות, לנהלים ולכללים הנגזרים מהחזון החינוכי ומחזקים אותו.

עבור בתי ספר אלה החזון הוא היכולת לראות את האפשרי לפני שהוא הופך ברור מאליו. בתי ספר אלה מצליחים, מחד גיסא, להציב מטרות גדולות ומאידך גיסא, משכילים לפרוט אותן לפעולות יישומיות וסדורות המקדמות אותם בדרכם להשגתן.

המארג שלפניכם בנוי על תפיסה זו. תוכלו למצוא בו את המטרות, היעדים והמשימות שהוגדרו בתכנית האסטרטגית של משרד החינוך ואת ההנחיות שנועדו לסייע למנהלים ולמפקחים בדרך להשגת כל מטרה, יעד ומשימה שהוגדרו לצד יצירת מדדי תפוקה, וכיוונים לשיח אודות מדדי התוצאה. המארג מגדיר הנחיות פדגוגיות וארגוניות גם ביחס למימוש יעיל של זמן הוראה-למידה, תהליכי הוראה-למידה איכותיים ותהליכי פיתוח מקצועי. כל זאת באופן המאפשר למנהל ולמפקח לראות את התמונה השלמה של המעשה החינוכי בבית הספר, ובצידה - לאפשר את הביטוי המושכל והייחודי בתהליכי היישום.

כמו תמיד נקיים מפגשים במעגל ארצי, מחוזי ואזורי לבחינת המשמעות של הנחיות אלה ושל השימוש המושכל בחומרים הכלולים במארג. נלווה מהלכים אלה בהמשך פיתוח מאגר חומרי הוראה-למידה מגוון ותומך יישום איכותי.

לסיום, "כל אחד מוכן לעשות מעשה גדול, מזהיר, חד פעמי, שרבות ידובר בו. קשה הוא המעשה הקטן, היומיומי, האפור" (אסתר קל)

אני מחזקת את ידיכם בשגרת העשייה החינוכית, במעשים הקטנים, היומיומיים, שבונים את המעשה הגדול.

בברכת הצלחה,
יהודית קדש
מנהלת האגף לחינוך יסודי

מתנה

פרק ב'

הנחיות ליישום התכנית האסטרטגית בבתי הספר היסודיים

יעד 1 - העמקת החינוך לערכים

- ◆ נעלה לירושלים
- ◆ תרבות ישראל ומורשתו
- ◆ מפתח הל"ב בתפיסה מערכתית
- ◆ ההמנון הלאומי - התקווה
- ◆ מטרות חוק החינוך הממלכתי המתוקן (תש"ס)
- ◆ חינוך אזרחי ודמוקרטי
- ◆ מורשת, דת ותרבות - במגזר הערבי
- ◆ מורשת ותרבות - במגזר הדרוזי
- ◆ חינוך לקיימות וחינוך סביבתי
- ◆ שוויון בין המינים

יעד 2 - מאבק באלימות ועיצוב אקלים חינוכי מיטבי

- ◆ אקלים מיטבי
- ◆ תלבושת אחידה
- ◆ זהירות ובטיחות בדרכים

יעד 3 - שיפור ההישגים הלימודיים

- ◆ שפת אם
- ◆ מבדק קריאה
- ◆ מתמטיקה
- ◆ חוק פיצול כיתות א' ו-ב'
- ◆ אנגלית
- ◆ מדע ושכלולוגיה
- ◆ אמירים למצטיינים
- ◆ קליטת תלמידים עולים ותלמידים תושבים חוזרים
- ◆ אזורי בחירה מבוקרת - ניסוי ארצי

יעד 4 - ניצול מקסימאלי של זמן הלימוד

- ◆ ניצול זמן הלימוד:
- ◆ יישום הוראות חוזר "ימי לימוד מחייבים"
- ◆ הקצאת שעות הלימוד השבועיות המחייבות

יעד 5 - צמצום פערים

- ◆ איתור וקידום תלמידים מתקשים באוכלוסיות "שח"ר"
- ◆ תכניות תוספתיות לצמצום פערים
- ◆ חומש למגזרים דוברי השפה הערבית

יעד 6 - חיזוק מעמד המורה ושיפור איכות ההוראה

- ◆ פיתוח דרכי הערכה לצורך קידום מקצועי של מורים ומנהלים
- ◆ פיתוח מקצועי של עובדי ההוראה

יעד 7 - חיזוק מעמד המנהל

- ◆ פיתוח מקצועי של מנהלי בתי-ספר

יעד 11 - תקשוב מערכת החינוך והתאמתה לעידן

- ◆ הדיגיטלי במאה ה-21
- ◆ תקשוב מערכת החינוך והתאמתה למאה ה-21

יעד 12 - שילוב הלומדים וקידומם בחינוך הרגיל תוך הרחבת יכולת הכלתם ומתן מענים מגוונים

- ◆ שילוב הלומדים וקידומם בחינוך הרגיל תוך הרחבת יכולת הכלתם

רפורמות

- ◆ אופק חדש

תכנית מרכזיות

- ◆ טרכטנברג
- ◆ ניהול עצמי
- ◆ חינוך משלב

כללי

- ◆ מינהל בית ספרי
- ◆ חטיבות צעירות
- ◆ שעת חירום

הנחיות ליישום היעדים בתכנית האסטרטגית - תשע"ג

הנושא: נעלה לירושלים

המטרה:

- מערכת החינוך תחזק את החינוך לערכים ציוניים, יהודיים, דמוקרטיים וחברתיים

היעד:

- יעד 1 - העמקת החינוך לערכים

המשימה:

- יציאה לסיורים חינוכיים בירושלים

האוכלוסייה:

- כיתות ה' בכל בתי הספר

הפעולות:

- בניית תכנית טיולים לכיתה ה' תוך שילוב סיורים חינוכיים בירושלים בדגש על "ירושלים הבירה שלי"
- תיאום ואישור התכנית ע"י אגף של"ח וידיעת הארץ במחוז
- תיאום הסיור והדרכתו ע"י גופים ומוסדות בירושלים המאושרים ע"י המשרד
- קיום פעילות להכנת התלמידים לקראת הסיור בירושלים
- קיום פעילות סיכום עם התלמידים בעקבות הסיור בירושלים

הערכה ובקרה בית ספריים:

- קיום תהליכי למידה, הערכה ובקרה הכוללים דיאלוג, משוב והערכה בעקבות הסיור
- קיום תהליכים לבדיקת הפעולות המרכזיות בתכנית על כל שלביה

מדדים ברמת בתי הספר במחוז:

מדדי תפוקה:

- מספר בתי הספר ששילבו בתיאום עם אגף של"ח וידיעת הארץ במחוז, תכנית סיורים לכיתות ה', "ירושלים הבירה שלי"
- מספר בתי הספר שסיירו בירושלים בהתאם לתכנית הסיורים לכיתות ה' "ירושלים הבירה שלי"
- מספר בתי הספר שקיימו פעילות הכנה לפני הסיור בירושלים ופעילות סיכום בעקבותיו

נקודות מוצעות לדיון במפגש מפקח ומנהליו אודות מדדי תוצאה:

- באיזו מידה תכנית הסיורים בירושלים תרמה לחיזוק הזיקה וההזדהות של התלמידים עם ירושלים כבירת ישראל?
- באיזו מידה תרמה תכנית הסיורים בירושלים לחיזוק סקרנותם/רצונם של התלמידים להכיר את ירושלים כבירת ישראל?
- באיזו מידה תרמו הפעולות שביצעו המנהל וצוותו להשגת המדדים שהוגדרו בתכנית האסטרטגית?

לפרטים נוספים יש לפנות:

- למפקחים במחוזות
- לשל"ח במינהל חברה ונוער

יעד 1

הנחיות ליישום היעדים בתכנית האסטרטגית - תשע"ג

הנושא: תרבות ישראל ומורשתו

המטרה:

- מערכת החינוך תחזק את החינוך לערכים ציוניים, יהודיים, דמוקרטיים וחברתיים

היעד:

- יעד 1 - העמקת החינוך לערכים

המשימה:

- הטמעת מקצוע "תרבות ישראל ומורשתו"

האוכלוסייה:

- כיתות ה' ו' בכל בתי הספר הממלכתיים היהודיים

הפעולות:

- הטמעת מקצוע "תרבות ישראל ומורשתו" בחינוך הממלכתי יהודי בשכבות כיתות ה' ו' תוך דגש על הנושאים הבאים:
  - כיתות ה' - עם בארצו - בין עם ישראל לארץ ישראל
  - כיתות ו' - אחריות אישית ומחויבות לאומית
  - לימוד טקסטים מכוננים, בחינת מקורותיהם והשפעותיהם והעברת ביקורת עליהם תוך מתן דגש על:
    - כיתות ה' - "ספר האגדה", ההימנון
    - כיתות ו' - "פרשת השבוע" כטקסט רלוונטי ואקטואלי, לימוד "מגילת העצמאות"
  - דיון בנושאים מרכזיים כמו:
    - כיתות ה' - סמלי המדינה, נשיאים וראשי ממשלה, ירושלים כבירת ישראל, א"י בראי חגי ישראל, א"י בשירים ובסיפורים
    - כיתות ו' - בני ובנות מצווה, אחריות ומחויבות במפעל הציוני: דרכי הגשמה חלוצית, עצמאות כמחויבות ומקומה של מגילת העצמאות בחברה הישראלית, חגי ישראל בין מסורת לחידוש
  - הטמעת חומרי הוראה למידה מאושרים לתחום בהתאם לפרסום באתר המטה לתרבות ישראל
  - שימוש מושכל במאגר משימות שנבנה בשיתוף הראמ"ה

שעות הוראה בתחום:

- 2 ש"ש בשכבת כיתות ה', ו' להטמעת המקצוע (לכל כיתה תוקצה שעה מהתקן הבית ספרי + שעה תוספתית)
- חובת מינימום חלה על הוראת הנושאים המצוינים בסילבוס המפורסם באתר המטה לתרבות ישראל

פיתוח מקצועי:

- מורה אחד לפחות, משכבת ה' או ו' ישתתף בפיתוח מקצועי "תרבות ישראל ומורשתו" המופעל ע"י המטה לתרבות ישראל במזכירות הפדגוגית בהיקף של 30 שעות

הדרכה:

- תינתן בבת"ס שבחרו בתחום במסגרת מודל ההדרכה
- תינתן בהתאם לתכנים שייקבעו ע"י מטה תרבות ישראל במזכירות הפדגוגית, תוך הכנסת ההתאמות הנדרשות
- תתבצע ביום ובמשבצת זמן קבועים עליהם הוסכם במשותף כדי לאפשר הדרכה מסודרת וקבועה

תפקיד המנהל/ת:

- ◆ ליווי תהליך ההוראה-למידה בהתאם לסילבוס הנדרש במסגרת השעות
- ◆ בדיקת השימוש בחומרי למידה מאושרים ע"י המטה לתרבות ישראל והאגף לאישור ספרי לימוד
- ◆ שיבוץ מורים בעלי זיקה לתרבות ישראל
- ◆ יצירת מסגרת זמן ללמידה ושיתוף ע"י המורה המשתלם
- ◆ בניית תכנית עבודה יישומית, מעקב ובקרה אודות יישום התכנית
- ◆ עדכון המפקח הכולל והרפרנט המטה לתרבות ישראל ביחס לתמונת המצב העדכנית ביישום המשימה והיועצות בהם

הערכה ובקרה בית ספריים:

- ◆ קיום תהליכי למידה, הערכה ובקרה הכוללים מיפוי המצב, צפייה בשיעור, דיאלוג, משוב והערכה בזמנים קבועים
- ◆ קיום הערכה לבדיקת ההתקדמות בתהליך הנדרש למימוש המשימה בהתאם לפעולות שהוגדרו
- ◆ ניתוח תוצאות ההערכה ושימוש בו כבסיס לשיפור מתמשך בתכניות העבודה הכיתתיות ובתכנית הבית ספרית

מדדים ברמת בתי הספר במחוז:

מדדי תפוקה:

- ◆ מספר בתי הספר בחינוך הממלכתי יהודי בהם נלמד המקצוע "תרבות ישראל ומורשתו" בכל אחת מכיתות ה'ו'
- ◆ מספר בתי הספר שפועלים בהתאם לסילבוס הנדרש
- ◆ מספר בתי הספר שמשתמשים בחומרי ההוראה ללמידה החדשים שאושרו ע"י משרד החינוך
- ◆ מספר בתי הספר המשתמשים במאגר המשימות שפותח בשיתוף ראמ"ה
- ◆ מספר בתי הספר שבהם לפחות מורה אחד משכבת ה' או ו' משתתף בפיתוח מקצועי בתחום
- ◆ מספר בתי הספר שיצרו מסגרת זמן ללמידה ולשיתוף ע"י המורה המשתלם והמדריך הבית ספרי
- ◆ מספר בתי הספר המקיימים תהליכי למידה הערכה ובקרה בתחום

נקודות מוצעות לדין במפגש מפקח ומנהליו אודות מדדי תוצאה:

- ◆ באיזו מידה הלמידה במסגרת תרבות ישראל תרמה לחיזוק הזהות היהודית?
- ◆ באיזו מידה העיסוק בנושאי תרבות ישראל תרם להיכרות עם מקורות ישראל?
- ◆ באיזו מידה תרמו הפעולות שביצעו המנהל וצוותו להשגת המדדים שהוגדרו בתכנית האסטרטגית?

לפרטים נוספים יש לפנות:

- ◆ למפקחים במחוזות
- ◆ למטה לתרבות ישראל במזכירות הפדגוגית

הנחיות ליישום היעדים בתכנית האסטרטגית - תשע"ג

הנושא: מפתח הל"ב בתפיסה מערכתית

המטרה:

- מערכת החינוך תחזק את החינוך לערכים ציוניים, יהודיים, דמוקרטיים וחברתיים

היעד:

- יעד 1 - העמקת החינוך לערכים

המשימה:

- הטמעת ערכי "מפתח הל"ב" בתפיסה בית-ספרית (שעת חינוך, שיח פרטני, מסגרות של חברת הילדים ושיתוף ההורים)

האוכלוסייה:

- כיתות א'-ו' בבתי הספר היסודיים בכל המגזרים

הפעולות:

- הפעלת תכנית "מפתח הל"ב" (בחמ"ד - "מפתח הל"ב מתוך אמונה") במסגרת שעת חינוך קבועה אחת לשבוע בכיתות א'-ו' בהתאם לסילבוס החברתי-ערכי (תוך התאמה, למוכש"ר, למגזר הערבי, הבדואי והדרוזי)
- במסגרת שעת חינוך קבועה אחת לשבוע בכיתות א'-ו' בהתאם לסילבוס החברתי-ערכי (תוך התאמה למוכש"ר, למגזר הערבי, הבדואי והדרוזי)
- קיום מפגשי מחנך-קבוצת תלמידים (עד 5 תלמידים) במסגרת השעות הפרטניות במהלך מתקיים שיח רגשי-חברתי-ערכי בנושאים הרלוונטיים לחיי הילדים (כדוגמת "מפגשים מלב אל לב")
- טיפול מעורבות חברתית בכיתה, בביה"ס ובקהילה תוך מתן הזדמנויות לכל תלמיד/ה למלא תפקיד במסגרות מגוונות כמו: "תפקיד לכל תלמיד/ה" ו"שגרירי מפתח הל"ב"/"שגרירי מפתח הל"ב מתוך אמונה"
- שיתוף ההורים בלמידה ובהתנסות החברתית-ערכית המתקיימות בכיתה ובבית-הספר ברמות שיתוף שונות
- הרחבת העיסוק בערכי "מפתח הל"ב" גם לתחומי הדעת השונים ובהקשרים מגוונים לשם העמקת הלמידה וההתנסות החברתית

שעות הוראה בתחום:

- שעת חינוך אחת קבועה בכיתות א'-ו' להטמעת "מפתח הל"ב" (מתוך התקן הבית ספרי בהתאם להוראות חוזר מנכ"ל)
- שתי שעות פרטניות המיועדות לשיח אישי/קבוצתי במסגרת "אופק". קבוצת התלמידים (עד חמישה) תתחלף בסבב
- השעות תועברנה ע"י מחנכי כיתות א'-ו' בליווי ובהנחיית הרכזים החברתיים

פיתוח מקצועי:

- למחנכים - מחנך אחד לפחות בכל שנה ישתתף בקורס "מפתח הל"ב למחנכים" המופעל ע"י האגף לחינוך יסודי בהיקף של 30 שעות
- לרכזים החברתיים - קורס רכזים המופעל ע"י האגף לחינוך יסודי במסגרת "לימודי תעודת רכז חברתי" או במסגרת לימודי הכשרה והתמקצעות בהתאם לשלב הפיתוח המקצועי בו הם נמצאים בהיקף של 30 שעות
- למחנכי החמ"ד - קורס שיינתן ע"י מינהל חמ"ד

הדרכה:

- ♦ ההדרכה בתחום החברתי תינתן למחנכים ולרכז החברתי בבתי"ס שבחרו בהדרכה בתחום, בהיקף של 1/2 יום חודשי
- ♦ ההדרכה תתבצע ביום ובמשבצת זמן קבועים עליהם הוסכם עם המפקח והמנחה המחוזית בתחום
- ♦ ההצטרפות לבתי"ס המיישמים את מודל "שגרירי מפתח הל"ב" (בחמ"ד: "שגרירי מפתח הל"ב מתוך אמונה") כרוכה בבחירת הדרכה של "מפתח הל"ב" במודל ההדרכה

תפקיד המנהל/ת:

- ♦ בניית תכנית העבודה בתחום, מעקב ובקרה אחר יישומה
- ♦ יצירת מסגרות זמן ללמידה ולשיתוף ע"י הרכז החברתי, המורה המשתלם והמדריך הבית ספרי
- ♦ ליווי תהליכי ההוראה-למידה בכיתות ובחדר המורים באמצעות צפייה, משוב והערכה
- ♦ מינוי רכז חברתי הממשיך להתפתח מקצועית בתחום ושילובו בצוות הניהולי
- ♦ הקצאת מסגרות לפעילות של חברת הילדים ומעקב אחר ביצוע הפעילות
- ♦ עדכון המפקח הכולל ביחס לתמונת המצב העדכנית ביישום המשימה והיועצות בו

הערכה ובקרה בית ספריים:

- ♦ קיום תהליכי למידה, הערכה ובקרה הכוללים מיפוי המצב, צפייה בשיעור, דיאלוג, משוב והערכה בזמנים קבועים
- ♦ בדיקת ההתקדמות בתהליך הנדרש ליישום התכניות הכיתתיות והבית-ספריות בהתאם לפעולות שהוגדרו
- ♦ הערכת המידה בה הערכים הנלמדים מיושמים בהתנהגותם של באי ביה"ס
- ♦ הערכת המעורבות החברתית בדגש על המדדים: אחריות, התמדה, יוזמה ותקשורת בין-אישית

מדדים ברמת בתי הספר במחוז:

מדדי תפוקה:

הפעלת שעת חינוך - תכנית "מפתח הל"ב"

- ♦ מספר בתי הספר בהם משובצת שעת חינוך קבועה בכל אחת מכיתות א'-ו'
- ♦ מספר בתי הספר בהם המחנכים מעבירים את שעת החינוך בכיתותיהם
- ♦ מספר בתי הספר בהם מופעלת תכנית "מפתח הל"ב"/"מפתח הל"ב מתוך אמונה" (בממ"ד)

ליווי, פיתוח מקצועי והדרכה

- ♦ מספר בתי הספר בהם לפחות מחנך אחד משתתף בקורס "מפתח הל"ב למחנכים"
- ♦ מספר בתי הספר בהם הרכז משתתף בקורס התמקצעות לרכזים חברתיים (לימודי תעודה/לימודי התמקצעות)
- ♦ מספר בתי הספר בהם הרכז משתתף בכנסים/מימי עיון מחוזיים/ארציים של המחלקה לחינוך לחיים בחברה
- ♦ מספר בתי הספר בהם קיימת הדרכה קבועה ומסודרת בתחום החברתי למחנכים ולרכז
- ♦ מספר בתי הספר בהם מתקיימים מפגשי מליאה בתחום החברתי לכלל צוות החינוך

קידום מעורבות חברתית

- ♦ מספר בתי הספר בהם מרבית התלמידים ממלאים תפקיד במהלך השנה
- ♦ מספר בתי הספר בהם מעריכים את התלמידים הממלאים תפקיד (בתעודת מחצית, בתעודה מיוחדת וכו')
- ♦ מספר בתי הספר בהם מיושם מודל "שגרירי מפתח הל"ב"/"שגרירי מפתח הל"ב מתוך אמונה" (בממ"ד) בכל הכיתות

קיום שיח רגשי-חברתי-ערכי

- ♦ מספר בתי הספר בהם מתקיים שיח רגשי חברתי ערכי קבוע בין המחנך לקבוצת תלמידים, במסגרת השעות הפרטניות

שיתוף ההורים בעשייה החברתית ערכית

- ♦ מספר בתי הספר בהם הוצגה בפני ההורים התכנית החברתית השנתית
- ♦ מספר בתי הספר שפועלים לשיתוף ההורים בלמידה ובהתנסות החברתית ערכית ברמות שיתוף שונות

נקודות מוצעות לדיון במפגש מפקח ומנהליו אודות מדדי תוצאה:

- ◆ באיזו מידה תרמו שיעורי מפתח הל"ב לחיזוק התנהגויות חברתיות?
- ◆ באיזו מידה תרם שיתוף ההורים בעשייה החברתית לטיפול קשרי הורים-מורים?
- ◆ באיזו מידה תרם ביצוע תפקידים ע"י תלמידים לתחושת המסוגלות שלהם?
- ◆ באיזו מידה תרם השיח רגשי חברתי ערכי לטיפול יחסי מורים תלמידים?
- ◆ באיזו מידה תרמו הפעולות שבוצעו להשגת המדדים שהוגדרו בתכנית האסטרטגית?

לפרטים נוספים יש לפנות:

- ◆ למפקחים במחוזות
- ◆ לאגף לחינוך יסודי במינהל הפדגוגי
- ◆ למפקח הארצי על בתי"ס היסודיים בחמ"ד - ראו הנחיות נוספות בפרק ג'

הנחיות ליישום היעדים בתכנית האסטרטגית - תשע"ג

הנושא: ההמנון הלאומי - התקווה

המטרה:

- מערכת החינוך תחזק את החינוך לערכים ציוניים, יהודיים, דמוקרטיים וחברתיים

היעד:

- יעד 1 - העמקת החינוך לערכים

המשימה:

- העמקת ההיכרות עם ההמנון הלאומי

האוכלוסייה:

- כלל בתי"ס היסודיים ארץ

הפעולות:

- קיום מגוון פעילות להעמקת ההיכרות עם ההמנון הלאומי
- היכרות עם "ערכת התקווה"
- שילוב ההמנון הלאומי בטקסים
- שילוב ההמנון הלאומי במהלך הלמידה בתחומי דעת ובזמנים שונים:
- ב"מולדת חברה ואזרחות" - בכיתות ב', ג' ד' בנושא סמלי המדינה
- ב"מפתח הל"ב" - בכיתות א'-ו' במסגרת ערך הכבוד בחודש אייר
- ב"חינוך לשוני" - בכיתות ה', ו' בדגש על קריאה ספרותית של ההמנון
- ב"תרבות ישראל ומורשתו" - בכיתות ה' בנושא "עם וארצו"
- במוסיקה - ההמנון נלמד בכל כיתות היסוד במסגרת לימודי המוסיקה
- כללי: עיסוק בסמלי המדינה תוך הכרת האישיות, התהליכים והאירועים הקשורים בעיצוב סמלי המדינה ובבחירתם: הסמל, הדגל, ההמנון התייחסות לזיקה בין עם ישראל לארץ ישראל בהמנון הלאומי ובירור זיקה אישית ביחס אליו

הערכה ובקרה בית ספריים:

- בדיקת אופן השילוב של ההמנון באורח החיים הבית ספרי
- בדיקה וליווי של הנושאים הנלמדים בהקשר להמנון

מדדים ברמת בתי הספר במחוז:

מדדי תפוקה:

- מספר בתי הספר הפועלים להעמקת ההיכרות עם ההמנון הלאומי
- מספר בתי הספר בהם משולב הנושא במסגרות שונות
- נקודות מוצעות לדיון במפגש מפקח ומנהליו אודות מדדי תוצאה:
- באיזו מידה תרמה ההיכרות עם ההמנון לחיזוק תחושת השייכות לעם ולמדינה?
- באיזו מידה תרם העיסוק בהמנון לשליטה במילותיו ולהבנת מסריו?
- באיזו מידה תרמו הפעולות שביצעו המנהל וצוותו להשגת המדדים שהוגדרו בתכנית האסטרטגית?

לפרטים נוספים יש לפנות:

- למזכירות הפדגוגית
- לאגף לחינוך יסודי במינהל הפדגוגי

הנחיות ליישום משימת שגרה בתכנית האסטרטגית

הנושא: מטרות חוק החינוך הממלכתי המתוקן (תש"ס)

כללי:

- ◆ החינוך לערכים נקבע כאחד היעדים המרכזיים של הפעילות השוטפת בבית-הספר
- ◆ החינוך לערכים תורם לעיצוב אישיותו של הלומד הצעיר, לקשר ולקרבה למורשת הלאומית והאוניברסלית, והוא אף משפיע על יצירת אקלים תומך ומעצים בבית-הספר, שהוא מאבני היסוד של מטרות החינוך
- ◆ בשנת תש"ס (2000) החליטה הכנסת על תיקונים ושינויים בחוק החינוך הממלכתי עקב שינויים שהתחוללו בחברה הישראלית ובמערכת החינוך במדינת ישראל, ושדרשו התאמות בין מטרות החינוך הממלכתי לבין המציאות החינוכית של ימינו
- ◆ התיקון לחוק נתקבל בכנסת ביום ט"ז באדר א' התש"ס (22 בפברואר 2000). הצעת החוק ודברי ההסבר פורסמו בהצעת חוק 2766, מיום כ"ז בחשוון התשנ"ט (16 בנובמבר 1998)

המטרה:

- ◆ מיסוד המודעות והמחויבות ליישום החוק

משימת השגרה בזיקה ליעד:

- ◆ מימוש מטרות חוק החינוך הממלכתי המתוקן (תש"ס)

האוכלוסייה:

- ◆ כלל מוסדות החינוך

הפעולות:

- ◆ בירור מהות הערכים העומדים בבסיס סעיפי חוק החינוך הממלכתי המתוקן, בחינתם, ניתוח המרכיבים שלהם, והענקת פרשנות ההולמת את ציבור בית-הספר
- ◆ בחינת פעולות בית-הספר לאור מטרות החינוך המוגדרות בתיקון לחוק
- ◆ זיהוי, הדגשה והבלטה של הערכים שמזמנים תחומי הדעת

הצעות ברוח הערכים הנכללים בחוק:

- ◆ ההצעה: ערכת התקווה - העמקת ההיכרות עם ההמנון הלאומי במערכת החינוך ובתנועות הנוער
- ◆ לטיפול הערכים: כיבוד הזהות התרבותית, נאמנות למדינה (עפ"י סעיף 1)
- ◆ ההצעות: ביקור תלמידים בכנסת ובבתי-משפט, פעילות לחינוך אזרחי של תלמידים וכפיתוח מקצועי למורים; פעילויות בנושא שוויון בין המינים
- ◆ לטיפול הערכים: הנחלת העקרונות שבהכרזה על מדינת ישראל, שמירה על החוק, ערכים דמוקרטיים, שוויון זכויות חברתי (על-פי סעיף 2)
- ◆ ההצעות: טיפוח זיכרון השואה ומשמעויותיה באמצעות סיור במרכז להנחלת זיכרון השואה
- ◆ לטיפול הערכים: אהבת האדם, כיבוד המורשת (על-פי סעיף 1), תודעת זכר השואה והגבורה ותולדות העם היהודי (על-פי סעיף 4)
- ◆ ההצעה: חובת תלבושת אחידה בבתי-הספר בשיתוף פעולה עם צוות בית-הספר, עם ועד ההורים ועם מועצת התלמידים (ראו פירוט משימה לעיל)

- ◆ לטיפול הערכים: שוויון (על-פי סעיף 2), חתירה לצדק חברתי (על-פי סעיף 9)
- ◆ ההצעה: 'נעלה לירושלים' (ראו פירוט משימה לעיל)
- ◆ לטיפול ערכים: אהבת הארץ, נאמנות למדינה (על-פי סעיף 1) לימוד תולדות ארץ ישראל ומורשת ישראל (על-פי סעיפים 3 ו-4)
- ◆ ההצעה: מיזמים משותפים עם עמותות ועם קרנות פילנתרופיות להפעלת תכניות ייחודיות לחיזוק החינוך הערכי, בדגש על זהות יהודית-ציונית ועל מורשת ישראל
- ◆ לטיפול ערכים: כיבוד המורשת, נאמנות למדינה, אהבת הארץ (על-פי סעיף 1), לימוד תולדות ארץ ישראל ומדינת ישראל (על-פי סעיף 3), מורשת ישראל ומסורת יהודית (על-פי סעיף 4)
- ◆ ההצעה: הבניה וחיזוק של ההתנהגות הערכית באמצעות הפעלת תכנית "מפתח הל"ב" - תכנית חברתית ערכית בכיתות א'-ו' (ראו פירוט משימה לעיל)
- ◆ לטיפול הערכים: כיבוד תרבותו והשקפותיו של הזולת (על-פי סעיף 2), טיפוח המורשת והמסורת היהודית (על-פי סעיף 4), פיתוח אישיות הילד והילדה, שוויון הזדמנויות לכל ילד וילדה (על-פי סעיפים 5 ו-8), טיפוח מעורבות בחיי החברה הישראלית (על-פי סעיף 9), טיפוח יחס של כבוד ואחריות לסביבה הטבעית (על-פי סעיף 10)
- ◆ ההצעה: חיזוק תנועות הנוער (ראו פירוט משימה לעיל)
- ◆ לטיפול הערכים: פיתוח אישיות הילד והילדה, יצירתיותם וכישרונותיהם השונים (על-פי סעיף 5), קבלת תפקידים מתוך מסירות ואחריות, טיפוח מעורבות בחברה הישראלית (על-פי סעיף 9)
- ◆ ההצעה: מפעלי תרבות יהודית, חשיפה לאירועי תרבות בדגש על תלמידים מהפריפריה החברתית-היאוגרפית, פרויקטים מוזיקליים ברשויות (פסטיבלים, קונצרטים, ירידים)
- ◆ לטיפול ערכים: הרחבת האופקים התרבותיים וחשיפה לחוויות אומנותיות (על-פי סעיף 5), ביסוס ידיעות על היצירה האנושית, עידוד תרבות הפנאי, לימוד מורשת ישראל והמסורת היהודית (על-פי סעיפים 4 ו-6) שוויון הזדמנויות (על-פי סעיף 8)
- ◆ ההצעות: חיזוק החוסן האישי של תלמידים נושרים באמצעות הפעולות הנערכות ביחידות לקידום נוער ברשויות, בחינוך הפורמלי ופעולות לנוער עולה בסיכון
- ◆ לטיפול הערכים: חתירה לצדק חברתי, עזרה הדדית (על-פי סעיף 9), הענקת שוויון הזדמנויות (על-פי סעיף 8)

פעולות ברמה הארצית:

- ◆ קיום ימי עיון ארציים למפקחים, למנהלי בתי-ספר, למדריכים ולמורים בתחומי דעת שונים
- ◆ ימי העיון יעסקו בערכים אוניברסאליים, כמו: כבוד האדם, אחריות, יושרה, צדק, אהבת הזולת תוך מתן דגש על הוראה המפנה מקום וזמן לעיסוק בערכים הטמונים במקצועות הלימוד
- ◆ המטרה של ימי עיון אלו היא פתיחת ערוצים מגוונים ליצירת קישורים רלוונטיים לחיי התלמידים

לפרטים נוספים יש לפנות:

- ◆ למפקחים במחוזות
- ◆ לאגף א' תכניות אסטרטגיות בחינוך לערכים
- ◆ לאגף לחינוך יסודי

הנחיות ליישום משימת שגרה בתכנית האסטרטגית

הנושא: חינוך אזרחי ודמוקרטי

מטרות:

- ◆ העמקת החינוך לערכים דמוקרטיים ואזרחיים, פיתוח מודעות בקרב התלמידים לסוגיות מרכזיות בחברה הישראלית, עידוד אקטיביזם חברתי ומעורבות אזרחית
- ◆ העמקת החינוך לחיים משותפים, לסובלנות ולהכרת "האחר", להכרת ריבוי התרבויות בחברה הישראלית תוך כבוד כלפיהן
- ◆ פיתוח היכולת לנהל דיון ומחלוקת עם אחרים מתוך חוסר הסכמה, הפחתת הניכור בין קבוצות בחברה

משימת השגרה בזיקה ליעד:

- ◆ חינוך לערכים דמוקרטיים ואזרחיים
- ◆ חינוך לחיים משותפים

האוכלוסייה:

- ◆ כלל התלמידים בכיתות א'-ו' בכל המגזרים

הפעולות:

לחינוך לערכים דמוקרטיים ואזרחיים

- ◆ שילוב חינוך אזרחי, עיסוק באקטואליה ועיסוק מגוון ומאוזן בסוגיות שנויות במחלוקת בחברה הישראלית בתחומי הדעת השונים ובשיעורי חינוך
- ◆ שילוב מרכיבים אזרחיים ודמוקרטיים בתכנון סיורים וטיולים של בית-הספר (ביקורים באתרים ובמוזיאונים העוסקים בחברה הישראלית וכו')
- ◆ עריכת טקסים, פעילויות וימי שיא במועדים אזרחיים: יום הזיכרון ליצחק רבין (י"ב בחשוון), יום זכויות האדם (10 בדצמבר), יום השואה הבין-לאומי (27 בינואר), יום ההולדת לכנסת (ט"ו בשבט), יום האישה הבין-לאומי (8 במרס), היום הבין-לאומי למאבק בגזענות (21 במרס), יום העצמאות (ה' אייר)
- ◆ חשיבה על דרכים לעידוד מפגשים של תלמידים עם הזהויות השונות בחברה הישראלית (יהודים-ערבים-דרוזים, חרדים-דתיים-מסורתיים-חילוניים, עולים-ותיקים, וכו') והכרת זהויות ותרבויות אלו
- ◆ פיתוח סביבת למידה העוסקת באופן קבוע בערכים אזרחיים (סמלי המדינה, זכויות אדם, אקטואליה, תאריכים ואישים)
- ◆ עידוד למעורבות אזרחית ולאקטיביזם של התלמידים בדרכים שונות ובמסגרות שונות של בית-הספר (תחומי הלימוד, מועצת תלמידים, התנדבות וכו')
- ◆ כינוס ישיבות צוות משותפות בין רכז חברתי לרכזי השכבות ולרכז אזרחות לשם תכנון פעילויות בתחום

לחינוך לחיים משותפים

- ◆ גיבוש חזון ומטרות של בית-הספר בנושא (בהתבסס על חוזר המנכ"ל שיתפרסם בנושא)
- ◆ מפגשי הכנה, עיבוד וליבון הסוגיות הכרוכות ב'הכרת האחר' והמפגש עמו
- ◆ עידוד פעילויות מגוונות להכרת תרבויות שונות בחברה הישראלית בסובלנות ובכבוד
- ◆ עידוד מפגשים עם תלמידים מבתי-ספר אחרים כשיא בתהליך החינוכי
- ◆ טיפול מתמשך במניעת עמדות קיצוניות ואו גזעניות

פיתוח מקצועי והדרכה:

- ◆ במסגרת פיתוח מקצועי במולדת, חברה ואזרחות ובתהליכי פיתוח מקצועי של המחלקה לחינוך ולחיים בחברה

קישור לחומרים, באתר המטה לחינוך אזרחי:

- ◆ http://cms.education.gov.il/EducationCMS/Units/Mazkirut_Pedagogit/Mate

לפרטים נוספים יש לפנות:

- ◆ למפקחים במחוזות
- ◆ לרפרנטים של המטה לחינוך אזרחי במחוזות

הנחיות ליישום משימת שגרה בתכנית האסטרטגית

הנושא: מורשת, דת ותרבות - במגזר הערבי

היעד:

- ◆ יעד 1 - העמקת החינוך לערכים

משימת השגרה בזיקה ליעד:

- ◆ הטמעת אשכול "תרבות, דת ומורשת" בבתי ספר ערביים במסגרת תכנית הלימודים

האוכלוסייה:

- ◆ כיתות ב'-ט' בבתי ספר במגזר הערבי

הפעולות:

- ◆ הטמעת תכנית הלימודים המעודכנת בנושא הדת "תרבות האסלאם"
- ◆ הטמעת תכנית הלימודים החדשה במורשת הערבית
- ◆ הטמעת פיתוח חומרי למידה בהתאם לתכנית הלימודים החדשה במורשת הערבית
- ◆ הכשרת מורים להוראת המקצוע החדש "המורשת הערבית"
- ◆ הטמעת חומרי הלמידה במקצוע דת "תרבות האסלאם"

שעות הוראה בתחום:

- ◆ 2 ש"ש בהתאם לתכנית הליבה מכיתה ב' עד כיתה ט' במסגרת השעות הרגילה

פיתוח מקצועי:

- ◆ מורה אחד לפחות, משכבות ב' -ט', ישתתף בפיתוח מקצועי באשכול "תרבות, מורשת ודת" המופעל ע"י המזכירות הפדגוגית והמנהל הפדגוגי בהיקף של 30 שעות

הדרכה:

- ◆ תינתן ברמה בית ספרית, מחוזית וארצית לפי הצורך
- ◆ תינתן בהתאם לתכנים שייקבעו ע"י המפקחים המרכזים במזכירות הפדגוגית והאגף לחינוך יסודי
- ◆ תתבצע ביום ובמשבצת זמן קבועים עליהם הוסכם במשותף כדי לאפשר הדרכה מסודרת וקבועה

תפקיד המנהל/ת:

- ◆ ליווי תהליך ההוראה-למידה בהתאם לסילבוס הנדרש במסגרת השעות המיועדות להוראת האשכול החדש
- ◆ איתור המורים המומחים להוראת המקצוע
- ◆ יצירת מסגרת זמן ללמידה ולשיתוף ע"י המורה המשתלם
- ◆ בניית תכנית עבודה יישומית, מעקב ובקרה אודות יישום התכנית
- ◆ עדכון המפקח הכולל והמפמ"ר בהטמעת התכנית בהתאם ליעדים שנקבעו
- ◆ בחירת חומרי הלמידה המאושרים ע"י המשרד

הערכה ובקרה בית ספריים:

- ◆ קיום תהליכי למידה, הערכה ובקרה הכוללים מיפוי המצב, צפייה בשיעור, דיאלוג, משוב והערכה בזמנים קבועים
- ◆ קיום הערכה לבדיקת ההתקדמות בתהליך הנדרש למימוש המשימה בהתאם לפעולות שהוגדרו
- ◆ ניתוח תוצאות ההערכה ושימוש בו כבסיס לשיפור מתמשך בתכניות העבודה הכיתתיות ובתכנית הבית ספרית

מדדים ברמת בתי הספר במחוז:

מדדי תפוקה:

- ◆ מספר בתי הספר בהם נלמד האשכול "תרבות, מורשת ודת" בכל אחת מכיתות ב'-ט'
- ◆ מספר בתי הספר שפועלים בהתאם לתכנית העבודה שנקבעה ע"י המזכירות הפדגוגית והמנהל הפדגוגי
- ◆ מספר בתי הספר שמשתמשים בחומרי ההוראה למידה שפותחו ואושרו ע"י המשרד
- ◆ מספר בתי הספר שיצרו מסגרת זמן ללמידה ולשיתוף ע"י המורה המשתלם והמדריך הבית ספרי
- ◆ מספר בתי הספר המקיימים תהליכי למידה, הערכה ובקרה בתחום

נקודות מוצעות לדין במפגש מפקח ומנהליו אודות מדדי תוצאה:

- ◆ באיזו מידה תרמה הלמידה במסגרת המקצוע לחיזוק הטמעת ערכים חברתיים מהתרבות ומהמורשת הערבית?
- ◆ באיזו מידה תרם העיסוק בנושא להיכרות התלמידים את התרבות והמורשת הערבית?
- ◆ באיזו מידה תרמו הפעולות שביצעו המנהל וצוותו להשגת המדדים שהוגדרו בתכנית האסטרטגית?

לפרטים נוספים יש לפנות:

- ◆ למנהל אגף החינוך במגזר הערבי במזכירות הפדגוגית
- ◆ לאגף לחינוך יסודי במינהל הפדגוגי

הנחיות ליישום משימת שגרה בתכנית האסטרטגית הנושא: מורשת ותרבות - במגזר הדרוזי

היעד:

- ◆ יעד 1 - העמקת החינוך לערכים

משימת השגרה בזיקה ליעד:

- ◆ הטמעת מקצוע מורשת ותרבות - במגזר הדרוזי, במסגרת תכנית הלימודים

האוכלוסייה:

- ◆ כל בתי הספר היסודיים הדרוזים

שעות הוראה בתחום:

- ◆ 2 ש"ש במסגרת תכנית הלימודים הרגילה, כחלק מתכנית הלימודים

הנושאים הנלמדים בתכנית:

- ◆ ערכים, מצוות ומנהגים
- ◆ מוסדות דתיים ומסורתיים וארגון עדתי
- ◆ מורשת עממית

הפעולות:

- ◆ הטמעת המורשת והתרבות של העדה לשמירת צביונה הייחודי
- ◆ חיזוק תחושת הזהות ותחושת ההשתייכות הן לעדה והן למדינה
- ◆ טיפוח תחושת השייכות והזהות של הלומדים עם העדה בהלימה לחינוך הלומדים, אזרחי העתיד, לנאמנות למדינת ישראל ולערכי הדמוקרטיה

פיתוח מקצועי:

- ◆ מורה אחד לפחות מכל ב"ס ישתתף בפיתוח מקצועי בתכנית הלימודים ובערכים דרוזים המופעל ע"י המפמ"ר במרכזי פסג"ה בהיקף של 30 שעות

תפקיד המנהל/ת:

- ◆ ליווי תהליך ההוראה-למידה בהתאם לסילבוס הנדרש
- ◆ שיבוץ מורים/ות דרוזים שעברו הכשרה במקצוע המורשת הדרוזית
- ◆ יצירת מסגרת זמן ללמידה ולשיתוף ע"י המורה המשתלם
- ◆ בניית תכנית עבודה יישומית, מעקב ובקרה אודות יישום התכנית
- ◆ עדכון המפקח הכולל ומפמ"ר המורשת הדרוזית

הדרכה:

- ◆ תינתן בבתיה"ס היסודיים בהתאם לצורכי ביה"ס
- ◆ ההדרכה תינתן בהתאם לתכנים שייקבעו ע"י מפמ"ר המורשת והממונה על החינוך הדרוזי
- ◆ תתבצע ביום ובמשבצת זמן קבועים עליהם הוסכם במשותף כדי לאפשר הדרכה מסודרת וקבועה

הערכה ובקרה בית ספריים:

- ◆ קיום תהליכי למידה, הערכה ובקרה הכוללים מיפוי המצב, צפייה בשיעור, דיאלוג, משוב והערכה בזמנים קבועים
- ◆ קיום הערכה לבדיקת ההתקדמות בתהליך הנדרש למימוש המשימה בהתאם לפעולות שהוגדרו
- ◆ ניתוח תוצאות ההערכה ושימוש בו כבסיס לשיפור מתמשך בתכניות העבודה הכיתתיות ובתכנית הבית ספרית

מדדים ברמת בתי הספר במחוז:

מדדי תפוקה:

- ◆ מספר בתי הספר בהם נלמד המקצוע בכל אחת מהכיתות
- ◆ מספר בתי הספר שפועלים בהתאם לתכנית הלימודים
- ◆ מספר בתי הספר שמשתמשים בחומרי ההוראה-למידה שפותחו ע"י המפמ"ר
- ◆ מספר בתי הספר שיצרו מסגרת זמן ללמידה ולשיתוף ע"י המורה המשתלם והמדריך הבית ספרי
- ◆ מספר בתי הספר המקיימים תהליכי למידה, הערכה ובקרה בתחום

נקודות מוצעות לדיון במפגש מפקח ומנהלי אודות מדדי תוצאה:

- ◆ באיזו מידה תרמה הלמידה במסגרת המקצוע לחיזוק החיבור למורשת?
- ◆ באיזו מידה תרמו הפעולות שביצעו המנהל וצוותו להשגת המדדים שהוגדרו בתכנית האסטרטגית?

לפרטים נוספים יש לפנות:

- ◆ למפקחים במחוזות
- ◆ לממונה על החינוך הדרוזי והצ'רקסי
- ◆ למפמ"ר המורשת הדרוזית
- ◆ למפקח המחוזי למגזר הדרוזי והצ'רקסי במחוז הצפון

הנחיות ליישום משימת שגרה בזיקה לתכנית האסטרטגית

הנושא: חינוך לקיימות ולחינוך סביבתי

המטרה:

- לחנך דור שיאמץ 'אורח חיים מקיים' בשגרת חייו, כדי למנוע קריסה של המערכות האקולוגיות, ולכונן חברה שמאפשרת לפרטים ולקבוצות בה לחיות חיים ראויים יותר

משימת השגרה:

- הטמעת חינוך לקיימות כאורח חיים - תכנית משותפת של שר החינוך והשר להגנת הסביבה

האוכלוסייה:

- כלל המורים המלמדים בכיתות א'-ו'

הפעולות:

- פיתוח תכנית לימודים בית ספרית - חינוך לקיימות הקושרת את עקרונות הקיימות לתכנים של ארבעה מקצועות לימוד או יותר עבור 2 שכבות גיל לפחות
- תכנון וביצוע פעולות ל"אורח חיים מקיים" בנושא שבית-הספר בחר לקדם
- תכנון וביצוע של 'עשייה סביבתית' בשיתוף הקהילה בנושא שנבחר על-ידי בית-הספר

פיתוח מקצועי:

- לרשות הצוות הבית ספרי תכנית ייעודית במסגרת המתווה מקצועי, בהיקף של 30 שעות בנושא

הדרכה

- מנחה מטעם 'הרשת הירוקה' או מטעם 'החברה להגנת הטבע', ידריך את צוות בית-הספר (בהיקף של 27 שעות)
- ההדרכה תעשה על פי מתווה לתכנית הלימודים הבית ספרית בנושא חינוך לקיימות, בתיאום עם הרפרנט/ המדריך המחוזי

תפקיד המנהל/ת:

- גיבוש וליווי צוות ההיגוי של בית-הספר לחינוך לקיימות
- שיתוף בתכנון, בחשיבה ובליוי התכנית הייעודית הבית ספרית
- אחראי להפעלה וליישום של התכנית הבית-ספרית - חינוך לקיימות, תכנית הכוללת פעילויות לימודיות בנושאים נבחרים מתחום הקיימות בהיקף של 30 שעות, וימי שיא בשיתוף קהילת ההורים של בית-הספר
- אחראי לבניית סביבה לימודית המזמנת אימוץ התנהגויות מקיימות כגון: גינה אקולוגית, הפרדת פסולת, מכלים לאיסוף מים, מכלים לאיסוף נייר ולאיסוף סוללות

הערכה בית ספרית:

- קיום הערכה רציפה בכלי הערכה מגוונים (סקרים, שאלונים, תלשיטים מטלות ביצוע ומחווניים, יומני תיעוד הלמידה)

מדדים ברמת בתי הספר במחוז:

מדדי תפוקה:

- ◆ מספר בתי הספר בהם פועלת תכנית השרים
- ◆ מספר בתי הספר בהם פותחה תכנית לימודים לקיימות המשלבת את עקרונות החינוך לקיימות ב-4 תחומי דעת ו-2 שכבות גיל

נקודות מוצעות לדין במפגש מפקח ומנהליו אודות מדדי תוצאה:

- ◆ באיזו מידה תרמו ההשתלמויות בחינוך לקיימות ול"פיתוח בר קיימא" לידע המקצועי של המורים ולהגברת המודעות לנושא?
- ◆ באיזו מידה תכנית השרים תרמה לפיתוח תשתית ידע ולהבנה בנושאים סביבתיים אצל התלמידים?
- ◆ באיזו מידה סייעה התכנית להעמקת מעורבות בתי הספר בקהילה בתחום סוגיות סביבתיות?
- ◆ באיזו מידה תרמו הפעולות שביצעו המנהל וצוותו להשגת המדדים שהוגדרו בתכנית האסטרטגית?

לפרטים נוספים יש לפנות:

- ◆ למפקחים הרפרנטים במחוזות
- ◆ לממונה ארצית לקיימות
- ◆ למפמ"ר למדע וטכנולוגיה במינהל מדע וטכנולוגיה

הנחיות ליישום משימת שגרה בזיקה לתכנית האסטרטגית

הנושא: שוויון בין המינים

המטרה:

- מערכת החינוך תחזק את החינוך לערכים ציוניים, יהודיים, דמוקרטיים וחברתיים

היעד:

- העמקת החינוך לערכים

משימת השגרה בזיקה ליעד:

- משימת שגרה בזיקה ליעד 1: קידום השוויון בין המינים

מטרות ספציפיות:

- הבטחת נגישות שווה להתנסויות חינוכיות המקדמות תלמידים ותלמידות על פי הכישורים, המיומנויות וההתאמה האישית, באופן ענייני ולא סטריאוטיפי
- העצמת הבנות והבנים תוך הרחבת רפרטואר ההתנהגויות החברתיות והלימודיות של כל אחד ואחת

אוכלוסייה:

- כלל התלמידים והתלמידות בחינוך היסודי

הפעולות:

- טיפול שיח מגדרי רציף המכוון לצמצום פערים בין השני המינים תוך טיפוח כישורים ותחומי עניין
- קידום שוויון הזדמנויות לשני המינים בתנאים שוויוניים בכל תחומי חיי בית הספר
- מתן הזדמנות שווה לשני המינים בצריכת משאבים רוחניים וחומריים
- זימון התנסויות שונות לבנות ולבנים בגן ללא קשר לציפיות חברתיות וסטריאוטיפים חברתיים התייחסות באופן שוויוני לשני המינים בשפה הדבורה ובשפה הכתובה
- הפעלת דרכי הוראה-למידה-הערכה המאפשרות שוויון הזדמנויות ומתאימות לסגנונות למידה ולצרכים של בנות ובנים
- בחינה ביקורתית שלחומרי הלמידה הקיימים ואירועי אקטואליה

פיתוח מקצועי:

- במסגרת המתווה לפיתוח מקצועי

להרחבה:

- חוזר מנכ"ל תשס"ג/4(ד)
- אתר היחידה לשוויון בין המינים: <http://cms.education.gov.il/EducationCMS/Units/Shivion/Odot>

לפרטים נוספים יש לפנות:

- למפקחים במחוזות
- לממונה על שוויון בין המינים באגף לחינוך יסודי במינהל הפדגוגי

יעד 2

הנחיות ליישום היעדים בתכנית האסטרטגית - תשע"ג

הנושא: אקלים מיטבי

המטרה:

- מערכת החינוך תחזק את החינוך לערכים ציוניים, יהודיים, דמוקרטיים וחברתיים

היעד:

- יעד 2 - מאבק באלימות ועיצוב אקלים חינוכי מיטבי

המשימה:

- הפעלת תכנית מערכתית לקידום אקלים חינוכי מיטבי ולצמצום אלימות

האוכלוסייה:

- כיתות א'-ו' בכל בתי הספר היסודיים בכל המגזרים

הפעולות:

- הקמת צוות אקלים מוביל בית ספרי ועבודה מבוססת נתונים: מיצ"ב ו/או אח"מ (בחמ"ד-צוות בחכמ"ה)
- יצירת מבנים ארגוניים לדיאלוג קבוע ומובנה בין ההנהלה לצוות, בין מורים לתלמידים, בין מורים להורים
- קביעת מדיניות אחידה, עקבית, הוגנת וידועה מראש לכל באי בית הספר הבאה לידי ביטוי בתקנון מוסכם
- פיתוח מנהיגות וסמכות בקרב הצוות החינוכי תוך מתן כלים לצוות ולמורים להתמודדות עם אירועי משמעת ואלימות
- הגברת המוגנות של הצוות החינוכי והתלמידים
- טיפול ייעודי בתלמידים המאופיינים בבעיות התנהגות (שיטת עוצמה, מרכזים טיפוליים בשירותים הפסיכולוגיים וכד')
- יצירת ברית חינוכית עם הורים כחלק מקידום אקלים חינוכי מיטבי (בחמ"ד במסגרת במ"ה)
- הפעלת תכנית "כישורי חיים" כשעת ליבה שבועית קבועה במערכת ע"י המחנכת ו/או היועצת
- הקפדה על יישום נושאים המקדמים יעד זה, כגון: חברות, אמפתיה, ויסות רגשי, ניהול קונפליקטים, מניעת בריונות והצקה (כולל בריונות ברשת), מניעת חרם, מניעת שתיית אלכוהול ומניעת עישון, התנהגות מינית, מניעת הטרדה ופגיעה מינית - במסגרת תכנית "כישורי חיים"
- "שילוב תכנית "ל"ב 21" בהתאמה לילדים בעלי צרכים מיוחדים המשולבים בביה"ס או הלומדים בכיתות חינוך מיוחד
- הטמעה של תכניות חינוכיות ייחודיות המשלבות מודלים לניהול שיח רגשי, חברתי וערכי בין המורה לתלמידים

שעות הוראה בתחום:

- שעה אחת בשכבת כיתות א'-ו' להטמעת "כישורי חיים" (מתוך התקן הבית ספרי בהתאם להוראות חוזר מנכ"ל)
- השיעור יועבר ע"י מחנכי כיתות א'-ו' בליווי ובהנחיית יועצת בית הספר

פיתוח מקצועי:

- מורה אחד לפחות משכבת א' עד ו' מכל בתי"ס היסודיים בכל המגזרים ישתתף בקורס "המחנך כמנהל הכיתה" בהיקף של 30 שעות המופעל ע"י האגף לחינוך יסודי ושפ"י
- ליועצים בבתי"ס היסודיים בכל המגזרים - קורסים על פי המתווה המקצועי בהתאם לשלב בו הם נמצאים

הדרכה:

- ♦ לצוותי אקלים בבתי"ס שבתכנית - תינתן ע"י מדריכי אקלים, יועצים ופסיכולוגים, במסגרת מודל ההדרכה
- ♦ תתבצע ביום ובמשבצת זמן קבועים עליהם הוסכם במשותף כדי לאפשר הדרכה מסודרת וקבועה
- ♦ לכלל המחנכים - תינתן הנחיה שוטפת בנושא "כישורי חיים" ע"י היועץ הבית ספרי בתדירות של אחת לשלושה שבועות

תפקיד המנהל/ת:

- ♦ ליווי תהליך ההוראה-למידה בהתאם לסילבוס הנדרש במסגרת השעות
- ♦ יצירת מסגרת זמן ללמידה ולשיתוף ע"י המורה המשתלם, היועץ והמדריך הבית ספרי
- ♦ בניית תכנית עבודה יישומית, מעקב ובקרה אודות יישום התכנית
- ♦ עדכון היועץ הבכיר והמפקח הכולל ביחס לתמונת המצב העדכנית ביישום המשימה והיועצות שוטפת בהם
- ♦ הקמת צוות אקלים קבוע לקידום אקלים, לטיפול באלימות ולהגדרת הסמכות והאחריות שלהם
- ♦ יצירת תקנון בית ספרי תוך קיום דיאלוג עם כל באי בית הספר ורענון התקנון בכל שנה
- ♦ דיווח על אירועים חריגים, קיום דיון עליהם ולמידה מתוך אירועים אלו
- ♦ יצירת מענים בית ספריים לטיפול בתלמידים הנפגעים
- ♦ ברשויות בהן פועלת תכנית "עיר ללא אלימות" יש לפעול ע"פ ההנחיות שיפורסמו בנושא

הערכה ובקרה בית ספריים:

- ♦ קיום תהליכי למידה הערכה ובקרה הכוללים מיפוי המצב, צפייה בשיעור, דיאלוג, משוב והערכה בזמנים קבועים
- ♦ קיום תהליכי הערכה לבדיקת ההתקדמות במימוש המשימה בהתאם למדדים שהוגדרו לעיל
- ♦ קיום תכנית התערבות המבוססת ניטור (אח"מ, מיצ"ב)
- ♦ תוצאות הניטור מאפשרות דיון בהקשר לתופעה, להיקפה, לאופייה ולמיקומה ומשמש בסיסים נתונים לבניית ההתערבות וכלי הערכה ובקרה לתהליך ההתערבות

מדדים ברמת בתי הספר במחוז:

מדדי תפוקה:

הפעלת תכנית מערכתית לקידום אקלים חינוכי מיטבי ולצמצום אלימות

- ♦ מספר בתי הספר הפועלים על פי הנחיות חוזר מנכ"ל תש"ע 1(א) ובונים תכניות אקלים בטוח ומניעת אלימות
- ♦ מספר בתי הספר המקיימים מפגשי צוות מוביל אקלים באופן עקבי
- ♦ מספר בתי הספר המעדכנים את התקנון מידי שנה ומטמיעים אותו בקרב תלמידים, מורים, הורים
- ♦ מספר בתי הספר המקיימים מפגשים בחדר מורים בנושאים הבאים: נתוני אח"מ ומיצ"ב, יצירת גבולות בית הספר, הגברת הנוכחות הפיסית והרגשית של מורים, דיאלוג מורה תלמיד, התמודדות עם תלמידים מאתגרים
- ♦ מספר בתי הספר המשתפים את ההורים בבניית התכנית המערכתית לקידום אקלים
- ♦ מספר בתי הספר המקיימים פעילות אודות התנהלות מיטבית באינטרנט
- ♦ מספר בתי הספר המפעילים מצלמות מעקב/בקרה בתחומים שונים
- ♦ ברשויות בהן פועלת תכנית "עיר ללא אלימות": מספר בתי הספר בהם פועלים מדריכי מוגנות מטעם עיר ללא אלימות (שמרים)

ניטור ובקרה אלימות

- ♦ מספר בתי הספר המשתתפים במדגם ומפעילים את שאלון הניטור שפותח ע"י ראמ"ה
- ♦ מספר בתי הספר המדווחים על אירועי משמעת ואלימות חריגים למפקח בית הספר, למפקח על חנ"מ (לגבי תלמידים מכיתות חנ"מ), למפקח על היעוץ, למחלקת החינוך ברשות המקומית
- ♦ מספר בתי הספר המקיימים מעקב אחר היעדרויות תלמידים

קביעת נהלים בכל מחוז לטיפול בבתי ספר עיתרי בעיות משמעת ואלימות

- ♦ מספר בתי הספר המפעילים תכנית לקידום אקלים בטוח ומניעת אלימות
- ♦ מספר בתי הספר המפעילים מסגרות מיוחדות לטיפול בילדים עם בעיות התנהגות, לאחר איתור/מיפוי

הטמעת תכנית כישורי חיים

- ◆ מספר בתי הספר המפעילים את תכנית "כישורי חיים" בכיתות א'-ו' בהנחיית היועצת ו/או המחנכת
- ◆ מספר בתי הספר המקיימים מפגשים להנחיית המורים ע"י יועצת בית הספר
- ◆ מספר בתי ספר המקיימים שיעורי "כישורי חיים" בתחומים הבאים: חברות, ויסות רגשי, ניהול קונפליקטים, מניעת חרם, מניעת בריונות, מניעת שתיית אלכוהול ומניעת עישון, התנהגות מינית, מניעת הטרדה ופגיעה מינית - במסגרת תכנית "כישורי חיים"

נקודות מוצעות לדיון במפגש מפקח ומנהליו אודות מדדי תוצאה:

- ◆ באיזו מידה הנחיות חוזר מנכ"ל סייעו במתן תגובה לאירועי אלימות בזמן שהם מתרחשים?
- ◆ באיזו מידה סייעו הנחיות חוזר מנכ"ל להגיב לאירועים הקשורים לשתיית אלכוהול?
- ◆ באיזו מידה תרמו הפעולות שביצעו המנהל וצוותו להשגת המדדים שהוגדרו בתכנית האסטרטגית?

לפרטים נוספים יש לפנות:

- ◆ למפקחים במחוזות
- ◆ לאגף א' שירות פסיכולוגי ייעוצי, במינהל הפדגוגי
- ◆ לרכזת צוות יועצות בחמ"ד - ראו הנחיות נוספות בפרק ג'

יעד 2

הנחיות ליישום היעדים בתכנית האסטרטגית - תשע"ג

הנושא: תלבושת אחידה

המטרה:

- ◆ חיזוק החינוך לערכים ציוניים, יהודיים, דמוקרטיים וחברתיים

היעד:

- ◆ יעד 2 - מאבק באלימות ועיצוב אקלים חינוכי מיטבי

המשימה:

- ◆ הנהגת התלבושת האחידה

האוכלוסייה:

- ◆ כיתות א'-ו' בכל בתי הספר היסודיים בכל המגזרים

הפעולות:

פעולות המינהל הפדגוגי:

- ◆ פרסום הוראות בחוזר מנכ"ל מיוחד בנושא
- ◆ קבלת דיווח מהמחוזות על אודות ביצוע המשימה

פעולות האגף לחינוך יסודי:

- ◆ פיתוח הצעות לפעילות בקרב מורים, הורים ותלמידים ופרסומן בבתי הספר ובאתר האגף
- ◆ קבלת דיווח ביחס ליישום נושא התלבושת האחידה

פעולות מנהלי בתי"ס:

- ◆ הטמעת פעולות ליישום ההוראות בדבר חובת התלבושת האחידה בית הספר
- ◆ בחינת ההגעה בתלבושת אחידה לבית הספר
- ◆ דיווח על תמונת מצב לגבי יישום הנהגת התלבושת האחידה

מדדים ברמת בתי הספר במחוז:

מדדי תפוקה:

- ◆ מספר בתי הספר האוכפים בצורה חינוכית את הנהגת התלבושת האחידה
- ◆ מספר בתי הספר המקיימים מפגשים לדין בדרכי אכיפת התלבושת האחידה

נקודות מוצעות לדין במפגש מפקח ומנהלי אודות מדדי תוצאה:

- ◆ באיזו מידה תרמו הנחיות חוזר מנכ"ל בנושא התלבושת האחידה להתנהלות בנושא: במידה רבה-רבה מאוד?
- ◆ באיזו מידה תרמה חובת התלבושת האחידה לאקלים הבית ספרי?
- ◆ באיזו מידה תרמו הפעולות שביצעו המנהל וצוותו להשגת המדדים שהוגדרו בתכנית האסטרטגית?

לפרטים נוספים יש לפנות:

- ◆ למפקחים במחוזות
- ◆ לאגף לחינוך יסודי במינהל הפדגוגי
- ◆ לאגף א' שירות פסיכולוגי ייעוצי, במינהל הפדגוגי

הנחיות ליישום משימת שגרה בתכנית האסטרטגית

הנושא: זהירות ובטיחות בדרכים

המטרה:

- מערכת החינוך תחזק את החינוך לערכים ציוניים, יהודיים, דמוקרטיים וחברתיים

היעד:

- יעד 2 - מאבק באלימות ועיצוב אקלים חינוכי מיטבי

משימת השגרה:

- קידום התנהגות זהירה ובטוחה בדרכים

האוכלוסייה:

- כלל בתי ספר היסודיים: ממלכתיים, דתיים, חרדיים, דוברי ערבית, חינוך מיוחד

הפעולות:

- מינוי רכז בית ספר לביטחון בדרכים והעברת פרטיו לאישור המדריך המרכז המחוזי
- שיבוץ והפעלת שעה שבועית אחת בכל כיתות א' וכיתות ה' בהתאם לחוזר מנכ"ל
- שילוב נושאי בטיחות בדרכים בתכניות הלימודים הבית ספריות במקצועות ההוראה ובמסגרת תכנית "מפתח הל"ב"
- ליווי הפעלת משמרות הזה"ב באמצעות כיתות ו'
- קביעת לוח זמנים ליציאת תלמידים להתנסות ברכיבה באופניים במרכזי הדרכה
- קידום חונכות בזה"ב - בוגרי בית הספר חונכים צעירים בנושאי בטיחות בדרכים
- עידוד הצוות בבית הספר ליוזמות, ליצירתיות ולמצוינות בנושא בטיחות ולהשתתפות בפרס שר החינוך ושר התחבורה
- שיתוף מועצת התלמידים וועד ההורים בהכנת ימי שיא, חידונים ובהפעלת הפסקה פעילה בזה"ב
- קיום פעולות לשיפור האקלים בהסעות תלמידים, בעלייה לרכב ובירידה ממנו באמצעות "נאמני הסעות"
- עריכת פעילויות חינוכיות וחברתיות לטיפול תרבות של התנהגות בטיחותית בדרכים בקרב התלמידים ובשיתוף ההורים והקהילה

פיתוח מקצועי:

- למורי כיתות א' - במסגרת הפיתוח המקצועי בקורס "ללמוד תנועה"
- למורי כיתות ה' - במסגרת הפיתוח המקצועי בקורס "עצמאים בשטח" - משמרות זה"ב
- למורי כיתות "חונכות בזה"ב" ורכזים לביטחון בדרכים - במסגרת הפיתוח המקצועי

הערכה ובקרה:

- בניית תכנית שנתית כחלק מהתלב"ס וסיכום שנתי על אופן יישומה
- משוב של תלמידים ושל מורים על הפעילויות
- קיום סביבות למידה יצירתיות ומפעילות בכיתות ובשטחים משותפים בבית הספר

מדדים ברמת בתי הספר במחוז:

מדדי תפוקה:

- ◆ מספר בתי הספר המלמדים את התכניות הנדרשות בשעה שבועית המוקדשת לבטיחות בדרכים
- ◆ מספר בתי הספר המשלבים את החינוך לבטיחות בדרכים במקצועות, בנושאים ובתכניות נוספות
- ◆ מספר בתי הספר בהם פועלות תכניות משמרות זה"ב, נאמני הסעות, חונכות בזה"ב, הפסקה של זה"ב, פעילות בקהילה
- ◆ מספר בתי הספר המשלבים את ההורים בפעילויות
- ◆ מספר המורים המלמדים זה"ב ועברו הכשרה להוראת הבטיחות בדרכים

נקודות מוצעות לדיון במפגש מפקח ומנהליו אודות מדדי תוצאה:

- ◆ באיזו מידה תרמה הלמידה בתכנית לשינוי בגישתם הבטיחותית של התלמידים?
- ◆ באיזו מידה תרם החינוך לבטיחות בדרכים לשיפור התנהגותם של התלמידים גם בבית-הספר וגם מחוץ לו?
- ◆ באיזו מידה תרמו הפעולות שביצעו המנהל וצוותו להשגת המדדים שהוגדרו בתכנית האסטרטגית?

לפרטים נוספים יש לפנות:

- ◆ למפקחים במחוזות
- ◆ לממונים על החינוך לבטיחות בדרכים ולמדריכים במחוזות
- ◆ לאגף לזהירות ולבטיחות בדרכים במינהל הפדגוגי

יעד 3

הנחיות ליישום היעדים בתכנית האסטרטגית - תשע"ג

הנושא: שפת אם

המטרה:

- מערכת החינוך תחתור לקידום המצוינות, לשיפור בהישגים ובאיכות החינוכית ולצמצום הפערים החברתיים

היעד:

- יעד 3 - שיפור ההישגים הלימודיים

המשימות:

- הפעלת תכנית לשיפור ההישגים באוריינות קריאה וכתיבה בכיתות א'-ו' ולקידום שפת אם עברית וערבית בדגש על:
  - הפעלת תכנית ממוקדת לשיפור ההישגים באוריינות קריאה וכתיבה בכיתות ה'-ו'
  - המשך הפעלת תכנית ממוקדת לשיפור ההישגים באוריינות קריאה וכתיבה בכיתות ג'-ד'
  - ליווי ותמיכה לכיתות א'-ב' בהלימה לתכנית הלימודים בשפה

האוכלוסייה:

- כיתות א'-ו' בכל בתי הספר היסודיים בכל המגזרים

הפעולות:

- הקצאת שעות הוראה להוראת שפה והפעלתן כנדרש לצד תגבור תלמידים שלא סיימו את תהליך רכישת הקריאה והעשרת תלמידים בעלי הישגים גבוהים בחינוך לשוני
- קידום תהליכי קריאה של טקסטים מגוונים (בעולם שיח מידעי וספרותי) באסטרטגיות שונות
- קידום תהליכי כתיבה ארוכי טווח
- הקצאת זמנים קבועים ל"מפגש עם ספר" ועידוד ההתמדה בקריאת ספרים
- הרחבת אוצר מילים
- קידום ההבעה בע"פ של תלמידים
- הכרה והבנה של המבנים והתופעות במערכת הלשונית לקידום הידע המטה לשוני
- הטמעת יחידות ההוראה לחינוך הלשוני והיחידות המתקשבות לצד הטמעת תכנית הליבה בספרות
- מתן משוב שוטף ועקבי לעבודה עצמית של תלמידים

שעות הוראה בתחום:

- 8 ש"ש בשפה בכיתות ג' (שתוקצינה לכך מתוך התקן הבית ספרי)
- 7 ש"ש בשפה בכיתות ד'-ה' (לכל כיתה תוקצינה 6 שעות מהתקן הבית ספרי + שעה תוספתית)
- 6 ש"ש בשפה בכיתות ו' מתוך התקן הבית ספרי
- 2 ש"ש פרטניות לתגבור תלמידי כיתות ג'-ו' שלא שולטים עדיין בקריאה שוטפת ומדויקת (שתיועדנה לכך מתוך השעות הפרטניות ללמידה במסגרת אופק חדש)

פיתוח מקצועי:

- ◆ למורי שפה בכיתות ג'-ד' שלא השתלמו בשפה בשנתיים האחרונות - קורס לקידום שפה בהיקף של 30 שעות במתווה
- ◆ למורי שפה בכיתות ה'-ו' - קורס לקידום שפה בכיתות ה'-ו' בהתאם לתכנית החדשה בהיקף של 30 שעות במתווה
- ◆ לרכזי שפה - קורס לרכזי שפה בהיקף של 30 שעות במתווה
- ◆ למורי מורים - קורס להעמקת הידע המקצועי בסביבה מתקשבת ולמתן מענה לתלמידים מתקשים בהיקף של 30 שעות במתווה

הדרכה:

- ◆ בבתי"ס שבחרו בהדרכה בתחום שפה, תינתן ההדרכה למורי שפה ולרכז שפה ע"י אותו מדריך
- ◆ המדריך יתמקד בכיתות ה'-ו', ימשיך במיקוד בכיתות ג'-ד' לצד עבודה שוטפת בכיתות א'-ב' - זאת בהתאם להנחיות
- ◆ המדריך יקדם שימוש מושכל בחומרים המתקשבים לקידום מטרות החינוך הלשוני
- ◆ ההדרכה תתבצע ביום ובמשבצת זמן קבועים עליהם הוסכם במשותף כדי לאפשר הדרכה מסודרת וקבועה

תפקיד המנהל/ת:

- ◆ ללוות את תכנית העבודה בתחום, מעקב ובקרה אחר יישומה תוך דיאלוג מתמיד עם הרכז, המדריך וצוות המורים
- ◆ ליצור מסגרות זמן ללמידה ולשיתוף ע"י רכז שפה, המורים המשתלמים והמדריך הבית ספרי
- ◆ לוודא שמורי השפה בבתי הספר ממשיכים בהעמקת הידע המקצועי בתחום במסגרת המתווה לפיתוח מקצועי
- ◆ לוודא שיחידות ההוראה רוכזו בבית הספר ומשמשות באופן שוטף את כלל מורי שפה בכיתות ג'-ד'-ה'-ו'
- ◆ לוודא שערכות הספרים שנשלחו לכלל בתי"ס בארץ, מהוות חלק מהספרייה הכיתתית ועוברות בסבב בין הכיתות
- ◆ למנות רכז שפה שאחראי על הטמעת היעד, על ליווי מורי השפה ועל דיווח שוטף לצד המשך פיתוח מקצועי בתחום
- ◆ ללוות את תהליכי ההוראה-למידה בכיתות ובחדר המורים באמצעות צפייה, משוב והערכה

הערכה ובקרה בית ספריים:

- ◆ קיום תהליכי למידה, הערכה ובקרה הכוללים: מיפוי המצב, צפייה בשיעור, דיאלוג, משוב והערכה בזמנים קבועים
- ◆ שימוש במגוון כלים להערכת הידע בשפה (כגון: פורטפוליו של תוצרי כתיבה, מעקב אחר קריאת ספרים ועוד)
- ◆ קיום 2 משימות הערכה המהוות תחליף למבחנים בית ספריים בכיתות ג'-ו', ולא בנוסף להם:
- ◆ משימה 1 - מורי שפה והרכז הבית ספרי יפתחו משימות הערכה על פי תבנית ארצית שתישלח מהמטה
- ◆ משימה 2 - בית הספר יקיים משימות מדף שיועמדו לרשותו
- ◆ הערכת התקדמות התלמידים שנמצאו בפער בתחילת השנה בהיבטים של שטף, דיוק והפקת משמעות מטקסטים וקיבלו מענה
- ◆ תוצאות ההערכה תשמשנה כבסיס ללמידה פנים בית ספרית ולשיפור תמידי בתכניות העבודה הכיתתיות ובתכנית הבית ספרית

מדדים ברמת בתי הספר במחוז:

מדדי תפוקה:

שיפור המיומנויות בשפת אם בכיתות ג' ו'

- ◆ מספר בתי הספר שהקצו 8 שעות להוראת שפה בכיתות ג', 7 שעות להוראת שפה בכיתות ד'-ה', ו-6 שעות להוראת שפה בכיתות ו'
- ◆ מספר בתי הספר שייצעו 2 שעות מתוך 3 השעות הפרטניות לקידום השליטה במיומנויות הקריאה כמענה לתלמידים שהוגדרו כזקוקים לתגבור קריאה מדויקת ושוטפת ולביסוס הבנת הנקרא
- ◆ מספר בתי הספר שזיהו את הילדים בעלי הישגים הגבוהים ביותר בשפה ונתנו מענה מתאים להעשרתם

עיסוק בנושאי הליבה בחינוך הלשוני

- ◆ מספר בתי הספר בהם מלמדים אסטרטגיות להבנת הנקרא בטקסטים מגוונים
- ◆ מספר בתי הספר בהם מקיימים תהליכי כתיבה ארוכי טווח הכוללים בקרה ושיוט
- ◆ מספר בתי הספר בהם מרחיבים את אוצר המילים בהקשר לטקסטים הנלמדים
- ◆ מספר בתי הספר בהם מלמדים מיומנויות להבעה בע"פ בהקשרים שונים
- ◆ מספר בתי הספר בהם מלמדים מבנים ותופעות במערכת הלשונית בהקשר לטקסטים הנלמדים
- ◆ מספר בתי הספר בהם מקדישים זמן ייחודי לשימוש ביחידות ההוראה שפותחו

פעילות לעידוד קריאה

- ◆ מספר בתי הספר בהם מקדישים שעה שבועית אחת לפחות למפגש עם ספרים בכיתות ג' ו'
- ◆ מספר בתי הספר בהם פועלים לעידוד קריאת ספר אחד או יותר בכל חודש, עפ"י הנדרש בתכנית הלימודים בחינוך לשוני (תשס"ג)
- ◆ מספר בתי הספר המעריכים באופן שוטף את התקדמות הלומדים בתחום: משימות הערכה, מעקב, תלקיט
- ◆ מספר בתי הספר בהם נותנים משוב שוטף ועקבי לעבודת תלמידים

פיתוח מקצועי

- ◆ מספר בתי הספר בהם מורי שפה בכיתות ג' ו' משתתפים בהשתלמויות להעמקת הידע המקצועי בחינוך לשוני בקורסים של המתווה לחינוך לשוני

נקודות מוצעות לדין במפגש מפקח ומנהליו אודות מדדי תוצאה:

- ◆ באיזו מידה התגבור במיומנויות הקריאה בשעות הפרטניות תרם להתקדמות התלמידים בקריאה?
- ◆ באיזו מידה יחידות ההוראה (באוגדנים שניתנו וביחידות המתקשבות) תרמו לקידום המקצועיות של מורי שפה?
- ◆ באיזו מידה תרמו הפעולות שביצעו המנהל וצוותו להשגת המדדים שהוגדרו בתכנית האסטרטגית?

לפרטים נוספים יש לפנות:

- ◆ למפקחים במחוזות
- ◆ לאגף לחינוך יסודי במינהל הפדגוגי
- ◆ למפמ"ר עברית ולמפמ"ר ערבית, במזכירות הפדגוגית
- ◆ למפקחת הארצית לשפה בחמ"ד

יעד 3

הנחיות ליישום היעדים בתכנית האסטרטגית - תשע"ג

הנושא: מבדק קריאה לתלמידי כיתות א'

המטרה:

- מערכת החינוך תחתור לקידום המצוינות, לשיפור בהישגים ובאיכות החינוכית ולצמצום הפערים החברתיים

היעד:

- יעד 3 - שיפור ההישגים הלימודיים

המשימה:

- שיפור המיומנויות בשפת אם - מבדק קריאה וכתובה לתלמידי כיתות א' (ראו משימת שפת אם ביעד 3)

האוכלוסייה:

- כיתות א' בכל המגזרים

הפעולות:

- הקצאת שעות הוראה להוראת שפה והפעלתן כנדרש, תוך חיזוק השליטה במיומנויות הקריאה והכתיבה
- ליווי תהליך רכישת הקריאה והכתיבה לכיתות א' באמצעות מבדק המהווה חלק בלתי נפרד מתהליכי ההוראה וההערכה של מחנכות כיתה א'
- העמקת הידע המקצועי ביחס לערכת המבדק הכוללת: מדריך למורה, חוברת משימות, תיק משימות לתלמיד הנשלח במהלך נובמבר לכלל בתי הספר בארץ (בעברית ובערבית)
- העברת המשימות ע"י מורות כיתות א' בשלבים שונים במהלך השנה על-פי ההמלצות המפורטות במדריך למורה ובהתאם לקצב האישי של כל תלמיד/ה
- תוצאות המבדק ישמשו לצורכי עבודה פנים בית ספרית, לשיפור דרכי הוראה- למידה ולגיבוש תכניות מקדמות
- סיכום ממצאי ההישגים של התלמידים בסוף כיתה א'. הסיכום ישמש כנקודת מוצא לתכנון ההוראה בכיתה ב'

שעות הוראה בתחום:

- 10 ש"ש בשפה בכיתות א' (שתוקצינה לכך מתוך התקן הבית ספרי)
- 6 שעות פיצול (מתוך 10 שעות הפיצול המיועדות לכיתה א'-ראו משימת חוק פיצול ביעד 3)
- שעות פרטניות במסגרת אופק חדש

פיתוח מקצועי:

- למורי שפה בכיתות א' שלא למדו שפה בשנתיים האחרונות - קורס פיתוח מקצועי בהיקף של 30 שעות בהתאם למתווה
- לרכזי שפה - כחלק מהקורס לרכזי שפה בהיקף של 30 שעות במתווה

הדרכה:

- בבתי"ס שבחרו בהדרכה בתחום שפה, תינתן ההדרכה בנושא ע"י המדריך

הערכה ובקרה בית ספריים:

- ביצוע פעולות להערכת ההתקדמות במימוש המשימה בהתאם למדדים שהוגדרו
- תהליך ההערכה ישמש בסיס לשיפור תמידי בתכניות העבודה הכיתתיות ובתכנית הבית ספרית

מדדים ברמת בתי הספר במחוז:

מדדי תפוקה:

- ◆ מספר בתי הספר בהם הוקצו 10 השעות הנדרשות להוראת שפה
- ◆ מספר בתי ספר בהם הוקצו 6 שעות פיצול לקידום תהליכי רכישת הקריאה בקבוצות קטנות
- ◆ מספר בתי הספר בהם הוגדרו ויושמו פעולות לחיזוק השליטה במיומנויות הקריאה והכתיבה לאורך תהליך רכישת הקריאה

- ◆ מספר בתי הספר שליוו את תהליך רכישת הקריאה והכתיבה באמצעות המשימות הנכללות במבדק ובהתאם לקצב האישי של כל תלמיד/ה

- ◆ מספר בתי הספר שבנו תכניות עבודה פרטניות/קבוצתיות בהתאם לממצאים שהתקבלו במבדק

נקודות מוצעות לדיון במפגש מפקח ומנהליו אודות מדדי תוצאה:

- ◆ באיזו מידה תרמה העבודה עם התלמידים בעקבות המבדק לפיתוח המקצועי של המורים?
- ◆ באיזו מידה תרמה העבודה עם המבדק לשליטה במיומנויות הקריאה והכתיבה בקרב התלמידים?
- ◆ באיזו מידה תרמו הפעולות שביצעו המנהל וצוותו להשגת המדדים שהוגדרו בתכנית האסטרטגית?

לפרטים נוספים יש לפנות:

- ◆ למפקחים במחוזות
- ◆ לאגף לחינוך יסודי במינהל הפדגוגי

יעד 3

הנחיות ליישום היעדים בתכנית האסטרטגית - תשע"ג

הנושא: מתמטיקה

המטרה:

- מערכת החינוך תחתור לקידום המצוינות, לשיפור בהישגים ובאיכות החינוכית ולצמצום הפערים החברתיים

היעד:

- יעד 3 - שיפור ההישגים הלימודיים

המשימה:

- שיפור דרכי ההוראה והלמידה בשיעורי מתמטיקה כיתתיים/פרטניים ופיתוח ערוצי התמקצעות במתמטיקה

האוכלוסייה:

- כלל המורים המלמדים מתמטיקה בכיתות א'-ו', רכזי מקצוע, צוות מוביל מתמטי בית ספרי, מדריכים ועתודת מדריכים ומובילי השתלמויות במתמטיקה

שעות הוראה בתחום:

- 6 ש"ש בשכבת כיתות א'-ו' (מתוך התקן הבית ספרי בהתאם להוראות חוזר מנכ"ל)
- שעות פיצול חשבון בכיתות א'-ב' (ראו ביעד 3 משימת חוק פיצול כיתות א'-ב')
- חשוב שהשיעורים יועברו ע"י מורים שהוכשרו להוראת המתמטיקה באוניברסיטאות, במכללות או במסלולי ההתמקצעות המתאימים או ע"י מורים המשתתפים/שישתתפו במסלולים שלהלן

המשימות הארציות:

- שיפור דרכי ההוראה והלמידה בשיעורי מתמטיקה כיתתיים/פרטניים
- פיתוח ערוצי התמקצעות במתמטיקה למורי היסודי
- הכשרת המורים למתמטיקה במסגרת ערוצי פיתוח מקצועי למורים ולמובילים בתחום
- פיתוח ערוצי "תחזוקה" למורים מקצועיים במתמטיקה הממוקדים בשיפור היכולת של המורים להוביל שיעור מיטבי ולשלב כלים מתקשבים בהוראה ובלמידה
- פיתוח ערוצי "תחזוקה" למורים מקצועיים במתמטיקה הממוקדים באיתור קשיים וחוזקות של תלמידים ובבניית תכניות אישיות לשיפור ההבנה וההישגים של תלמידי הקצוות

הפעולות הארציות:

- הפעלת ערוצי התמקצעות במתמטיקה ובפדגוגיה של הוראת המתמטיקה למורים המלמדים מתמטיקה בכיתות א'-ב'
- הפעלת ערוצי התמקצעות במתמטיקה ובפדגוגיה של הוראת המתמטיקה למורים המלמדים מתמטיקה בכיתות ג'-ו'
- הפעלת ערוצי התמקצעות מתקדמים על מנת לקדם ולבסס צוות מקצועי מתמטי בבית הספר
- הפעלת ערוצי התמקצעות מתקדמים על מנת לקדם ולבסס את ההנהגה המתמטית הבית ספרית, האזורית, המחוזית והארצית
- הפעלת ערוצי "תחזוקה" לבעלי תפקידים בתחום המתמטיקה בהתאם ליעדי המשרד
- הפעלת ערוצי הכשרה למדריכים ולמנחי השתלמויות, לתמיכה וירטואלית ופיזית וליצירת קבוצת למידה של בעלי התפקידים
- הרחבת ההכשרה במתמטיקה למורי החינוך המיוחד

ערוצי הפיתוח המקצועי בתשע"ה:

- ♦ ערוץ 1 "הכשרה בסיסית למורי מתמטיקה בכיתות א'-ב' " בהיקף של 30 שעות (במשך 3 שנים ילמדו סה"כ 90 שעות)
- ♦ ערוץ 2 "הכשרה בסיסית למורי מתמטיקה בכיתות ג'-ו' " בהיקף של 30 שעות (במשך 3 שנים ילמדו סה"כ 90 שעות)
- ♦ ערוץ 3 "הכשרת מורה מוביל צוות מתמטי בית ספרי" יחל מתשע"ד וימשך שנתיים (למורים שסיימו בהצלחה "הכשרה בסיסית במתמטיקה" בערוצים 1 או 2)
- ♦ ערוץ 4 הסתיים
- ♦ ערוץ 5 "פיתוח עתודת מובילים אזוריים/ארציים ועתודת מורים מובילים, מדריכים ומנחי השתלמויות במתמטיקה"
- ♦ בהיקף של 30 שעות
- ♦ ערוץ 6 - "השתלמויות עדכניות לתחזוקה שוטפת של מורים, רכזים ומובילים למתמטיקה" בהיקף של 30 שעות (בדגש על תכנון והובלת שיעורי מתמטיקה בשילוב תקשוב או איתור חוזקות וקשיים ובניית תכניות פרטניות במתמטיקה) הערוץ, על שלוחותיו השונות, מיועד למורים המלמדים מתמטיקה והשלימו את ההכשרה הבסיסית ולבעלי תפקידים במתמטיקה

תפקיד המנהל/ת:

- ♦ ליווי תכנית העבודה בתחום, מעקב ובקרה אחר יישומה תוך דיאלוג מתמיד עם הרכז, עם המדריך ועם צוות המורים
- ♦ יצירת מסגרות זמן ללמידה ולשיתוף ע"י רכז מתמטיקה, המורים המשתלמים והמדריך הבית ספרי
- ♦ מינוי רכז מתמטיקה שאחראי על הטמעת היעד, על ליווי המורים ועל דיווח שוטף לצד המשך פיתוח מקצועי בתחום
- ♦ ליווי תהליך הטמעת מודלים של הוראה המתאימים להוראת המתמטיקה בהתאם להנחיות
- ♦ ליווי תכניות עבודה פרטניות לתלמידים שאותרו אצלם חולשות בנושאי לימוד במתמטיקה
- ♦ ליווי תהליכי ההוראה-למידה בכיתות ובחדר המורים באמצעות תכנון משותף של צוות מורים, צפייה, ניתוח משותף, משוב והערכה
- ♦ וידוא שהמדריך הבית ספרי והמדריך למתמטיקה בחינוך המיוחד יעבדו בשיתוף פעולה על מנת לבצע את ההתאמות הנדרשות בתכנית הלימודים לתלמידי שילוב

הדרכה:

- ♦ בבתי"ס שבחרו בהדרכה בתחום המתמטיקה, תינתן ההדרכה למורי מתמטיקה ולרכז מתמטיקה
- ♦ ההדרכה תתבצע ביום ובמשבצת זמן קבועים עליהם הוסכם במשותף כדי לאפשר הדרכה מסודרת וקבועה
- ♦ המדריך יתמקד בהשבת שיעורי המתמטיקה על-פי המודלים המוצגים על-ידי הפיקוח על המתמטיקה ומותאמים לתקשוב מערכת החינוך ולפדגוגיה של המאה ה-21
- ♦ בבתי ספר שלא בחרו בהדרכה במתמטיקה, ינחה ויוביל רכז המקצוע את הצוות הבית ספרי על-פי תדרוך שיקבל ממפגשים אזוריים שיתקיימו לפחות 4 פעמים בשנה בכל אזור (חלק מהמפגשים יהיו מתוקשבים)

הערכה ובקרה בית ספריים:

- ♦ קיום תהליכי למידה, הערכה ובקרה מותאמים לתחום הדעת הכוללים מיפוי המצב, צפייה בשיעור, דיאלוג, משוב והערכה בזמנים קבועים
- ♦ ביצוע פעולות להערכת ההתקדמות במימוש המשימה בהתאם למדדים שהוגדרו
- ♦ תהליכי ההערכה במתמטיקה יכללו:
  - ♦ מיפוי כיתתי אחד בשנה בסוף שנת הלימודים החל מסוף כיתה ב'
  - ♦ איתור נקודות חוזק וחולשה של תלמידים לצורך בניית תכנית עבודה שתקדם אותם
  - ♦ תכנון משותף של שיעור (לפחות אחד לשנה) שיש בו מרכיבים המפורסמים במסמך ההדרכה לתכנון ולהערכת שיעור מתמטיקה המפורסם באתר המפמ"ר, צפיית עמיתים בשיעור, דיאלוג המתייחס לחלק ממרכיבי השיעור ושיפור השיעור

מדדים ברמת בתי הספר במחוז:

מדדי תפוקה:

- ◆ מספר בתי הספר בהם הוקצו 6 ש"ש להוראת מתמטיקה בשכבת כיתות א'-ו'
- ◆ מספר בתי הספר בהם המורים שהוכשרו להוראת המתמטיקה מלמדים מתמטיקה ביותר מ-2 כיתות
- ◆ מספר בתי הספר בהם מורי כיתות א'-ב' משתתפים בהשתלמויות על-פי ערוץ 1
- ◆ מספר בתי הספר בהם מלמדים בכיתות ג'-ו' מורים שסיימו את מסלולי ההתמקצעות המתאימים במתמטיקה או שמשתתפים בהם
- ◆ מספר בתי הספר בהם המורים שהוכשרו להוראת מתמטיקה ומלמדים מתמטיקה משתתפים בהשתלמויות עדכניות לתחזוקה שוטפת של מורים למתמטיקה
- ◆ מספר בתי הספר בהם קיים רכז בית ספרי למתמטיקה המשתתף בהשתלמויות עדכניות לתחזוקה שוטפת של מורים ורכזים למתמטיקה
- ◆ מספר בתי הספר בהם מתקיימת הדרכה מסודרת וקבועה על-ידי מדריך חיצוני או על-ידי רכז המקצוע או מורה מוביל

נקודות מוצעות לדין במפגש מפקח ומנהליו אודות מדדי תוצאה:

- ◆ באיזו מידה תהליך ההתמקצעות במתמטיקה תרם לשיפור ההישגים במתמטיקה?
- ◆ באיזו מידה ערוצי ההתמקצעות תרמו להוראה-למידה-הערכה במתמטיקה ולבניית צוות מקצועי במתמטיקה?

לפרטים נוספים יש לפנות:

- ◆ למפמ"ר מתמטיקה במזכירות הפדגוגית
- ◆ לאגף לחינוך יסודי במנהל הפדגוגי
- ◆ למדריכים המחוזיים במחוזות

יעד 3

הנחיות ליישום היעדים בתכנית האסטרטגית - תשע"ג

הנושא: חוק פיצול כיתות א'-ב'

מטרת העל:

- מערכת החינוך תחתור לקידום המצוינות, לשיפור בהישגים ובאיכות החינוכית ולצמצום הפערים החברתיים

היעד:

- יעד 3 - שיפור ההישגים הלימודיים - שיפור הדרגתי ועקבי במבחני מיצ"ב ובמבחנים בינלאומיים

המשימה:

- פיצול כיתות א'-ב' במסגרת שיעורי קריאה וחשבון (ראו יעד 3 - שפת אם ומתמטיקה)

האוכלוסייה:

- כיתות א'-ב' בכל בתי הספר היסודיים בכל המגזרים

המטרה:

- חיזוק מיומנויות היסוד בקריאה ובחשבון

הפעולות:

- תוספת של 10 שעות רוחב לפיצול כיתות א' ותוספת של 5 שעות רוחב לפיצול כיתות ב'
- שיבוץ השעות התוספתיות שניתנו לכל כיתות א' ו-ב' במקביל לשעות שפה וחשבון על מנת לאפשר עבודה בקבוצות קטנות במיומנויות היסוד בקריאה ובחשבון
- חלוקת השעות תיעשה כך:
- לכל כיתה מכיתות א' יינתנו 6 שעות לטובת פיצול בשיעורי קריאה ו-4 שעות לטובת פיצול בשיעורי חשבון
- לכל כיתה ב' יינתנו 3 שעות לפיצול שיעורי הקריאה ו-2 שעות לפיצול שיעורי החשבון
- הפעלת השעות התוספתיות בכיתות א' ו-ב' תיעשה בקבוצות של עד 20 תלמידים בקריאה ובחשבון

מדדים ברמת בתי הספר במחוז:

מדדי תפוקה:

- מספר בתי הספר בהם הוקצתה התוספת של 10 שעות רוחב לפיצול כיתות א' ו-5 שעות רוחב נוספות לפיצול כיתות ב'
- מספר בתי הספר בהם שיבוץ 10 השעות התוספתיות שניתנו לכל כיתות א' ו-ב' נעשה במקביל לשעות שפה וחשבון
- מספר בתי הספר בהם בכל כיתות א' ניתנו 6 שעות לטובת פיצול בשיעורי קריאה ו-4 שעות לטובת פיצול בשיעורי חשבון ובכיתות ב' ניתנו 3 שעות לטובת פיצול בשיעורי קריאה ו-2 שעות לפיצול בשיעורי חשבון
- מספר בתי הספר בהם הפעלת השעות התוספתיות בכיתות א' ו-ב' נעשת בקבוצות של עד 20 תלמידים בקריאה ובחשבון

נקודות מוצעות לדיון במפגש מפקח ומנהליו אודות מדדי תוצאה:

- באיזו מידה תוספת שעות רוחב לפיצול כיתות א' תרמה לחיזוק מיומנויות היסוד בקריאה?
- באיזו מידה תוספת שעות רוחב לפיצול כיתות א' תרמה לחיזוק מיומנויות היסוד בחשבון?
- באיזו מידה תוספת שעות רוחב לפיצול כיתות ב' תרמה לחיזוק מיומנויות היסוד בקריאה?
- באיזו מידה תוספת שעות רוחב לפיצול כיתות ב' תרמה לחיזוק מיומנויות היסוד בחשבון?
- באיזו מידה תרמו הפעולות שביצעו המנהל וצוותו להשגת המדדים שהוגדרו בתכנית האסטרטגית?

החלטת הממשלה:

בהתאם להחלטה מספר 2076 של הממשלה מיום 15.07.2010 תיקון חוק לימוד התשס"ז 2007 שעניינו הגבלת מספר התלמידים בלימודי מיומנויות היסוד בבתי הספר, כך שמספר השעות השבועיות במיומנויות היסוד בכל שנת לימודים ילמדו תלמידי כיתות א' ו-ב' במסגרת לימודים שבה מספר התלמידים למורה אינו עולה על 20, יהיה כמפורט להלן:

- א. בשנת הלימודים התשס"ט עד התש"ע - כיתות א' - קיבלו 5 שעות
- ב. בשנות הלימודים התשע"א עד התשע"ב - כיתות א' - יקבלו 5 שעות; כיתות ב' יקבלו 5 שעות
- ג. בשנת הלימודים התשע"ג - כיתות א' יקבלו 10 שעות; כיתות ב' יקבלו 5 שעות
- ד. בשנת הלימודים התשע"ד ואילך - כיתות א' יקבלו 10 שעות; כיתות ב' יקבלו 10 שעות

לפרטים נוספים יש לפנות:

- ◆ למפקחים במחוזות
- ◆ לאגף לחינוך יסודי במינהל הפדגוגי

יעד 3

הנחיות ליישום היעדים בתכנית האסטרטגית - תשע"ג

הנושא: אנגלית

המטרה:

- מערכת החינוך תחתור לקידום המצוינות, לשיפור בהישגים ובאיכות החינוכית ולצמצום הפערים החברתיים

היעד:

- יעד 3 - שיפור ההישגים הלימודיים - שיפור הדרגתי ועקבי במבחני מיצ"ב ובמבחנים בינלאומיים

המשימה:

- הטמעת ערכת "הערכה להערכת ראשית קריאה באנגלית" בכיתות ה'

האוכלוסייה:

- כיתות ה' בכל בתי הספר היסודיים בכל המגזרים

תיאור הערכה:

- המבדק כולל שני מרכיבים מרכזיים: מבדק סינון (להעברה כיתתית) ומבדק דיאגנוסטי (להעברה פרטנית)
  - מטרת מבדק הסינון לאתר את התלמידים המתקשים בקריאה.
  - מטרת המבדק הדיאגנוסטי לזהות את הקשיים הספציפיים ביסודות של רכישת הקריאה.
- הערכה מלווה במדריך למורה מפורט הכולל תיאור של התשתית התיאורטית לפיתוח הערכה, פרופילים של ביצועים של תלמידים מתקשים והמלצות כיצד לבנות תכנית התערבות מתאימה לצרכים הספציפיים של התלמיד המתקשה ברכישת הקריאה.

הפעולות:

- מיפוי והערכת רמת השליטה של התלמידים במיומנויות הקריאה באנגלית
- איתור התלמידים שאינם שולטים במיומנויות הקריאה באנגלית
- איתור תלמידים המתקשים ברכישת הקריאה באנגלית
- תכנון התערבות שמותאמת לתלמידים המתקשים ברכישת הקריאה באנגלית

שעות הוראה בתחום:

- הקצאת 4 שעות שבועיות בכיתות ד'-ו'

פיתוח מקצועי:

- המורים לאנגלית ילמדו את הערכה כחלק מהמתווה להתפתחות המקצועית, בהיקף של 30 שעות

הדרכה:

- בהתאם לצורך

מדדים ברמת בתי הספר במחוז:

מדדי תפוקה:

- ◆ מספר בתי ספר בהם עברו המורים לאנגלית הכשרה לשימוש בערכה
- ◆ מספר בתי הספר המשתמשים בערכה

נקודות מוצעות לדין במפגש מפקח ומנהליו אודות מדדי תוצאה:

- ◆ באיזו מידה תרם השימוש בערכה לאיתור תלמידים שמתקשים?
- ◆ באיזו מידה תרמה ההכשרה בשימוש בערכה לשימוש בערכה ולהבנה רחבה על הקניית ראשית קריאה?
- ◆ באיזו מידה תרמו הפעולות שביצעו המנהל וצוותו להשגת המדדים שהוגדרו בתכנית האסטרטגית?

לפרטים נוספים יש לפנות:

- ◆ למפקחים על הוראת האנגלית במחוזות
- ◆ למפמ"רית על הוראת האנגלית במזכירות הפדגוגית
- ◆ לאגף לחינוך יסודי במינהל הפדגוגי
- ◆ למפקח הארצי על היסודי בחמ"ד

הנחיות ליישום היעדים בתכנית האסטרטגית - תשע"ג יעד 3

הנושא: מדע וטכנולוגיה

המטרה:

- מערכת החינוך תחתור לקידום המצוינות, לשיפור בהישגים ובאיכות החינוכית ולצמצום הפערים החברתיים

היעד:

- יעד 3 - שיפור ההישגים הלימודיים - שיפור הדרגתי ועקבי במבחני מיצ"ב ובמבחנים בינלאומיים

המשימה:

- הטמעת מקצוע מדע וטכנולוגיה

האוכלוסייה:

- כיתות א'-ו' בכל בתי הספר היסודיים בכל המגזרים

הפעולות:

- הפעלת מקצוע מדע וטכנולוגיה בהיקף של 3 שעות כנדרש
- בניית תכנית עבודה בית ספרית המבוססת על:
- תכנית הלימודים במדע ובטכנולוגיה ומסמך הסטנדרטים
- הנחיות המפמ"ר והפיקוח על הוראת מדע וטכנולוגיה במחוזות
- המשך למידה ופיתוח מקצועי של המורים המלמדים מדע וטכנולוגיה ורכזי המקצוע

שעות הוראה בתחום:

- 3 שעות שבועיות בכיתות א'-ו'
- שעות פרטניות מתוך סל השעות הפרטניות המיועדות להוראה במסגרת אופק חדש ע"י המורים ורכזי מדע וטכנולוגיה

פיתוח מקצועי:

- לרכזי מדע וטכנולוגיה ולמורה אחד לפחות המלמד מדע וטכנולוגיה בהיקף של 30 שעות בדגש על:
- חיזוק הידע והמיומנויות
- הוראת תהליך שלם של חקר מדעי ואסטרטגיות להוראה מפורשת של מיומנויות החקר המדעי
- תכנית התקשוב הלאומית - שימוש בסביבות למידה מקוונות במדע וטכנולוגיה לשיפור
- תהליכי ההוראה, הלמידה וההערכה
- הוראה/למידה התנסותית (Hands on Experience)
- הערכה לשיפור הלמידה - משוב פורמאלי ומשוב בלתי פורמאלי
- מענה להטרונות של לומדים
- המורים לחינוך מיוחד ישתלמו בנוסף, ביחידות שהותאמו עבורם

מתנה

הדרכה:

- ♦ הדרכה תינתן לבתי הספר שבחרו בתחום
- ♦ ההדרכה תתמקד בהנחיית מורים ורכזים, בבניית תכניות הוראה בית ספריות שתתבסס על תכנית הלימודים במדע וטכנולוגיה ומסמך הסטנדרטים ותקיף את כל הנושאים המרכזיים המחייבים
- ♦ ההדרכה תעסוק בהוראה מפורשת של מיומנויות החקר המדעי ופתרון בעיות ובהנחיית מורים לליווי תלמידים בתהליך שלם של חקר מדעי
- ♦ ההדרכה תתבצע ביום ובמשבצת זמן קבועים עליהם הוסכם במשותף עם מנהלי בתי הספר והפיקוח על הוראת מדע וטכנולוגיה במחוזות כדי לאפשר הדרכה מסודרת
- ♦ ההדרכה תכלול מפגשי הדרכה עם המורים המלמדים מדע וטכנולוגיה ועם רכזי מדע וטכנולוגיה תוך יידוע מנהל בית הספר

תפקיד המנהל/ת:

- ♦ ליווי מיפוי צרכים לצורך בניית תכנית העבודה בתחום הדעת, מעקב ובקרה אחר יישומה
- ♦ הקצאת 3 שעות להוראת מדע וטכנולוגיה בכיתות א'-ו'
- ♦ שיבוץ מורים - עדיפות לבעלי תעודה להוראת המקצוע מדע וטכנולוגיה בכיתות ג'-ו'
- ♦ מינוי רכז מדע וטכנולוגיה הממשיך להתפתח מקצועית בתחום
- ♦ יצירת מסגרות זמן ללמידה ולשיתוף ע"י רכז מדע וטכנולוגיה, המורה המשתלם והמדריך הבית ספרי
- ♦ ליווי תהליכי ההוראה-למידה-הערכה בכיתות ובחדר המורים באמצעות צפייה, משוּב והערכה
- ♦ קידום לימודי המדעים והטכנולוגיה, בחדר מדע וטכנולוגיה תקני (חדר מעבדה), לפחות בכיתות ג'-ו'. חדר שיהווה סביבת למידה המשלבת התנסויות מעבדתיות והוראה בעזרת טכנולוגיות מתקדמות
- ♦ הקצאת השעות הפרטניות של מורי מדע וטכנולוגיה לשיפור הלמידה ולקידום הישגים בתחום ולמתן מענה לשונות הלומדים (מתקשים ומצטיינים)

הערכה ובקרה בית ספריים:

- ♦ קיום תהליכי למידה, הערכה ובקרה הכוללים מיפוי המצב, צפייה בשיעור, דיאלוג, משוּב והערכה בזמנים קבועים
- ♦ ביצוע פעולות להערכת ההתקדמות ביישום התכניות הכיתתיות והבית-ספריות בתחום הדעת
- ♦ ביצוע פעולות לליווי מורים המבצעים תהליכי הערכה

מדדים ברמת בתי הספר במחוז:

מדדי תפוקה:

- ♦ מספר בתי הספר בהם הוקצו 3 שעות מדע וטכנולוגיה לכל כיתה מ-א'-ו'
- ♦ מספר בתי הספר בהם התכנית הבית ספרית מבוססת על תכנית הלימודים במדע ובטכנולוגיה, מסמך סטנדרטים והנחיות המפמ"ר והפיקוח על הוראת מדע וטכנולוגיה במחוזות
- ♦ מספר בתי הספר בהם כלל המורים המלמדים מדע וטכנולוגיה ורכז המקצוע לומדים במסגרת ההתפתחות המקצועית

נקודות מוצעות לדיון במפגש מפקח ומנהלי אודות מדדי תוצאה:

- ♦ באיזו מידה תרמו לימודי מדע וטכנולוגיה לקידום הידע ההבנה של מושגים, תופעות, עקרונות ותהליכים במדע וטכנולוגיה?
- ♦ באיזו מידה תרמו לימודי מדע וטכנולוגיה לפיתוח מיומנויות למידה ומיומנויות חקר מדעי ופתרון בעיות בטכנולוגיה?
- ♦ באיזו מידה פיתחו לימודי מדע וטכנולוגיה עמדות חיוביות כלפי המקצוע, התעניינות ורצון להרחבת הידע בתחומי המדע והטכנולוגיה ולהעמקתו?

לפרטים נוספים יש לפנות:

- ♦ למפקחים על הוראת מדע וטכנולוגיה במחוזות או למדריכים המרכזים
- ♦ למפמ"ר מדע וטכנולוגיה במינהל מדע וטכנולוגיה

יעד 3

הנחיות ליישום היעדים בתכנית האסטרטגית - תשע"ג

הנושא: אמירים למצטיינים

המטרה:

- קידום המצוינות, שיפור ההישגים והאיכות החינוכית וצמצום הפערים החברתיים

היעד:

- יעד 3- שיפור ההישגים הלימודיים

המשימה:

- הטמעת תכנית "אמירים" לטיפול התלמידים המצטיינים ולטיפול המצוינות הבית ספרית

האוכלוסייה:

- תלמידים מצטיינים בכלל בתיה"ס היסודיים

הפעולות:

- איתור התלמידים המצטיינים
- איתור המורים המומחים בתחום הדעת אותו הם ילמדו והעומדים בדרישות התכנית
- כתיבת תכנית הקורסים ע"י המורים
- שיבוץ הקורסים במערכת השעות
- יצירת מסגרת הדרכה בית ספרית (אחת לחודש וחצי) עם המדריך

שעות הוראה בתחום:

- כל תלמיד לומד 2 קורסים מתחומי הדעת השונים (כל קורס 2 ש"ש) ובנוסף 1 ש"ש קורס חברתי ערכי

פיתוח מקצועי:

- לרשות הצוות הבית ספרי תכנית ייעודית במסגרת המתווה המקצועי בהיקף של 30 שעות בכל שנה למשך שנתיים

הדרכה:

- צוות "אמירים" בבית הספר מנחה את המנהל, את הרכז ואת המורים המלמדים בתכנית
- הדרכות אישיות על פי הצורך

הערכה ובקרה:

- מבוצעת ע"י ראמ"ה - שלב שני בהערכה

תפקיד המנהל/ת:

- הובלת התכנית תוך דיאלוג מתמשך עם הצוות החינוכי
- ליווי תהליך ההתפתחות המקצועית המוסדית
- עיצוב תרבות של מצוינות בית ספרית

להרחבה:

- מאגר ידע מחוננים: מאגר ידע לפיתוח מקצועי של אנשי חינוך והוראה העוסקים בטיפול תלמידים מחוננים ומצטיינים. <http://gifted.cet.ac.il>

לפרטים נוספים יש לפנות:

- לרפרנטים במחוזות
- לאגף למחוננים ולמצטיינים במינהל הפדגוגי

יעד 3

הנחיות ליישום היעדים בתכנית האסטרטגית - תשע"ג

הנושא: קליטת תלמידים עולים ותלמידים תושבים חוזרים

המטרה:

- מערכת החינוך תחתור לקידום המצוינות, לשיפור בהישגים ובאיכות החינוכית ולצמצום הפערים החברתיים

היעד:

- יעד 3 - שיפור ההישגים הלימודיים

כללי:

- לתלמידים עולים יש להתייחס בשני אופנים:
- תלמידים עולים חדשים - הוראת השפה העברית כשפה שנייה (ליווי באמצעות שעות הוראה)
- תלמידים עולים ותיקים - שיפור השפה והשלמת פערים במקצועות הלימוד (ליווי באמצעות תכניות לעולים)

האוכלוסייה:

- תלמידים עולים ותלמידים תושבים חוזרים בכיתות א'-ו' בכל בתי הספר היסודיים במגזר היהודי

המשימות לעולים חדשים:

- הקניית העברית כשפה שנייה לתלמידים עולים
- שיפור השפה והשלמת פערים במקצועות הלימוד
- מניעת נשירה של תלמידים עולים

המשימות לעולים ותיקים:

- המשך ליווי באמצעות תכניות לתלמידים עולים, כמו: "שע"ל", הפרויקט הלאומי האתיופי, "עוגן" במטרה לשפר את השפה ולהשלים פערים במקצועות הלימוד

הפעולות:

מבחינה ארגונית:

- בדיקה שכל תלמיד עולה מוקלד במצבת התלמידים כעולה, בהתאם לקריטריונים, כדי שיוקצו עבורו שעות שליחת אישור "תעודת בירור פרטים על הנוסע" ממשרד הפנים למפקח/מרכזי קליטת תלמידים עולים במחוזות עבור כל תלמיד תושב חוזר כדי שהשעות יוקצו עבורו
- שליחת מערכות שעות עבור השעות הייחודיות המוקצות לתלמידים עולים לאישור מפקח/מרכזי קליטת תלמידים עולים במחוז
- העברת תשלום "סל קליטה-אגרת חינוך" שהגיע לביה"ס לתלמידים עולים זכאים בהתאם לקריטריונים

מבחינה פדגוגית:

- חשיפת צוות בית הספר לסטנדרטים של קליטת תלמידים עולים במערכת החינוך והיערכות בתיה"ס הקולטים בהתאם
- הקצאת שעות לתלמידים עולים לרכישת השפה, שיבוץ מורים מתאימים, הקצאת זמן להנחיה מקצועית
- מעקב אחר התקדמותם של העולים בלימודים: העברת מבדקי "מדף" לבחינת יכולת ההשתלבות במקצועות הלימוד בכיתות
- הפעלת תכנית "משעולים" לתלמידים שכבר סיימו את שלב רכישת השפה הבסיסי ועברו בהצלחה את מבדקי "המדף" אבל עדיין זקוקים לסיוע לימודי
- בחירת התכניות המתאימות לתלמידים עולים מתוך מגוון התכניות הקיימות, בדגש על:
- שיפור השפה והרחבת אוצר מילים של התלמידים העולים
- שיפור אסטרטגיות הלמידה במקצועות הלימוד
- השלמת פערים במקצועות הלימוד

שעות הוראה בתחום:

- ◆ הפעלת מינימום של 6 ש"ש לתלמיד עולה אחד בביה"ס, בהתאם לקריטריונים המתפרסמים בנושא
- ◆ הפעלת 2 ש"ש לתכנית "משעולים", בהתאם לקריטריונים בנושא, מינימום 5 תלמידים שילמדו בשעות קצה

פיתוח מקצועי:

- ◆ למורים המלמדים תלמידים עולים במסגרת המתווה לפיתוח מקצועי
- ◆ למורים שבכיתתם לומדים גם תלמידים עולים במסגרת המתווה לפיתוח מקצועי
- ◆ להעשרה: הרצאות מצולמות באתר קליטת תלמידים עולים

הדרכה:

- ◆ מדריכי אגף קליטת תלמידים עולים, בהתאם לצורך
- ◆ יש להקצות למורים זמן לקבלת ההנחיה

תפקיד המנהל/ת:

- ◆ ליווי תכנית העבודה לתלמידים עולים, מעקב ובקרה אחר יישומה תוך דיאלוג עם מפקחי/מרכזי קליטת תלמידים עולים במחוזות
- ◆ ליווי הטמעת הסטנדרטים לקליטת תלמידים עולים והבטחת ההיכרות של צוות ביה"ס עם תרבויות ארצות המוצא
- ◆ ליווי הטמעת ההמלצות להתמודדות עם אתגרים פדגוגיים בעבודה עם תלמידים עולים
- ◆ שיתופם של ההורים בתהליך החינוכי
- ◆ בדיקת רישום התלמידים כעולים במצבת התלמידים
- ◆ בדיקת הקצאת השעות לתלמידים עולים, בניית מערכת אישית, הקצאת מורה מתאים ומקום ללמידה
- ◆ בדיקת קבלת כספי סל קליטה/אגרת חינוך לתלמידים עולים

הערכה ובקרה בית ספריים:

- ◆ בית הספר מקיים פעולות בקרה על ניצול אפקטיבי של השעות
- ◆ בית הספר מקיים מעקב אחר ההתקדמות של התלמידים העולים בשפה העברית הכתובה והדבורה
- ◆ בית הספר בוחן את אופי השתלבותם החברתית של התלמידים העולים
- ◆ בית הספר מעביר לתלמידים העולים מבדקי "מדף" לבחינת יכולת השתלבותם במקצועות הלימוד בכיתות

מדדים ברמת בתי הספר במחוז:

מדדי תפוקה:

- ◆ מספר בתי הספר בהם הוקצו כראוי השעות שהועברו לתלמידים העולים
- ◆ מספר בתי הספר בהם ציוני העולים מצביעים על כך שחלה התקדמות רבה בשליטה בשפה העברית כשפה שנייה
- ◆ מספר בתי"ס המדווחים כי התלמידים העולים משתלבים חברתית במידה רבה
- ◆ מספר בתי הספר בהם, בהתאם לתוצאות מבדקי "המדף", שולבו התלמידים העולים במקצועות הלימוד בכיתות

נקודות מוצעות לדיון במפגש מפקח ומנהליו אודות מדדי תוצאה:

- ◆ באיזו מידה תרמה העבודה הפרטנית/הקבוצתית עם העולים להשתלבותם החברתית?
- ◆ באיזו מידה השתלבותם של העולים במקצועות הלימוד בכיתות חיזקה את תחושת המסוגלות שלהם?
- ◆ באיזו מידה תרמו הפעולות שביצעו המנהל וצוותו להשגת המדדים שהוגדרו בתכנית האסטרטגית?

לפרטים נוספים יש לפנות:

- ◆ למפקחי/מדריכי מרכזי קליטת תלמידים עולים במחוזות
- ◆ לאגף לקליטת תלמידים עולים במינהל הפדגוגי
- ◆ למפקח על קליטת עלייה בחמ"ד

יעד 3

הנחיות ליישום היעדים בתכנית האסטרטגית - תשע"ג

הנושא: אזורי בחירה מבוקרת - ניסוי ארצי

המטרה:

- מערכת החינוך תחתור לקידום המצוינות, לשיפור בהישגים ובאיכות החינוכית ולצמצום הפערים החברתיים

היעד:

- יעד 3 - שיפור ההישגים הלימודיים

המשימה:

- הפעלת תכנית ניסוי המקדמת בחירת הורים מבוקרת בעת רישום ילדיהם לבתי-הספר שלא על-פי אזורי הרישום הקיימים

האוכלוסייה:

- בשלב הראשון מכון הניסוי לבתי-ספר יסודיים שבאזורי הבחירה המבוקרת
- בחלק מן הרשויות ישולבו בתהליך גם חטיבות הביניים והחטיבות העליונות (שש שנתי)
- בשנת תשע"ג יורחב הניסוי ויכלול מוסדות חינוך נוספים ברשויות שפעלו בנושא (בגילאים שונים על פני הרצף) וכן מספר רשויות חדשות

הפעולות:

ברמת התלמיד והוריו:

- בחירה מבוקרת של התלמיד ושל הוריו בבית הספר במרחב החינוכי שיוגדר על-ידי הרשות

ברמת בתי הספר בניסוי:

- פיתוח והעמקה של ייחודיות מערכתית (פדגוגית וארגונית) בית ספרית כדי לאפשר מגוון אפשרויות בחירה להורים ולילדיהם בהלימה לצרכים, לכישורים ולנטיות של התלמידים
- יצירת מודל שותפות חדש בחינוך בין בית ספר (צוות, תלמידים, משרד) לקהילה (הורים, רשות, גופים שונים המעורבים בחינוך)
- יצירת שוויון הזדמנויות לתלמידים מכל האוכלוסיות ללמידה בבתי הספר הטרוגניים ולצמצום פערים לימודיים וחברתיים
- קיום פעולות לשיפור האקלים הבית ספרי ולשיפור איכות החינוך לטווח קצר וארוך
- קיום פעולות להעלאת שביעות הרצון של הצוות החינוכי, ההורים והתלמידים מביה"ס הנבחר

ברמת מנהל בית-הספר:

- הגדרת צוות מוביל בבית-הספר שיגבש את ייחודיותו של בית-הספר ברמה מערכתית
- הקצאת זמן לפיתוח (חשיבה וכתובה של עקרונות ותכניות) הייחודיות של בית-הספר
- הטמעת התכניות החדשות, המכוונות לרעיון הייחודי של בית-הספר, בתכנון הלימודים ובתפיסה המערכתית באופן הדרגתי במהלך שנות הניסוי, תוך איגום משאבים
- פרסום מידע בתחום הייחודיות של בית-הספר והנגשתו לכלל חברי הקהילה
- גיבוש נוהל לנידול ולקליטת תלמידים חדשים בהלימה ובהסתמכות על הנהלים שנקבעו ברשות בנושא אופי ואופן הבחירה של בית-הספר ובשיתוף מינהלת הניסוי שברשות
- שילוב ואיגום כלל המשימות, היוזמות ומשאבי הארגון סביב הייחודיות הבית ספרית לקידום יעדי המשרד

ברמת הרשות:

- רשויות חדשות שיצטרפו לניסוי בתשע"ג יגדירו את המרחב בתכנית הפעולה שתאושר על-ידי מטה הניסוי
- רשויות ומוסדות שימשיכו בניסוי יחדו את הייחודיות הבית ספרית וירחיבו אותה לכלל רכיבי המערכת הבית ספרית

ליווי ברשויות שישתתפו בניסוי:

- ♦ בתי-הספר שייכללו בניסוי יקבלו ייעוץ אקדמי ופדגוגי לפיתוח ייחודיות בית-ספרית
- ♦ השתתפות בהכשרת מנהלים לפיתוח ייחודיות ברמה עירונית ובית ספרית

הערכה ובקרה:

- ♦ התכנית תלווה במתכונת הערכה שתיבנה על-ידי מינהלת הניסוי ברשות בתיאום עם מטה הניסוי במשרד
- ♦ מנהל בית-הספר יערוך את המידע והידע לצורך הערכת השינוי בבית-הספר כתוצאה מהתהליך

מדדים ברמת בית ספר שבניסוי:

מדדי תפוקה:

- ♦ קיומן של פעילויות ייחודיות, הנגזרות מחזון ורעיון הייחודיות הבית ספרי, השזורות בתוך תכנית הלימודים הבית ספרית
- ♦ קיומו של מנגנון לשיתוף הורים וקהילה רחבה בתכנית הייחודיות של בית הספר, ברמות שונות
- ♦ קיומו של מנגנון להנגשת מידע להורים (כולל פרסומים וחברות בשפות שונות), לתלמידים ולקהילה הרחבה (במיוחד לאוכלוסיות מוחלשות) אודות ייחודיות בית הספר, מגוון הפעילויות לבחירה, תהליכי הבחירה בבית הספר ומחויבות כלל השותפים לנושא

נקודות מוצעות לדיון במפגש מפקח ומנהליו אודות מדדי תוצאה:

- ♦ באיזו מידה תרם הניסוי לעלייה בשביעות הרצון של התלמידים מהנעשה בבית הספר?
- ♦ באיזו מידה תרם הניסוי לעלייה בשביעות הרצון של המורים מהנעשה בבית הספר?
- ♦ באיזו מידה תרם הניסוי לעלייה בשביעות הרצון של ההורים מהנעשה בבית הספר?
- ♦ באיזו מידה תרמו הפעולות שביצעו המנהל וצוותו להשגת המדדים שהוגדרו בתכנית האסטרטגית?

לפרטים נוספים יש לפנות:

- ♦ למפקחים במחוזות
- ♦ למטה הניסוי הארצי - אזורי בחירה מבוקרת, גף ניסויים ויזמות במזה"פ
- ♦ לאגף לחינוך יסודי במינהל הפדגוגי
- ♦ למפקח הארצי על בתי"ס היסודיים בחמ"ד

הנחיות ליישום היעדים בתכנית האסטרטגית - תשע"ג

הנושא: ניצול זמן הלימוד

המטרה:

- מערכת החינוך תהיה אפקטיבית ויעילה יותר, תשרת את צרכי הפרט ואת צרכיה המשתנים של מדינת ישראל

היעד:

- יעד 4 - ניצול מקסימאלי של זמן הלימוד

המשימות:

- יישום הוראות חוזר "ימי לימוד מחייבים"
- הקצאה של שעות הלימוד השבועיות המחייבות

האוכלוסייה:

- כל בתי הספר היסודיים בכל המגזרים

הפעולות:

א. יישום הוראות חוזר "ימי לימוד מחייבים"

- קיום פעילויות שמבוצעות בביה"ס ואו מחוץ לו שאינן הוראה בתחומי הדעת, בהתאם לכללים הבאים:
- פרק הזמן המרבי שיועד לפעילויות שאינן הוראה בתחומי הדעת ושמבוצעות בביה"ס ואו מחוץ לו לא יעלה על 10% מימי הלימוד בשנה. טקסים ופעילויות לימי הציון הממלכתיים, טיולים וכל פעילות חינוכית-חברתית ייכללו במכסה זו
- במקרה של פעילות המתבצעת בחלק מיום הלימודים, ייספרו שעות הפעילות. שעות אלה יצטברו לאורך השנה לשעות פעילות נוספות מסוג זה וייכללו במסגרת המכסה
- בכיתות א'-יא' יש ללמד לפחות 90% משעות ההוראה שנקבעו על פי תכנית הליבה
- טיולים שנתיים: יש לקיים לימודים למחרת החזרה מטיול שנתי

ב. הקצאה של שעות הלימוד השבועיות המחייבות

- הקצאת שעות במערכת השעות הבית ספרית כפי שהוגדרו בפרק המשאבים שבהמשך
- קיום תכניות הלימודים בהתאם לסילבוס הנדרש ולהנחיות המלוות

תפקיד המנהל:

א. יישום הוראות חוזר "ימי לימוד מחייבים"

- היכרות עם חוזר מנכ"ל תש"צ/10 בנושא ויישומו
- הסדרה ברורה של מסגרת הזמן המקסימלית לקיום פעילות חינוכית חוץ כיתתית

ב. הקצאה של שעות הלימוד השבועיות המחייבות

- הקצאה של שעות הלימוד השבועיות המחייבות ביסודי ממלכתי תשע"ג:
- הקצאת השעות תיעשה בהתאם לטבלה המופיעה בפרק ה' שבהמשך המפרט את מספר שעות הלימוד השבועיות המחייבות בבתי הספר הרשמיים בכיתות א'-ו'
- המקצועות יילמדו בהיקף של 29-32 שעות שבועיות, עפ"י הפירוט המופיע בפרק המשאבים שבהמשך
- ליווי ובחינת התנהלות המורים בהתאם לתכניות הלימודים, הסילבוס וההנחיות
- הפעלת התכניות התוספתיות כשעות אורך במערכת השעות הבית ספרית

מדדים ברמת בתי הספר במחוז:

מדדי תפוקה:

- ◆ מספר בתי הספר המקצים את השעות הנדרשות לכל כיתה ולכל תחום
- ◆ מספר בתי הספר המיישמים את חוזר "ימי לימוד המחייבים" ביחס לפעילויות שאינן הוראה בתחומי הדעת
- ◆ מספר בתי הספר בהם התכניות התוספתיות מופעלות בשעות שהן תוספת לשעות הלימוד

נקודות מוצעות לדיון במפגש מפקח ומנהליו אודות מדדי תוצאה:

- ◆ באיזו מידה ההקפדה על הקצאת השעות הנדרשות תרמה לשיפור ההישגים?
- ◆ באיזו מידה הסדרה ברורה של מסגרות הזמן לקיום פעילות חינוכית חוץ תרמה לרצף הלמידה?
- ◆ באיזו מידה תרמו הפעולות שביצעו המנהל וצוותו להשגת המדדים שהוגדרו בתכנית האסטרטגית?

לפרטים נוספים יש לפנות:

- ◆ למפקחים במחוזות
- ◆ לאגף לחינוך יסודי במינהל הפדגוגי

יעד 5

הנחיות ליישום היעדים בתכנית האסטרטגית - תשע"ג

הנושא: איתור וקידום תלמידים מתקשים ביישובים בהם פועל "שח"ר" (רווחה חינוכית, שיקום שכונות וביקור סדיר)

המטרה:

- מערכת החינוך תחתור לקידום המצוינות, לשיפור בהישגים ובאיכות החינוכית ולצמצום הפערים החברתיים

היעד:

- יעד 5 - צמצום פערים

המשימה:

- הפעלת תכניות לאיתור, לטיפול, לקידום תלמידים מתקשים ולצמצום פערים לימודיים וחברתיים

האוכלוסייה:

- תלמידים מתקשים מכיתות א'-ו' מרקע סוציו אקונומי נמוך ו/או בסכנת נשירה סמויה או גלויה ו/או עם קשיי הסתגלות לבית הספר
- בתי ספר במדד טיפוח 5 - 10 בהם מופעל תקציב רווחה חינוכית ושיקום שכונות

הפעולות:

- איתור התלמידים מתקשים מרקע סוציו אקונומי נמוך ו/או בסכנת נשירה סמויה או גלויה ו/או עם קשיי הסתגלות לבית הספר
- יצירת פרופיל כולל של כל אחד מהתלמידים המתקשים בביה"ס תוך ציון החוזקות והקשיים שלהם בתחום הלימודי, החברתי, המשפחתי, הסוציו אקונומי וכו'
- בניית תכנית שתיתן מענה לתלמידים המתקשים בתחום הלימודי והחברתי, כיחידים וכקבוצות, בבית הספר ובקהילה, על מנת להמשיך ולטפח את החוזקות שלהם ולצמצם את הפערים שנוצרו
- הפעלת התכנית תוך שיתוף המחנך, היועץ, התלמיד, משפחתו ושותפי התפקיד בקהילה
- קיום מפגשי צוות רב מקצועי הכולל: מנהל, מחנך, יועץ, פסיכולוג ואם יש צורך גם עו"ס, קב"ס וגורמים נוספים לדיון בהתקדמות התלמידים, להערכת התכנית שנקבעה עבור כל אחד מהם ולעדכונה בהתאם להחלטות
- השתתפות בצוותי היגוי, רווחה ושיקום יישוביים לשם חשיבה, תכנון וליווי תכניות יישוביות שתיתנה מענה לצורכי ביה"ס ביחס לתלמידים המתקשים

שעות הוראה בתחום:

- ביישובים בהם מופעל תקציב רווחה חינוכית ושיקום שכונות:
- במסגרת השעות הבית ספריות (השעות הרגילות, השעות הפרטניות, שעות פיצול א'-ב' וכו')
- במסגרת השעות התוספתיות הניתנות לתגבור שעות הליבה - שעות אפקטיביות המתקבלות מהרווחה החינוכית או משיקום שכונות
- במסגרת שעות טיפול בפרט לתלמידים בעלי סכנת נשירה
- במסגרת השעות לטיפול ברצף היום בתוך בית הספר או בקהילה (מועדוניות ומרכזי למידה)
- במסגרת "שעות מרחב" לטיפול וללמידה פרטנית ובקבוצות קטנות (מל"א)
- במסגרת השעות בהן תלמידים חונכים תלמידים ("צוצמה לכל")

פיתוח מקצועי:

- מחנך אחד מביה"ס, בהיקף של 30 שעות בפיתוח מקצועי בהתאם למתווה המופעל ע"י אגף "שח"ר"
- מורים המלמדים תלמידים מתקשים במסגרת שעות אפקטיביות בתכניות ההתערבות של אגף "שח"ר"

הדרכה:

- תינתן ביישובים בהם מופעל תקציב רווחה חינוכית ושיקום שכונות
- תינתן באמצעות מפקחי "שח"ר" והקב"ס המחוזיים עפ"י התכנית הספציפית המופעלת בביה"ס
- תתבצע ביום ובמשבצת זמן קבועים עליהם הוסכם במשותף כדי לאפשר הדרכה מסודרת וקבועה

תפקיד המנהל/ת:

- ליווי תהליך איתור התלמידים המתקשים מרקע סוציו אקונומי נמוך ו/או בסכנת נשירה סמויה או גלויה ו/או עם קשיי הסתגלות לבית הספר
- ליווי תכנית העבודה לתלמידים מתקשים, מעקב ובקרה אחר יישומה בבית הספר ובקהילה
- הובלת מפגשי צוות רב מקצועי הכולל: מנהל, מחנך, יועץ ואם יש צורך גם עו"ס וקב"ס לדיון בהתקדמות התלמידים לאור התכנית שנקבעה עבור כל אחד מהם ולעדכונה
- השתתפות בצוותי היגוי רווחה ושיקום יישוביים לשם חשיבה, תכנון וליווי תכניות יישוביות שתיתנה מענה לצרכים שהוגדרו

הערכה ובקרה בית ספריים:

- קיום תהליכי הערכה של התקדמות התלמידים המתקשים ובקרה אחריהם
- קיום מפגשים קבועים עם מפעילי תכניות ההתערבות לבחינת יעילות התכניות לתלמידים המתקשים
- קיום פעולות בקרה על אופן ניצול השעות והתקציבים הייחודיים לאוכלוסיית התלמידים המתקשים

מדדים ברמת בתי הספר במחוז:

מדדי תפוקה:

- מספר בתי הספר שלפחות מחנך אחד משתלם בתחום
- מספר בתי הספר המקיימים תהליכי למידה, הערכה ובקרה בתחום
- מספר בתי הספר המדווחים על קידום במצבם הלימודי של התלמידים המתקשים

נקודות מוצעות לדיון במפגש מפקח ומנהליו אודות מדדי תוצאה:

- באיזו מידה תרמה תכנית ההתערבות לצמצום הפערים הלימודיים בקרב התלמידים המתקשים ו/או תלמידים שעמדו לפני נשירה?
- באיזו מידה תרמה העבודה המערכתית של הצוות הרב מקצועי לקידומו של התלמיד בהיבט הלימודי והחברתי?
- באיזו מידה תרמו הפעולות שביצעו המנהל וצוותו להשגת המדדים שהוגדרו בתכנית האסטרטגית?

לפרטים נוספים יש לפנות:

- למפקחי "שח"ר" במחוזות
- לאגף "שח"ר" במינהל הפדגוגי

יעד 5

הנחיות ליישום היעדים בתכנית האסטרטגית - תשע"ג

הנושא: תכניות תוספתיות לצמצום פערים

המטרה:

- מערכת החינוך תחתור לקידום המצוינות, לשיפור בהישגים ובאיכות החינוכית ולצמצום הפערים החברתיים

היעד:

- יעד 5 - צמצום פערים

המשימה:

- הפעלת תכניות תוספתיות לקידום תלמידים מתקשים ולצמצום פערים לימודיים וחברתיים

הרציונל:

- תכניות תוספתיות הינן תכניות המוצעות לבתי הספר ע"י המשרד כתוספת לתכנית הלימודים הרגילה בהתאם לעקרונות המשרד
- כל תכנית מיועדת לאוכלוסיית תלמידים ייחודית
- התכניות מלוות בהקצאה נוספת של שעות, של כוח אדם או של חומרי למידה ומעורבים בהן גופים חיצוניים הקשורים למשרד החינוך ו/או אושרו על ידו

האוכלוסייה:

בתכנית "מיל"ת:

- תלמידים בסיכון בכלל בתי הספר היסודיים בכל המגזרים שאינם ביוח"א
- בתי ספר במדד טיפוח 5 - 10

בתכנית "סחל"ב:

- כלל בתי הספר היסודיים ביוח"א בכל המגזרים
- בבתי"ס העומדים בקריטריונים הבאים:
- גודל כיתה: צפיפות תלמידים בכיתה. עדיפות לבתי ספר בהם מספר התלמידים גדול יותר
- גודל בית הספר: עדיפות לבתי ספר עם מספר תלמידים רב יותר
- מדד טיפוח: עדיפות לבתי ספר להם מדד סוציו אקונומי גבוה יותר

בתכנית "קרב":

- כלל התלמידים ברחבי הארץ ובעיקר ביישובי פריפריה

שעות הוראה בתחום:

- שעות תכנית "מיל"ת - ניתנות כתוספת במסגרת התכנית ללמידה בקבוצות קטנות
- שעות תכנית "סחל"ב - ניתנות במסגרת שעות ההוראה שבהן סטודנטים פועלים עם תלמידים בכתות
- שעות תכנית "קרב" - ניתנות במסגרת שעות תכנית "קרב" (3 ש"ש)

מתנה

הפעולות הבית ספריות:

בתכנית "מיל"ת

- ◆ בניית מערכת שעות "מיל"ת" כך שלמעלה מ- 80% מהשעות יוקצו לקידום התלמידים במסגרת מקצועות הליבה, והיתר ייועדו לפעילות העשרה במגוון נושאים לבחירה ובתחומי פיתוח והעצמה אישית
- ◆ בחירת המורים שילמדו במסגרת תכנית "מיל"ת" תיעשה תוך עדיפות למורים המלמדים בבית הספר
- ◆ בניית מנגנונים לקשר רציף בין מורי "מיל"ת" למורי בית הספר על מנת לבצע בחינה משותפת לגבי התקדמותם של התלמידים
- ◆ מינוי רכז בית ספרי שתפקידו: לבחון את הפעילות הפדגוגית של מורי "מיל"ת" תוך תפיסה מערכתית, לתאם בין המנהל לבין המדריך היישובי, לוודא קיום דיאלוג שוטף בין מורי "מיל"ת" למורי הבוקר בצורה מסודרת ומתועדת
- ◆ שיבוץ תלמידי השילוב בתכנית באופן יחסי למספרם באוכלוסיית בית הספר
- ◆ קיום קשר קבוע עם ההורים ועדכונם לגבי פעילות ילדם במסגרת התכנית גם מבחינה לימודית וגם מבחינה חברתית
- ◆ בניית תכנית בתחום ההזנה להטמעת תרבות האכילה

בתכנית "סחל"ב

- ◆ להודיע לפרנט המחוזי במהלך חודש מאי אם בית הספר מעוניין בסטודנטים לשנה"ל הבאה
- ◆ לוודא שתכנית הפעילות ואופייה יבוצעו בתיאום עם הסטודנט בדגש על נושאי העשרה והרחבה של תכניות הלימודים עפ"י צורכי בית הספר בהלימה להוראות חוזר מנכ"ל ולהנחיות המשרד
- ◆ להקפיד שהסטודנט יפעל עם קבוצה/קבוצות קטנות שבהן לפחות 6 תלמידים ולא יותר מ- 10 תלמידים מצטיינים או מתקשים בתחום שנבחר
- ◆ לוודא שהפעילות של הסטודנט עם אותה קבוצת תלמידים תהיה מתמשכת ורציפה, לפחות 6 שבועות ברציפות ולא יותר מ- 12 שבועות
- ◆ לוודא שהסטודנט לא יועסק במילוי מקום
- ◆ לוודא שלסטודנט הוצמד מורה מנחה

בתכנית "קרב"

- ◆ שיתוף הצוות הבית ספרי בשלבי הכנסת התכנית לבית הספר: מטרותיה, יעדיה, אוכלוסיית היעד, הצגת המדריכים ותפקידם, קביעת הרציונל
- ◆ בחירת תכניות שיהיו בהלימה לחזון הבית ספרי ויהוו חלק מתכנית העבודה הבית ספרית
- ◆ בניית סביבה לימודית שתשקף את מגוון התוצרים והעשייה הייחודית והמגוונת בשיעורי "קרב"
- ◆ קיום קשר עם ההורים כחלק מצוות ההיגוי של בית הספר השותף בבחירת התכניות
- ◆ קיום ישיבות של ועדת ההיגוי המוסדית במטרה לבדוק ולאמוד את המצב

הדרכה:

- ◆ הדרכה ניתנת ע"י ידי הרכז היישובי/האזורי מטעם הגוף הזכין
- ◆ האגף לחינוך יסודי מלווה את המנחים מטעם הגוף הזכין

הערכה ובקרה בית ספריים:

- ◆ קיום מפגשים קבועים עם מפעילי תכניות ההתערבות לבחינת יעילות התכניות לתלמידים המתקשים (מיל"ת)
- ◆ קיום ביקורים בבתי"ס על ידי מדריכי המשרד לבחינת אופן הטמעת התכניות בבתי"ס

מדדים ברמת בתי הספר במחוז:

מדדי תפוקה:

- ◆ מספר בתי הספר המדווחים על קידום במצבם הלימודי של התלמידים המתקשים ששולבו בתכניות התוספתיות
- ◆ מספר בתי הספר הפועלים על-פי ההנחיות לאופן שילוב התכניות התוספתיות

נקודות מוצעות לדיון במפגש מפקח ומנהליו אודות מדדי תוצאה:

- ◆ באיזו מידה תרמה העבודה המערכתית של הצוות הרב מקצועי לקידומו של התלמיד בהיבט הלימודי והחברתי?
- ◆ באיזו מידה תרמה התכנית התוספתית לצמצום הפערים הלימודיים בקרב התלמידים המתקשים (מיל"ת, סח"ב)?
- ◆ באיזו מידה התכנית מאפשרת לילדים להביא לידי ביטוי יכולות וכישורים בפריסה רחבה של תחומים (קרוב)?

לפרטים נוספים יש לפנות:

- ◆ למפקחים במחוזות
- ◆ לאגף לחינוך יסודי במינהל הפדגוגי
- ◆ ליחידה לתכניות משלימות למידה במינהל הפדגוגי

יעד 5

הנחיות ליישום היעדים בתכנית האסטרטגית - תשע"ג

הנושא: תכנית החומש - למגזרים דוברי השפה הערבית

המטרה:

- מערכת החינוך תחתור לקידום המצוינות, לשיפור בהישגים ובאיכות החינוכית ולצמצום הפערים החברתיים

היעד:

- יעד 5 - צמצום פערים

המשימה:

- קידום ההישגים הלימודיים והחברתיים של תלמידי המגזרים דוברי השפה הערבית

האוכלוסייה:

- תלמידי בתי הספר היסודיים בכיתות א'-ו' במגזר דוברי השפה הערבית על כל גווי האוכלוסייה

פעולות המטה:

- טיפול תרבות למידה מהצלחות באמצעות קבוצות מיקוד של בתי ספר מצליחים כמקור ללמידת בתי ספר נוספים
- עידוד בנייה של מסגרת בית ספרית המטפחת תלמידים מחוננים ומצטיינים בבתי הספר
- חשיפה לכלי איתור ואבחון דיאגנוסטיים והטמעתם בעבודה עם תלמידים מתקשים
- קידום פדגוגיה איכותית תוך ליווי והנחיית בתי הספר בנושא
- טיפול מיומנויות יסוד במסגרת הפיתוח המקצועי והטמעת השימוש ביחידות הוראה למידה בתחומים כמו: שפה, מתמטיקה, "מפתח הל"ב", לצד הצטיידות במבנים/חומרים שיסייעו בכך (הקמת ספריות, רכישת ערכות ספרי קריאה ועוד)
- בניית תכנית טיפול ממוקדת לליווי בתי ספר אדומים ושילוב מת"ליות לליווי ולסיוע מקצועי באותם בתי ספר
- פיתוח כלים לצפייה בשיעורים בתחומי הדעת השונים במליאה, בקבוצות ובשעה הפרטנית
- בניית מתווים ייחודיים לפיתוח מקצועי במגזרים

תפקיד המנהל/ת:

- הובלת תפיסה מערכתית המקדמת מצוינות לימודית וחברתית ומבוססת על למידה מהצלחות
- הקמת מסגרות להמשך למידה והתקדמות של תלמידים שונים על פני הרצף (מתקשים, רגילים, מצטיינים ומחוננים)
- עבודה על סמך תהליך מיפוי התלמידים ובניית תכניות עבודה אישיות, קבוצתיות, כיתתיות
- ליווי תהליך ההטמעה והערכה של מיומנויות היסוד
- קיום דיאלוג עם חברי הצוות בהקשר לפיתוח המקצועי של כל אחד מהם
- צפייה בשיעורים במליאה, בקבוצות, בשעה הפרטנית ובכל מסגרת למידה לקידום ולטיוב איכות ההוראה

שעות הוראה בתחום:

- במסגרת השעות הרגילה
- במסגרת שעות התגבור של החומש
- במסגרת השעות הפרטניות
- במסגרת השעות התוספתיות

פיתוח מקצועי:

- ♦ מורים ורכזים ישתתפו בקורסי פיתוח מקצועי בתחומי הדעת השונים בהתאם למתווה המקצועי בתחום
- ♦ במסגרת תכנית ייעודית בפיתוח המקצועי הבית ספרי

הדרכה:

- ♦ הדרכות בית ספריות בתחומי הדעת שבית-הספר בחר להתמקד בהם
- ♦ ליווי והנחייה במפגשי הדרכה מגזריים, מחוזיים וארציים

הערכה ובקרה בית ספריים:

- ♦ קיום מיפויים בית ספריים ביחס למצב התלמידים בתחומי הדעת השונים
- ♦ קיום אח"מ, דיון אודות תוצאותיו והבניית צעדים מעשיים ליישום ההחלטות שיתקבלו

מדדים ברמת בתי הספר במחוז:

מדדי תפוקה:

- ♦ מספר בתי הספר שיישמו את התפיסה של למידה מהצלחות כתרבות בית ספרית
- ♦ מספר בתי הספר שיצרו מסגרות למידה של תלמידים שונים על פני הרצף (מתקשים, רגילים, מצטיינים ומחוננים)
- ♦ מספר בתי הספר שבנו תכניות עבודה על סמך תוצאות המיפויים שקיימו
- ♦ מספר בתי הספר שקיימו מגוון פעולות להמשך קידום ההישגים של כלל התלמידים במיוחד במיומנויות היסוד
- ♦ המידה שצפיית המנהל בשיעורים במליאה, בקבוצות, בשעה הפרטנית תרמה לקידום ולטיוב איכות ההוראה

נקודות מוצעות לדיון במפגש מפקח ומנהליו אודות מדדי תוצאה:

- ♦ באיזו מידה תרמה תרבות הלמידה מהצלחות להעלאת תחושת המסוגלות של חברי הצוות?
- ♦ באיזו מידה תרמו מסגרות הלמידה המגוונות לכלל התלמידים להעלאת הישגי הלומדים?
- ♦ באיזו מידה תרמה צפיית המנהל בשיעורים במליאה, בקבוצות, בשעה הפרטנית לקידום ולטיוב איכות ההוראה?

לפרטים נוספים יש לפנות:

- ♦ למפקחים במחוזות
- ♦ למנהלת האגף לחינוך יסודי במינהל הפדגוגי
- ♦ לסגנית מנהלת המינהל הפדגוגי

יעד 6

הנחיות ליישום היעדים בתכנית האסטרטגית - תשע"ג

הנושא: פיתוח דרכי הערכה לצורך קידום מקצועי של מורים ושל מנהלים

המטרה:

- מערכת החינוך תחתור לקידום המצוינות, לשיפור בהישגים ובאיכות החינוכית ולצמצום הפערים החברתיים

היעד:

- יעד 6 - חיזוק מעמד המורה ושיפור איכות ההוראה

הרציונל:

- תהליכי הערכה שיטתיים, הוגנים ומעוגני ראיות ועדויות, המהווים חלק מתרבות בית-הספר, ייטיבו עם איכות ההוראה וישפרו אותה

המשימה:

- פיתוח דרכי הערכה לצורך קידום מקצועי של מורים ושל מנהלים

הפעולות:

- שיח בית-ספרי בהקשר למשמעות הערכה כחלק משיפור ההוראה ובית הספר, לתהליכי הערכה ולממצאים המצופים
- זיהוי קבוצת המוערכים בכל מסגרת בית ספרית וזיהוי המאפיינים של קבוצה זו
- הגדרת קשרי מעריך/מוערך במערכת המתקשבת
- בניית תכנית עבודה שנתית להערכת עובדי הוראה: קביעת תאריכי צפייה, עריכת תצפיות, איסוף עדויות/ראיות
- מתן משוב והזנת המערכת המתקשבת בתוצאות

ימי הכשרה והשתלמויות:

- מיקוד במכלול המימדים הקשורים לתהליך הערכת עובדי ההוראה
- הכשרה במסגרת פיתוח מקצועי בית ספרי, ליווי מורים, מפקח ומנהליו

תפקיד המנהל והמפקח:

- להוביל ולבצע את תהליך הערכה, לקיים דיון במשמעות הערכה ובממצאי הערכה
- לקחת חלק פעיל במפגשי מפקח ומנהליו ובימי עיון בנושא
- להגדיר יעדים בעקבות ממצאי הערכה ולפעול כך שיתנו את ביטויים בתכנית העבודה

בקרה והערכה:

- תהליך הערכה יהיה בסיס לשיפור איכות ההוראה/הניהול ולהגדרת היעדים לתכנית עבודת המנהל/המפקח

קישור לאתר הערכת עובדי הוראה:

- <http://cms.education.gov.il/EducationCMS/Units/HaarachatOvdeyHoraa>

לפרטים נוספים יש לפנות:

- למפקחים במחוזות
- לממונה הערכת צו"ה בלשכת המשנה למנכ"ל

יעד 6

הנחיות ליישום היעדים בתכנית האסטרטגית - תשע"ג

הנושא: פיתוח מקצועי של עובדי ההוראה

המטרה:

- מערכת החינוך תחתור לקידום המצוינות, לשיפור בהישגים ובאיכות החינוכית ולצמצום הפערים החברתיים

היעד:

- יעד 6 - חיזוק מעמד המורה ושיפור איכות ההוראה

המשימה:

- פיתוח מקצועי של עובדי ההוראה

הרציונל:

- הפיתוח המקצועי של עובדי ההוראה הינו מאבני היסוד של רפורמת אופק חדש. בתהליכי הפיתוח המקצועי מפתח המורה את כישוריו ויכולותיו לאורך החיים המקצועיים (Life Long Learning) לצורך שיפור איכות ההוראה ולביסוס מעמדו המקצועי
- משרד החינוך רואה במנהל/ת בתי הספר אחראית/ת ומובילה את תהליכי הפיתוח המקצועי של עובדי ההוראה בבית ספרו בהתאם למדיניות משרד החינוך, למטרות וליעדים הבית ספריים, לצורכיהם המקצועיים של המורים ובהלימה לשלבי הקריירה המקצועיים שלהם
- יש לתכנן את הפיתוח המקצועי תוך קיום דיאלוג עם המורה ובראייה תלת שנתית
- המערכת הממוחשבת מכילה את כלל התכניות לפיתוח מקצועי לתשע"ג, מידע אישי על כל עובד הוראה (דרגות, השכלה, תעודות, ותק) ומידע על "היסטוריית התכניות לפיתוח מקצועי"
- תהליך המיפוי של עובד ההוראה במערכת הממוחשבת יחל בחודש אפריל ויסיים בחודש מאי (מכתב יישלח למנהלים)

הנחיות הפיתוח המקצועי בשנה"ל תשע"ג

התמחות והכניסה להוראה

- מורה מתמחה לא ילמד בתכניות לפיתוח מקצועי הנוספות לשעות ההתמחות מהסיבות הבאות:
  - מתמחה משתתף בסדנת התמחות במכללות האקדמיות לחינוך
  - השעות בשנת ההתמחות אינן מוכרות לקידום מקצועי
- מורה חדש בשנה הראשונה לכניסתו להוראה (בשנה שלאחר ההתמחות) ישתתף בקורס ייעודי למורים שנה א' בהיקף של 60 שעות, במכללות האקדמיות לחינוך (שעות אלה מוכרות לקידום מקצועי, והן כוללות שילוב של ליווי אישי ומפגשים קבוצתיים)
- מורה חדש (בשנה שלאחר ההתמחות) לא יחויב בקורסים נוספים בשנה זו

פיתוח מקצועי

- עובד הוראה ילמד כל שנה 60 שעות כחלק מתהליך קידומו המקצועי. לעובד ההוראה תוכנה 60 שעות בלבד לצורכי קידום בדרגה (להוציא שנת שבתון ולימודים לתואר שני ושלישי, ואפשרות להשלמה במקרים חריגים, הנחיות מפורטות לעיון בחוברת הנחיות באתר אגף א' לפיתוח מקצועי/ אופק חדש)

2. תכנית פיתוח מקצועי לצוות בית הספר (השתלמות בית ספרית) תהיה בהיקף של 30 שעות בלבד. ניתן לקיימה פעמיים במהלך שלוש שנים בהיקף של 30 שעות כל שנה, סה"כ 60 שעות בהתאם לסדרי הקדימויות הבאים:
  - ◆ מורה חדש - תכנית ייעודית - מורים מתחילים שנה א' "ניהול עצמי"
  - ◆ תכנית התקשוב הלאומית (מיומנויות המאה ה-21)
  - ◆ תחומי דעת, יעדים ארציים ומחוזיים
  - ◆ תכניות בנושא אקלים חינוכי מיטבי
  - ◆ "תכנית הכלה" לתלמידים עם צרכים ייחודיים
  - ◆ מיומנויות הוראה בשעות הפרטניות
  - ◆ תכניות בתחומי פיתוח אישי
  - ◆ אחר
3. דרגות גבוהות (7-9) - עובדי הוראה בדרגות הגבוהות ילמדו במסגרת תהליכי למידה רפלקטיבית וחשיבה מחקרית, ביקורתית ברמה גבוהה בהקשר של תהליכי הלמידה, ההוראה והיישום בכיתה ובביה"ס. בכל דרגה ילמדו 150 שעות במהלך שנתיים במוסד אקדמי, ו-60 שעות במהלך שנה ממתווה דרגות 1-6 בהתאם להנחיות בכתובת הבאה: <http://cms.education.gov.il/EducationCMS/Units/Ofek/PituachMiktzohi>
4. סגני מנהלים ראשונים מכהנים - ילמדו במסגרת תהליכי התפתחות ולמידה המותאמים להגדרת תפקידם ולמבנה משרתם ב"אופק חדש":
  - ◆ בשנה ראשונה להצטרפות "אופק חדש" ו/או לתפקידו ילמד בהיקף של 70 שעות בשנה מתוכן 10 שעות התנסות)
  - ◆ בשנה שנייה ואילך ילמד בהיקף של 40 שעות בשנה (מתוכן 10 שעות התנסות)

להרחבה:

- ◆ ניתן לעיין במסמכי המדינות, תוכני הפיתוח המקצועי וההנחיות באתר אגף א' לפיתוח מקצועי, בכתובת הבאה: http://cms.education.gov.il/EducationCMS/Units/Hishtalmuyot_Hadracha/OfekChadash/dvarmankal.htm

לפרטים נוספים יש לפנות:

- ◆ למפקחים במחוזות
- ◆ לאגף א' לפיתוח מקצועי

יעד 7

הנחיות ליישום היעדים בתכנית האסטרטגית - תשע"ג הנושא: פיתוח מקצועי של מנהלי בתי-ספר

המטרה:

- ◆ מערכת החינוך תחתור לקידום המצוינות, לשיפור בהישגים ובאיכות החינוכית ולצמצום הפערים החברתיים

היעד:

- ◆ יעד 7 - חיזוק מעמד המנהל

המשימה:

- ◆ פיתוח מקצועי של מנהלי בתי-ספר

כללי:

- ◆ תפיסת ההתפתחות והלמידה של המנהלים במכון 'אבני ראשה' מכוונת לכך שעל מנהלי בתי הספר לחוות למידה מתמשכת (Life long Learning) מתחילת הכשרתם הרשמית ובמרוצת כל כהונתם. זהותו הפדגוגית של המנהל היא נקודת המוצא המנחה את תהליכי ההתפתחות והלמידה שלו.
- ◆ תוכני הליבה כוללים: הנהגת תהליכי חינוך, הוראה ולמידה; עיצוב תמונת העתיד - חזון וניהול שינוי; הנהגת הצוות, ניהולו ופיתוחו המקצועי; התמקדות בצורכי היחיד; ניהול הקשרים בין בית-הספר לקהילה.
- ◆ הלמידה וההכשרה של מנהלי בתי-ספר נעשות בהתאם לוותק של המנהל בתפקידו בכל שלבי הקריירה שלו ובהלימה להם תוך דגש עיקרי על השנים הראשונות של דרכו בניהול.

הנחיות לפיתוח המקצועי לשנת הלימודים תשע"ג:

- ◆ בימים אלו מעצבים מכון "אבני ראשה" ומשרד החינוך את תכנית ההתפתחות המקצועית של מנהלי בתי הספר לשנים הבאות.
- ◆ ההנחיות לפיתוח המקצועי לשנת הלימודים תשע"ג יעודכנו ויפורסמו בגרסת העדכון של מארז "מתנ"ה" שיפורסם לקראת סוף שנת הלימודים.

לפרטים נוספים יש לפנות:

- ◆ למפקחי הפיתוח המקצועי במחוזות ולמכון "אבני ראשה"

הנחיות ליישום היעדים בתכנית האסטרטגית - תשע"ג

הנושא: תקשוב מערכת החינוך והתאמתה למאה ה-21

המטרה:

- מערכת החינוך תחתור לקידום המצוינות, לשיפור בהישגים ובאיכות החינוכית ולצמצום הפערים החברתיים

היעד:

- יעד 11 - תקשוב מערכת החינוך והתאמתה לעידן הדיגיטלי במאה ה-21

המשימה:

- הטמעה ויישום של סביבות מתקשבות להוראה ולמידה הנתמכות בטכנולוגיית ה-ICT לשם קידום פדגוגיה מיטבית והקניית אוריינות המאה ה-21 למורים ולתלמידים

האוכלוסייה:

- כיתות א'-ו' בכל בתי הספר היסודיים בכל המגזרים

מרכיבים מרכזיים:

- יישום התכנית מבוסס על חמישה מרכיבים מרכזיים:
- תכנית עבודה כוללת המשלבת את התפיסה החינוכית והארגונית של בית הספר
- למידה ותרגול בסביבה דיגיטלית - הקניית מיומנויות תקשוב ושילובן בתהליכי הלמידה, ההוראה והערכה
- שימוש בטכנולוגיית ה-ICT לניהול מידע בית ספרי (כלי לניהול פדגוגי ומנהלי-ארגוני)
- קיומו של פורטל בית ספרי כחלק מסביבה מקוונת ליישום מסגרות ללמידה שיתופית ברשת עם קהילת בית הספר (הורים, מורים, תלמידים) ועם עמיתים מבתי ספר שונים בארץ ובחו"ל
- יישום תכנית בית-ספרית לקידום מודעות התלמידים למוגנות ברשת

שעות הוראה בתחום:

- שיעורים משולבי תקשוב בתחומי הדעת לפחות פעם בשבוע
- שיעורים ללימוד עקרונות האתיקה וגלישה נבונה ברשת - 4 פעילויות בשנה
- שיעורים ייחודיים להקניית מיומנויות תקשוב וכתובה עיוורת במקלדת - 3 שיעורים בשנה לכיתות ג' או ד'

פיתוח מקצועי:

- למנהלים באמצעות מכון "אבני ראשה" (40 ש')
- למדריכי אשכול (60 ש' X 3 שנים)
- למדריכים בתחומי הדעת (60 ש' בשנה הראשונה ו-30 ש' בכל אחת מהשנתיים הבאות)
- לרכז תקשוב - (60 ש' בשנה הראשונה ו-30 ש' בכל אחת מהשנתיים הבאות)
- לצוות הבית ספרי במסגרת פיתוח בית ספרי (30 ש')
- למורי א'-ו' במסגרת הפיתוח המקצועי בתחום הדעת - בשילוב תקשוב (30 ש')
- הפיתוח המקצועי של המורים ובעלי התפקידים בתחומי הדעת מבתי הספר שבתכנית יהיו משולבי תקשוב

הדרכה:

- הדרכת מנהלים ורכזי תקשוב באמצעות מדריכי אשכול
- הדרכת מורים באמצעות מדריכי תחומי הדעת ורכזי התקשוב

מתכ"ה

תפקיד המנהל/ת, רכז התקשוב ומדריך האשכול:

- ♦ הכרת מדיניות המשרד להתאמת מערכת החינוך למאה ה-21 ושילובה בחזון הבית ספרי
- ♦ זיהוי ידע, ערכים ומיומנויות הדרושים לקידום פדגוגיה מיטבית במאה ה-21, מציאת נקודות חוזק בקהילת בית הספר ושימוש בהן כנקודת מוצא לפיתוח הצוות
- ♦ שימוש בכלים מתוקשבים לקידום הפדגוגיה וניהולה
- ♦ פיתוח תכנית לימודים בית ספרית רב שנתית משולבת טכנולוגיות מידע ותקשורת (ICT)
- ♦ פיתוח והפעלה של תכנית חינוכית לתפקודם של ילדים בסביבה החדשנית ובכלל זה הוראת מיומנויות התקשוב, ואתיקה ומוגנות ברשת
- ♦ מתן מענה חינוכי לסוגיות אתיות הקשורות בהתנהלות ברשת ולהבטחת המוגנות של הילדים בסביבה זו ויישום הוראות חוזר המנהל הכללי בנושא "רשתות חברתיות"
- ♦ פיתוח אתר בית ספרי פעיל ואיכותי הכולל והמפעיל סביבות למידה מקוונות ותקשורת עם תלמידים והורים תוך הקפדה על כללי האתיקה
- ♦ הגדרת מאפייני סביבת הלמידה החדשנית: התשתית הפיסית, הציוד ההיקפי ואפשרויות התקשורת הדרושים לפיתוח פדגוגיה איכותית ולמימושה בשיתוף עם הפיקוח, הצוות, הרשות המקומית וההורים
- ♦ בחירת מאגרי מידע מסוגים שונים והעמדתם לרשות המורים והתלמידים
- ♦ קידום למידה שיתופית בין תלמידים בארץ בשפתם ועם תלמידים מחוץ לארץ בשפה זרה

פעולות מינהל מדע וטכנולוגיה לקידום היעד:

- ♦ פיתוח מקצועי של אנשי מטה, מפקחים, מדריכים, מנהלים, רכזי מקצוע ורכזי תקשוב בית ספריים, מורים ומורי מורים במוסדות האקדמיים להכשרת עו"ה ובמרכזי הפסג"ה
- ♦ פיתוח מקצועי בית ספרי וליווי למנהלים, לבעלי תפקידים ולצוות בית הספר על פי המתווה לפיתוח מקצועי התקנת תשתיות ליישום טכנולוגיית ICT להפעלת סביבות למידה מתוקשבות במוסדות החינוך
- ♦ אפיון, הקמה והפעלה של סביבות למידה מתוקשבות ומאגרי תוכן לימודיים דיגיטאליים שיעמדו לרשות המורים והתלמידים
- ♦ משוב, בקרה ורפלקציה

פעולות האגף לחינוך יסודי לקידום הניהול הפדגוגי של סביבת למידה מתוקשבת:

- ♦ פיתוח כלים לניהול הפדגוגי של סביבת למידה מתוקשבת והטמעתם
- ♦ ליווי המהלכים תוך הדגשת ההיבטים הפדגוגיים
- ♦ הנחיית המנהלים בפיתוח ובהפעלה של תכנית חינוכית בית ספרית מערכתית לתפקוד הילדים בסביבה הטכנולוגית
- ♦ ייזום פרוסום חוזרי מנכ"ל הכוללים נהלים מותאמים לתפקוד בתי הספר במציאות הטכנולוגית

פעולות המנהל:

- ♦ להתעדכן במדיניות ובכלים ליישומה על ידי עיון שוטף בחומרים המקוונים הנמצאים באתרי המשרד
- ♦ להכיר את האפשרויות הטמונות בעולם הדיגיטלי ואת האפשרויות הפדגוגיות שהוא מזמן בהלימה למטרות ההוראה ולדרכי הוראה ממוקדות לומד ולמידה
- ♦ לוודא שתהליכי הפיתוח המקצועי של צוות המורים מתייחסים גם להיבטים פדגוגיים בסביבה הדיגיטלית
- ♦ לתמוך בקידום ובפיתוח דרכי הוראה מגוונות באמצעים הדיגיטליים בהתחשב בשונות הלומדים
- ♦ לקיים תצפיות במורים המנהלים שיעורים מקוונים תוך שימוש בכלים לצפייה בתהליכי הוראה למידה לצורכי הדרכה ופיתוח מקצועי בסביבה עתירת טכנולוגיה ומתן משוב לצורך העצמת האיכות הפדגוגיות בשיעורים המקוונים
- ♦ הדגמת שיעורים שבהם נערך שימוש מיטבי בכלים דיגיטליים בפני הצוות

הערכה ובקרה בית ספריים:

- ◆ הפעלת בקרה ביחס לששת התפוקות המרכזיות של התכנית
- ◆ הפעלת תהליך הערכה באמצעות ראמ"ה

מדדים ברמת בתי הספר במחוז:

מדדי תפוקה:

- ◆ מספר בתי הספר בהם מיושמת התכנית
- ◆ מספר תחומי הדעת בהם מיושמת התכנית בכל בית ספר
- ◆ מספר המורים המשלבים תקשוב במקצועות ההוראה השונים

נקודות מוצעות לדין במפגש מפקח ומנהליו אודות מדדי תוצאה:

- ◆ באיזו מידה תרמה הפעילות הארגונית והפדגוגית בסביבה המתקשבת לקידום הפדגוגיה והקניית אוריינות המאה ה-21?
- ◆ באיזו מידה תרם שילוב התקשוב בתחומי דעת שונים להעלאת ההישגים באותם תחומי הדעת?

לפרטים נוספים יש לפנות:

- ◆ למפקחי התקשוב במחוזות
- ◆ למפקחת הארצית לתקשוב במינהל מדע וטכנולוגיה
- ◆ לאגף לחינוך יסודי במינהל הפדגוגי

יעד 12

הנחיות ליישום היעדים בתכנית האסטרטגית - תשע"ג

הנושא: שילוב הלומדים וקידומם בחינוך הרגיל תוך הרחבת יכולת הכלתם

מטרת על:

- מערכת החינוך תחתור לקידום המצוינות, לשיפור בהישגים ובאיכות החינוכית ולצמצום הפערים החברתיים

היעד:

- יעד 12 - שילוב הלומדים וקידומם בחינוך הרגיל תוך הרחבת יכולת הכלתם ומתן מענים מגוונים

מטרות ספציפיות:

- חיזוק, הרחבה והעמקה של פעולות השילוב וההכלה כך שהלומדים יוכלו להמשיך ללמוד ולהתקדם במסגרות החינוך הרגילות
- מתן מענה מגוון לשילוב הלומדים בחינוך הרגיל באופן שימנע את הפנייתם לחינוך המיוחד טרם מוצו כל האפשרויות לקידומם בחינוך הרגיל
- הפעלת מסגרות חינוך מיוחד לילדים הנזקקים לכך רק לאחר שנבדק כי המענים המקצועיים שניתנו בחינוך הרגיל מחייבים למידה במסגרת מיוחדת

המשימות:

- מתן מענים משמעותיים בחינוך הרגיל כך שפחות ילדים יזדקקו להפנייתם ללמידה במסגרות החינוך המיוחד
- הפעלת תכנית מוסדית רב מערכתית המכוונת לשילוב הלומדים במערכת החינוך הרגילה תוך הרחבת ההכלה והקידום של הלומדים המתקשים ובעלי לקויות (לקויות למידה וקשיי התנהגות)
- הכשרת מפקחים, מנהלים, סגני מנהלים, יועצים ומורים המלמדים במסגרות שונות בנושא השילוב והרחבת יכולת ההכלה שלהם שתאפשר קידום של תלמידים מתקשים בחינוך הרגיל

האוכלוסייה:

- כלל הלומדים המתקשים ובעלי הלקויות (לקויות למידה וקשיי התנהגות) בחינוך הרגיל בכל המגזרים

עקרונות פעולה:

- מיפוי הלומדים ביחס למצבם הלימודי, הרגשי, ההתנהגותי, החברתי, המשפחתי, הכלכלי תוך ציון נקודות חוזק וקשיים (המיפוי ייעשה בתחילת שנה, באמצע השנה ובסוף השנה) – בהובלת מחנך הכיתה כגורם מתכלל
- בניית תכנית התערבות אישית בהובלת מחנך הכיתה. התכנית תתייחס למצבו של הלומד ולדרכים בהם יוכל להמשיך לפתח את נקודות החוזק ולהתקדם בכל הקשור לקשייו, ותבדוק את האפשרות לצוות לו איש צוות שיהווה עבורו צוד אוזן קשבת
- איגום משאבים כמענה לקידום הלומדים המתקשים ובעלי הלקויות: במגוון שעות (שעות ליבה, שעות פרטניות, שעות טיפול בפרט, שעות רשות ומקורות אחרים העומדים לרשות ביה"ס), במגוון מסגרות (בביה"ס, בבית, במועדונית, במתנ"ס, בקהילה), ובמגוון תחומים (לימודי, חברתי, אישי)
- קיום מפגשי צוות סדירים ומתועדים לחשיבה, לדיון, לבדיקת יישום ולהערכת ההתקדמות בתהליך בצוותים הבאים:

צוות בין מקצועי: צוות בית ספרי בראשות מנהל/ת ביה"ס ובהשתתפות: המחנך, היועץ, מורה השילוב, פסיכולוג, מת"ל (מערך תפקודי למידה), רכז שכבה, מערך מסייע/רכז התאמות ללמידה ולהיבחות ובעלי תפקידים נוספים, כמו: רכז חינוך חברתי, רכז פדגוגי/שכבה/מקצוע

צוות בין מקצועי מורחב: צוות בית ספרי בראשות מנהל/ת ביה"ס ובהשתתפות: המפקח הכולל, מנהל

מתנה

מחלקת החינוך ברשות, מפקח חינוך מיוחד, מנהל המתי"א ונציגיו, המפקח על הייעוץ, עו"ס, קב"ס, קידום נוער, שירות מבחן ושירותים תומכים נוספים בקהילה
ועדת שילוב בית ספרית (על-פי חוק): ועדה סטטוטורית המתקיימת בבית הספר בראשות מנהל/ת ביה"ס ובהשתתפות: חברי הצוות הבין מקצועי, נציג רשות, מתי"א - בהתאם לחוזר מנכ"ל
ועדה יישובית: בראשות מנהל מחלקת החינוך ומפקח משרד החינוך ובהשתתפות מנהל ביה"ס וצוותו. הוועדה תכלול את בעלי התפקידים מוועדת ההתמדה היישובית ומוועדת השילוב היישובית ותדון בסוגיות הקשורות למערך היישובי לקידום התלמידים המתקשים על רצף, לרבות סוגיות התמדה והפנייה לוועדות עפ"י חוק, בראייה יישובית
ועדת השמה (על-פי חוק): מתקיימת ברשות בהתאם להנחיות חוזר מנכ"ל

הפעולות בפריסה על פני שנתיים לפחות:

- ♦ תלמידים שאותרו כמתקשים ובעלי לקויות (לקויות למידה וקשיי התנהגות) בחינוך הרגיל בכל המגזרים יופנו לוועדות השמה החל מהשנה השנייה, רק לאחר שבית הספר הפעיל במשך שנתיים תכנית התערבות אישית. השיבוץ בחינוך המיוחד ייעשה אך ורק מהשנה השלישית, בהתאם לתהליך שלהלן:

בשנה הראשונה לתהליך ההתערבות - טיפול מערכתי/טרום שילוב

ספטמבר- אוקטובר

- ♦ מיפוי כלל הלומדים ואיתורם של אלה המגלים קשיים בתפקודים לימודיים, רגשיים, חברתיים ו/או התנהגותיים
- ♦ זיהוי נקודות חוזק וקשיים של הלומדים שאותרו ובניית פרופיל תפקודי לכל מתקשה (לאור המידע שנאסף ביחס לתפקודיו השונים תוך ציון נקודות החוזק והקשיים שאותרו)
- ♦ הקמת צוות בין מקצועי והפעלתו
- ♦ קיום מפגש של מחנך הכיתה, כגורם מתכלל, עם התלמיד המתקשה ועם הוריו לצורך מסירת מידע, תיאום ציפיות והגדרת המחויבות המשותפת לרבות מענה שהמוסד החינוכי מתעתד לתת ללומד. מומלץ שהמפגש יתקיים במוסד החינוכי שהוא גם מקום ההתערבות, ועל הצוות החינוכי לדאוג שביה"ס יהיה מקום משמעותי עבור תלמידיו המתקשים
- ♦ בניית תכנית עבודה ללומדים המתקשים תוך התייחסות להיבט הלימודי, הרגשי, החברתי וההתנהגותי. התכנית תיבנה ע"י מחנך הכיתה בשיתוף הצוות הבין מקצועי ותיתן מענה לצורך בלמידה דיפרנציאלית מותאמת בתוך הכיתה, בעבודה קבוצתית בשעות פרטניות ובמסגרת תכניות תוספתיות ומשאבים נוספים העומדים לרשות המוסד החינוכי

אוקטובר- סוף שנת הלימודים

- ♦ הפעלת תכנית התערבות המפרטת את המענים בתחום הלימודי, הרגשי, החברתי וההתנהגותי ואת מסגרות התמיכה הנוספות במהלך יום הלימודים ולאחריו בהן יינתנו המענים הנדרשים
- ♦ תיעוד תהליכי הלמידה וההתקדמות בתיק התלמיד שירוכז ע"י מחנך הכיתה כגורם מתכלל
- ♦ ביצוע הערכה מחודשת לאור הפעלת תכנית ההתערבות ועדכונה תוך היועצות בצוות הבין מקצועי המורחב ושיתופו
- ♦ דיון עם מפקח ביה"ס על התלמידים שהמוסד החינוכי מדווח שלא התקדמו ולכן מבקש להפנותם לוועדות שילוב, תוך הצגת הפעולות שנעשו עמם עד כה בלי שהשיגו את מטרותיהן
- ♦ עדכון תכנית ההתערבות והפעלתה בהתאם למצבם של המתקשים

עד אמצע מאי

- ♦ כינוס ועדת שילוב בית ספרית לדיון ולקביעת הזכאות לשילוב בשנת הלימודים הבאה

עד סוף שנת הלימודים

- ♦ בניית תכנית שילוב ע"י מחנך ומורת שילוב עבור כל אחד מהתלמידים שקיבלו זכאות לוועדות שילוב בשנה"ל הבאה ובדיקת האפשרות לצוות לכל לומד איש צוות שיהווה עבורו צוד אופן קשבת

מתכ"ה

בשנה השנייה לתהליך ההתערבות - שנת שילוב/טרם השמה

המשך הפעלת תכניות ההתערבות באחד מ-3 המסלולים הבאים:

1. ללומדים המתקשים ולבעלי לקויות (לקויות למידה וקשיי התנהגות) שהתקדמו: המשך יישום תכנית ההתערבות כבר מראשית השנה ועדכונה בהתאם למצב הלומדים תוך היוועצות בצוות הבין מקצועי הבית ספרי/המורחב
3. ללומדים המתקשים ולבעלי לקויות/תפקוד מורכבות/שנקבעה זכאותם לשילוב (זכאות לתמיכה צריכה להתחדש כל שלוש שנים):
4. יישום התכנית שנבנתה תוך הערכת התקדמותם ובמידת הצורך ליווי נציגים מהצוות הבין מקצועי המורחב
5. לתלמידים עם לקויות/תפקוד מורכבים במיוחד שביה"ס מבקש להפנות להשמה:
6. עד פברואר - כינוס ועדה יישובית לבחינת צורכי הלומד מול התהליכים הפדגוגיים שנקטו ביחס לאותם לומדים שהמוסד החינוכי מבקש להפנותם לוועדת השמה לאור העובדה שלא התקדמו. הוועדה תבחן את **כמות הלומדים** שהופנו ע"י מוסדות החינוך השונים בראייה יישובית ותדון בנתונים טרם השמה

להלן המסלולים שהוועדה היישובית יכולה להציע בעקבות הממצאים שהוצגו בפניה ובהתאם לכללים המפורטים בחוזר מנכ"ל:

- ◆ מוצו התהליכים הפדגוגיים - המוסד החינוכי יחל בתהליך לקראת ועדת השמה בהתאם להוראות חוזר מנכ"ל
- ◆ לא מוצו התהליכים הפדגוגיים:
- ◆ אפשרות א' - החזרת התלמיד למוסד החינוכי תוך בניית תכנית התערבות אחרת בסיוע הצוות הבין המקצועי המורחב הכולל את מעגל השותפים ברשות המקומית
- ◆ אפשרות ב' - העברה פדגוגית למוסד חינוכי רגיל אחר בהתאם לנהלים
- ◆ במקרים חריגים במיוחד יתקיים דיון בוועדה היישובית בנוגע להפניית תלמיד לשילוב/להשמה שלא עפ"י ההנחיות המפורטות על מנת לענות על צרכיו באופן המתאים ביותר

שעות הוראה בתחום:

במסגרת המשאבים הקיימים:

- ◆ בלמידה דיפרנציאלית המשולבת בשגרת יום הלימודים
- ◆ בשעות פיצול לכיתות א'-ב' (ראו ביעד 3 משימת חוק פיצול כיתות א'-ב')
- ◆ בשעות הפרטניות במסגרת אופק חדש
- ◆ בשעות טיפול בפרט ("שח"ר")
- ◆ בשעות אחרות: התכנית הלאומית לילדים ולנוער בסיכון, תכניות רשותיות
- ◆ במסגרות המשך: מיל"ת, קרב, מועדוניות, מרכזי ילדים, תכניות בקהילה, התכנית הלאומית לילדים ולנוער בסיכון, תכניות תוספתיות של משרד החינוך ובעלויות תכנית החומש

הכשרה ופיתוח מקצועי:

- ◆ עד לשנה"ל תשע"ה יוכשרו מפקחים, מנהלים, סגני מנהלים, יועצים ומורים במסגרות שונות בנושא הרחבת יכולת ההכלה והקידום של תלמידים מתקשים בחינוך הרגיל:
- ◆ במסגרת תחום הדעת בו הם מתמקצעים (בקורסים לפיתוח מקצועי באופק חדש ישולבו יחידה-שתיים בנושא)
- ◆ במסגרת קורס למחנכים
- ◆ במסגרת תכנית ייעודית לפיתוח מקצועי בית ספרי בהיקף של 30 שעות
- ◆ במסגרת מפגשי הפיתוח המקצועי למפקחים/מנהלים/סגני מנהלים/יועצים/מדריכים/רכזים

הדרכה:

- ◆ הדרכה לצוותים החינוכיים בתחומים פרא רפואיים תינתן ע"י צוות מקצועי של מתי"א
- ◆ ליווי שוטף יינתן למנהלים, למורים ולצוות הבין מקצועי על ידי מדריכי משרה"ח בתחומים השונים

תפקיד המנהל/ת:

- בניית צוות בין מקצועי בית ספרי
- בניית תכנית עבודה מערכתית המושתתת על עקרונות היעד תוך מעקב ובקרה אחר יישומה ועדכונה בשעת הצורך
- כינוס, ליווי והובלת צוותים בהרכבים שונים לשיח אודות הערכת ביצוען של התכניות האישיות והתקדמות כל אחד מהלומדים
- מיפוי משאבי ביה"ס ואיגומם לצורך בניית תכניות סיוע תוך שיבוצן במערכת השעות
- מיסוד מסגרות זמן קבועות ללמידת עמיתים ול"הצגת מקרים" בפני כלל המורים בליווי דיון

הערכה ובקרה בית ספריים:

- בדיקת ההתקדמות של תהליכי ההתערבות ומידת הצלחתם בהתאם למהלך שנקבע בתכנית תוך השוואה בין תוצאות המיפוי בתחילת השנה לבין מיפוי אמצע שנה וסוף שנה
- דיון והערכת המענים הכוללים בראייה מערכתית כפי שהוגדרו ע"י הצוות הבין מקצועי והצוות הבין מקצועי המורחב

מדדים ברמת בתי הספר במחוז:

מדדי תפוקה

תכנית עבודה בית ספרית

- מספר בתי הספר שיישמו תכנית עבודה מערכתית לשילוב, הכלה וקידום תלמידים המתקשים במסגרת החינוך הרגיל
- מספר בתי הספר שנתנו מענים הולמים לשילוב התלמידים המתקשים במסגרת החינוך הרגיל והפחיתו את אחוז התלמידים שהופנו לוועדות

בנייה ויישום של תכנית התערבות אישית

- מספר בתי הספר בהם מיפו המחנכים את כלל התלמידים בתחילת השנה וגיבשו תכניות התערבות עבור התלמידים המתקשים ובעלי הלקויות (לקויות למידה וקשיי התנהגות)
- מספר בתי הספר בהם שותפו התלמיד והוריו בשלבים השונים של בניית תכנית ההתערבות ויישומה
- מספר בתי הספר בהם עודכנה תכנית ההתערבות של התלמיד במהלך השנה בהתאם להערכה המחודשת
- מספר בתי הספר בהם נבנתה תשתית מערכתית מובנית במערך הלימודי השגרתי למיסוד מהלך התערבות שיטתית

צוות בין מקצועי

- מספר בתי הספר בהם פועל צוות בין מקצועי
- מספר בתי הספר בהם התכנס הצוות הבין מקצועי לפחות אחת לחודש
- מספר בתי הספר בהם התכנס הצוות הבין מקצועי המורחב לפחות פעמיים בשנה
- מספר בתי הספר בהם המפקח הכולל היה מעורב בשלב מיצוי התהליכים לפני ההפניה לוועדת שילוב

פיתוח מקצועי/כנסים/השתלמויות

- מספר בתי הספר בהם השתלמו נציגים מהצוות בתחום של הכלה וקידום תלמידים מתקשים בחינוך הרגיל
- מספר בתי הספר אשר מיסדו מסגרות זמן קבועות ל"הצגת מקרים" בפני כלל המורים בליווי דיון
- מספר בתי ספר בהם מתקיימים תהליכי למידה בית ספריים שיטתיים להרחבת הידע של הצוות החינוכי להכלת התלמידים

הערה:

- לרשות מנהלי בתי הספר והמפקחים יועמדו חומרים פדגוגיים לקידום הטמעת היעד ויישומם בבתי הספר. החומרים יאוגדו לחוברת שתפורסם.

לפרטים נוספים יש לפנות:

- למפקחים במחוזות
- לאגף לחינוך יסודי במינהל הפדגוגי
- לשפ"ו במינהל הפדגוגי
- לחינוך מיוחד במינהל הפדגוגי

הנחיות ליישום רפורמות בתכנית האסטרטגית - תשע"ג

הנושא: אופק חדש

המטרה:

- מימוש הפוטנציאל הפדגוגי והארגוני של רפורמת אופק חדש כשינוי מעמיק בתהליכי חינוך-הוראה-למידה ובתפקוד בית הספר כארגון לצמצום פערים ולשיפור הישגי התלמידים, תפקודם, תחושותיהם ורווחתם

המשימה:

- יצירת סינרגיה בין ארבעת הרכיבים של אופק חדש: זמן תלמיד, זמן מורה, הערכת עובדי ההוראה, סגני המנהלים והמנהלים ופיתוח מקצועי

פעולות:

- יישום הוראות חוזר המנהל הכללי המשולב בנושא אופק חדש המתמקד בהיבטים הפדגוגיים, והמציג הנחיות להפעלת גני הילדים ברפורמת אופק חדש וכן הנחיות להפעלת השעות הפרטניות ושעות השהייה בבתי הספר
- עדכון החזון הבית ספרי לאור אופק חדש בשיתוף צוות ביה"ס וההורים
- ביצוע מיפוי של מצב הטמעת אופק חדש באמצעות הכלי "התבוננות ברכיבי הרפורמה אופק חדש ושלביו ביישומה" שפותח באגף לחינוך יסודי
- הכנת תכנית פעילות לאור תמונת הסינרגיה המתקבלת ונתוני המיפוי לשם התקדמות במימוש הסינרגיה וביצועה תוך הערכה מעצבת
- קיום 2 - 3 פגישות עבודה בשנה עם צוות ההדרכה והרכזים לתיאום והבניית הסינרגיה
- הפעלת מסגרות לפעילות מקצועית של הצוות לאור תמונת הסינרגיה המתוכננת
- קידום תפקוד הכיתה ובית הספר כקהילת לומדים תוך מימוש ההזדמנויות שבמשאב "השעות הפרטניות"
- פיתוח תרבות ארגונית משתפת ומתכללת: חדר מורים משתף בתכנים שנרכשו במסגרת הפיתוח המקצועי, צוותים השוקדים על בניית תכניות עבודה ומערכים משותפים ועוד
- היכרות עם חוזר מנכ"ל בנושא
- שימוש מושכל בחומר הוראה-למידה שפותחו ועומדים לרשותכם באתר האגף לחינוך יסודי

מדדים לבחינה ולדין בית ספרי:

- קיים חזון בית ספרי המשקף את ערכי אופק חדש
- קיימת הלימה בין החזון לבין תכניות הפעילות למימוש
- קיים שיפור עקבי במדדים השונים שנבדקו במיצ"ב, באח"ם
- קיימת התקדמות בהישגי התלמידים ובתפקודם
- קיימת שביעות רצון כללית מבית הספר (שבאה לידי ביטוי בשאלונים ובסקרים שמועברים להורים, למורים ולתלמידים)
- קיים שיפור עקבי בתחושת השייכות ובקשרי מורה-הורה-תלמיד לאור השעות הפרטניות
- קיימת עלייה בתחושת סיפוק בעבודה ומימוש עצמי מקצועי
- המורים משתתפים במסגרות לפיתוח מקצועי
- מתפתחת תרבות ארגונית של שיתוף חדר המורים בנלמד במסגרות הפיתוח המקצועי וכן של "מורים למלמדים מורים"

עדכונים:

בנושא מורה-אם

"החל משנת הלימודים תשע"ב, מורה-אם, המועסקת בהיקף של 100% משרה, זכאית להפחית שעת עבודה פרונטלית אחת בשבוע ושעת שהייה אחת בשבוע ממכסת שעות עבודתה השבועיות בלי שיופחת שכרה או היקף משרתה. זכאות זו תבוא במקום הזכאות להפחית חצי שעה ביום משעות שהייה, כמפורט בסעיף 24 להסכם מיום 25.12.08 (להלן: 'ההסכם הכולל'). בטבלאות מבנה שבוע העבודה למורה-אם המועסקת במשרה חלקית, הופחתה שעה אחת פרונטלית ונוספו 1.5 שעות שהייה. בנוסף, לאור הדברים, תידון בהמשך האפשרות, שלפיה תועסק מורה-אם בשעת שהייה נוספת מעבר למכסת שעות עבודתה השבועיות, לפי האמור לעיל, בתמורה לתשלום תוספת שכר". (מתוך ההסכם)

בנושא השעות הפרטניות

השעות הפרטניות הן תוספת של משאב לימודי-חינוכי-חברתי ואינן באות במקום השעות שבמסגרת הליבה. השעות הפרטניות יתקיימו כשעות אורך תוספתיות במהלך יום הלימודים.

השעות הפרטניות יוקדשו לקידום הישגי התלמידים (החלשים, הבינוניים והמצטיינים), תפקודם ורווחתם הלימודית והחברתית. כדי ליצור למידת עמיתים נאותה על הרכב הקבוצות להיות מגוון מבחינה לימודית וחברתית באופן שימנע תיוג. השעות הפרטניות המוקצות לשיח אישי/קבוצתי תונחנה על-ידי מחנכי הכיתות.

בנושא ההדרכה

ההדרכה היא מסגרת של ליווי ותמיכה בציבור עובדי החינוך כיחידים וכקבוצה, בדרך של שותפות לעבודה החינוכית, ולא בדרך של פיקוח.

מורה בתפקיד הדרכה פועל בתוך המוסד החינוכי, ותפקידו להציע תמיכה וליווי לעובדי ההוראה בעבודתם היום-יומית באמצעות:

- ◆ קיום שיעורים פתוחים להדגמה ודיון הדרכתי נלווה
- ◆ התבוננות וצפייה בשיעורים
- ◆ דיונים בעקבות הצפייה
- ◆ סדנאות קצרות-טווח בחדר המורים
- ◆ ניתוח מקרים והתנסויות בהוראה על בסיס דיווחי המורים
- ◆ סיוע בניתוח במיפויים ובבניית תכניות עבודה רלוונטיות לתוצאות המיפוי
- ◆ תכנון לימודים בית-ספרי ותכנון לימודים פרטני לכיתה או לתלמיד
- ◆ מעקב ומשוב (מתוך חוזר מנכ"ל תשס"ד 2 (ב))

ההדרכה הפרטנית/קבוצתית למורה/ים תיעשה במסגרת השיעורים בהם המורה/ים מלמדים וכן במסגרת מפגש פרטני/קבוצתי שיינתן במסגרת שעות שהייה העומדות לרשות המנהל לצורך מפגשי צוות, בהתאם להסכם.

לפרטים נוספים יש לפנות:

- ◆ למפקחים במחוזות
- ◆ לאגף לחינוך יסודי במינהל הפדגוגי
- ◆ למתאמת פעולות המינהל הפדגוגי וממונה על אופק חדש

תכנית
מרכזית

הנחיות ליישום תוכנית בתכנית האסטרטגית - תשע"ג

הנושא: טרכטנברג בכיתות א'-ג'

המטרה

- מערכת החינוך תחתור לקידום המצוינות, לשיפור בהישגים ובאיכות החינוכית ולצמצום הפערים החברתיים

המשימה:

- העשרה בתום יום הלימודים

הרקע:

- החלטת ממשלות ישראל מס' 4088 מתאריך 8.1.2012, י"ג בטבת התשע"ב

האוכלוסייה:

- תלמידים בכיתות א' - ג' בבתי"ס המתוקצבים על ידי משרד החינוך

הרעיון:

- אי-ההתאמה הקיימת היום בין שעות העבודה שדורשות מרבית המשרות במשק לבין שעות הפעילות של המסגרות הציבוריות לילדים מחייבת הורים למצוא מסגרת כלשהי לילדיהם בשעות אחר הצהריים, כשלעיתים הדבר כרוך בנטל כספי כבד
- לפיכך בהתאם להחלטה שהתקבלה תינתן העשרה בתום יום הלימודים בדגש על: סיוע לימודי, העשרה והזנה

התהליך:

- פריסת העשרה בתום יום הלימודים תיעשה בהתאם להחלטות כשהמגמה היא:
  - להחיל את ההחלטה באופן מדורג על פני 5 שנות לימודים
  - על-פי התכנון, יישום ההחלטה להעשרה בתום יום הלימודים יחל בשנת הלימודים תשע"ג:
  - באופן מלא בשלושת האשכולות החברתיים-כלכליים הנמוכים
  - ובאופן חלקי באשכול הכלכלי – חברתי הרביעי
- יישום הדרגתי
- היישום יחל כפיילוט אשכולות 4-6 וימשך באופן הדרגתי עד שנת תשע"ה בכל יתר האשכולות
- סבסוד העשרה בתום יום הלימודים יעשה בהתאם להחלטות כשהמגמה היא:
  - בשלושת האשכולות הנמוכים - המימון יעשה באופן מלא
  - באשכולות 4-10 - תיקבע חלוקת המימון בין הממשלה לרשות ולהורים באופן דיפרנציאלי

הפעולות המתוכננות:

- הפעלת העשרה בתום יום הלימודים עד השעה 16.00 בימים א-ה' עבור:
  - ילדים בגילאי 3-9 הנמצאים בגני הילדים הציבוריים
- העשרה בתום יום הלימודים תאפשר בין היתר:
  - בהיבט הלימודי: טיפוח כישורי למידה, תגבור, הטרמה
  - פעילות העשרה: בתחומי האומנויות, הספורט, החינוך הסביבתי, מעורבות חברתית וכד'
  - מענה לסוגיית ההזנה

מודל ההפעלה

- ◆ ועדת ההיגוי של משרד החינוך מגבשת בימים אלה את מודל ההפעלה המפורט של מסגרות לימודיות אלה
- ◆ הנחיות נוספות מפורטות תפורסמנה בהמשך

לפרטים נוספים יש לפנות:

- ◆ לאגף לחינוך היסודי במינהל הפדגוגי
- ◆ ליחידה לתכניות משלימות למידה במינהל הפדגוגי

תכנית
מרכזית

הנחיות ליישום התכנית האסטרטגית - תשע"ג

הנושא: ניהול עצמי

המטרה:

- הרחבת האוטונומיה ומרחב הגמישות בבית הספר לצורך קידום מטרות החינוך
- קידום הישגים לימודיים, טיוב האקלים הבית ספרי והשבחת תרבות הניהול בבתי הספר

המשימה:

- הטמעת מודל הניהול העצמי בבתי ספר חדשים בניהול עצמי והעמקה בבתי ספר ותיקים בניהול עצמי

האוכלוסייה:

- בתשע"ב כלל בתי הספר היסודיים הרשמיים במחוזות תל אביב וחיפה
- מתשע"ג ועד תשע"ה יורחב המהלך באופן הדרגתי לשאר המחוזות

הפעולות:

- חשיפה לתפישת הניהול העצמי, להבנת תהליך השינוי והערך שבצידו
- היכרות עם מרחבי הגמישות לבית הספר בניהול עצמי בהיבטים הפדגוגיים-ניהוליים ובהיבטים הכלכליים-תפעוליים ושימוש מושכל בהם לקידום מטרות ביה"ס
- גיבוש תכנית להטמעת תרבות הניהול העצמי בבית הספר בהלימה למאפייני ביה"ס ולמודל הניהול העצמי
- בניית תכנית עבודה מקושרת תקציב - הגדרת יעדים וסדרי עדיפות פדגוגיים והקצאת מגוון המשאבים העומדים לרשות ביה"ס לקידומם. תכנית זו תוצג בפני הוועדה המלווה הבית ספרית
- שימוש מושכל במשאבים ובמרחבים גמישים לצורך מימוש החלטות המתקבלות בבית הספר, כדוגמת:
  - מענה פדגוגי דינאמי ומיידי לצרכים שעולים
  - קידום תכניות ייחודיות לבית הספר
  - מימוש יוזמות מורים
  - פיתוח והעשרת הסביבה החינוכית לימודית
  - התקשרות עם נותני שירותים
- גיבוש תכנית להגדלת תקציב בית הספר באמצעות יוזמות כלכליות וחיסכון מתוכנן בהוצאות התפעול לטובת פעילות פדגוגית

ליווי, ייעוץ והדרכה בשנת ההטמעה:

- 30 שעות שנתיים של ייעוץ ארגוני למנהל ביה"ס וצוותו ע"י יועץ ארגוני מטעם מינהלת בתי"ס בניהול עצמי
- 20 שעות שנתיים של ייעוץ כלכלי יינתנו לבתי הספר המצטרפים על ידי יועץ כלכלי מטעם המינהלת
- בחירת היועץ תיעשה במשותף ע"י מנהל מחלקת חינוך ומנהל בתי הספר - בשאיפה לעבודת יועץ אחד ברשות ובבתי הספר ביישוב
- תכנית עבודת היועץ תתמקד בהטמעת תרבות הניהול העצמי בבית הספר
- מפגשי למידה ברשות המקומית - השתתפות בפורום המ"מים: מפגשי מנהלים ברשות המקומית, בשיתוף המפקח, מנהל אגף החינוך ויועץ מלווה של הרשות המקומית

מפגשי למידה:

- ♦ יום עיון טרום כניסה - למנהלי בתי ספר, למפקחים ולמנהלי מח' חינוך ברשויות המקומיות (יתקיים במחצית הראשונה של חודש יולי)
- ♦ כנס התנעה - יום עיון במסגרת המחוז למנהלי בתי ספר, למפקחים ולמנהלי מח' חינוך (יתקיים במחצית הראשונה של חודש ספטמבר עפ"י לוח המחוז)
- ♦ הכשרה ייעודית למינהלים ולמזכירות בביה"ס - הכשרה אינטנסיבית בתחילת שנת ההטמעה לעובדי המינהל בביה"ס האחראיים על הנהלת החשבונות, בשיתוף גוף הבקרה ברשות המקומית
- ♦ פיתוח מקצועי למינהלים - 30 שעות קורס ניהול עצמי ללמידה ולהעמקה בתפישת הניהול העצמי לבחירה מתוך מגוון המסגרות שיוצצו במחוז

תפקיד מנהל בית הספר:

- ♦ קיום מפגשי חשיפה ושיתוף סגל ביה"ס, וועד ההורים אודות הצטרפות בית הספר לניהול עצמי
- ♦ יצירת מסגרת זמן לעובדי המינהל בביה"ס להכשרה כלכלית - בתחילת שנת ההטמעה
- ♦ הצגת ספר הנהלים הרשומים, לגורמים הרלוונטיים בבית הספר
- ♦ קידום תרבות ניהול עצמי בבית הספר - אבחון התרבות הארגונית בבית הספר בנקודת ההצטרפות אל מול תרבות הניהול העצמי ובניית תכנית להטמעת תרבות הניהול העצמי בבית הספר
- ♦ קבלת סל תלמיד ומעקב אחר תקציב בית ספרי מאוזן
- ♦ הפניית משאבים לפדגוגיה לרבות תכנון פעולות לחיסכון בהוצאות התפעול לטובת הפדגוגיה
- ♦ הובלת תהליך לכתיבת תכנית עבודה מקושרת תקציב והצגתה בפני הוועדה המלווה הבית ספרית
- ♦ שימוש מושכל במשאבים למיצוי הפוטנציאל של בית הספר, סגל המורים והתלמידים

מרחבי הגמישות למנהלי בתי הספר בניהול עצמי 1:

- א. שעות לימוד מחייבות 10% גמישות בשימוש בשעות הלימוד המחייבות המופיעות בהמשך המתנה, בתנאים הבאים:
  - ♦ יילמדו כל המקצועות הלימוד המחייבים
  - ♦ הישגי המיצ"ב מעידים על עמידה בהישגים הנדרשים במקצוע בו מבקשים לעשות שינוי
  - ♦ התקיים דיאלוג עם מפקח בית הספר
- ב. תקציב בית ספרי ומרחב תפעולי
  - ♦ אוטונומיה וגמישות בשימוש במשאבים ('סל תלמיד')
  - ♦ מרחב תפעולי לניהול התקציב הגמיש
  - ♦ יכולת להסיט ולנצל משאבים לטובת פעילות פדגוגית
  - ♦ יוזמות כלכליות שנועדו להגדיל את "עוגת התקציב"
- ג. שעות הדרכה גמישות בבחירת היקף ותחום ההדרכה באמצעות "שובר הדרכה"
- ד. מפגשי למידה - הכרה ב-60 שעות להפעלת פיתוח מקצועי בית ספרי במהלך 3 שנים

מדדים ברמת בתי הספר:

תפוקות ברמת התארגנות והיערכות

- ◆ מספר המנהלים "החדשים" בניהול עצמי שמשתתפים בקורס לניהול עצמי
- ◆ מספר המנהלים המשתתפים באופן קבוע בפורום 4 המ"מים ללמידת עמיתים (לפחות 4 מפגשים)
- ◆ מספר בתי"ס שצרכו את משאב שירותי היעוץ הארגוני והכלכלי
- ◆ מספר בתי"ס שהמנהלים או המזכירות השתתפו בהכשרה הייעודית לניהול העצמי

תפוקות ברמת הטמעה

- ◆ מספר בתי הספר שבנו תכנית עבודה מקושרת תקציב על סמך המידע שקיבלו בדבר מכלול המשאבים
- ◆ מספר בתי"ס שהציגו תכנית עבודה מקושרת תקציב בפני הוועדה המלווה
- ◆ מספר בתי הספר בהם הצוות שותף בקבלת החלטות (מעבר למה שהיה בעבר)
- ◆ מספר בתי הספר בהם צוותי העבודה בבית הספר מקיימים תהליכי עבודה מבוססי תכנון, ביצוע ומתן דין וחשבון באופן מתמשך
- ◆ מספר בתי הספר שעשו שימוש בתקציב המיועד לפדגוגיה לפעילות פדגוגית בשיעור גבוה מ- 80%
- ◆ מספר בתי הספר שבהם בעלי תפקידים נהנים מסמכות לניהול תקציב במסגרת אחריותם
- ◆ מספר בתי הספר בהם נעשה חיסכון מתוכנן בהוצאות התפעול לטובת פעילות פדגוגית בשיעור גבוה מ- 10%
- ◆ מספר בתי הספר בהם חל גידול בתקציב הבית ספרי בשיעור גבוה מ- 5% כתוצאה מיזמות כלכלית
- ◆ מספר בתי הספר המדווחים על פיתוח יוזמה פדגוגית חדשה ועל יישומה בבית"ס
- ◆ מספר בתי הספר הבונים תכנית עבודה המבוססת על תהליך הערכה שיטתי של שנת הפעילות הקודמת ועל הפקת לקחים
- ◆ מספר בתי הספר המעמיקים את שיתוף הפעולה עם ההורים, הקהילה והסביבה במכוונות למטרות בית הספר

נקודות מוצעות לדיון במפגש מפקח ומנהלי אודות מדדי תוצאה:

- ◆ באיזו מידה הפעולות שנעשו ע"י מנהל ביה"ס והצוות תרמו לעלייה בהישגים הלימודיים והחברתיים?
- ◆ באיזו מידה תרם הניהול העצמי לעלייה בתחושת שביעות הרצון של הצוות לגבי יכולתו להשפיע על דרכו של בית הספר?
- ◆ באיזו מידה תרם הניהול העצמי להלימה גבוהה יותר בין סמכות לאחריות?
- ◆ באיזו מידה הניהול העצמי תרם להרחבת הדיאלוג בין מנהלי בתי"ס לרשות המקומית ממשור של שיח מנהלתי ותקציבי למישורים של שותפות בחשיבה ויישום של מדיניות חינוך?
- ◆ באיזו מידה תרמו הפעולות שביצעו המנהל וצוותו להשגת המדדים שהוגדרו בתכנית האסטרטגית?

לפרטים נוספים יש לפנות:

- ◆ למפקחים במחוזות
- ◆ לממונה המחוזית לניהול עצמי
- ◆ למינהלת בתי ספר בניהול עצמי במינהל הפדגוגי

תכנית
מרכזית

הנחיות ליישום התכנית האסטרטגית - תשע"ג

הנושא: חינוך משלב יישום תיקון חוק החינוך הממלכתי

המטרה:

- ◆ שיפוח "חינוך ממלכתי משלב" - חינוך ממלכתי המשלב בתכנית הלימודים שלו לימודי יהדות מוגברים והשם דגש על עיסוק בזהות יהודית ועל חינוך לפי התכנית השלמה למוסד חינוך ממלכתי משלב (מתוך: תיקון לחוק החינוך הממלכתי, התקבל בכנסת בשנת 2008)

המשימה:

- ◆ יצירת מסגרת לימודית ארגונית, פדגוגית חינוכית המאפשרת להכיל באותו בית ספר תלמידים שונים בעלי מגוון זהויות יהודיות

האוכלוסייה:

- ◆ תלמידי כיתות א'-ט'

מעיקרי הרעיון:

- ◆ בתי ספר המשלבים נועדו לאפשר מסגרת חינוכית משותפת לבנים ולבנות דתיים, מסורתיים וחילוניים המקיימים אורח חיים דתי, חילוני ומסורתי, תוך שהוא נותן מענה ייחודי לזהויות השונות
- ◆ צוות בית הספר יהיה בעל זהויות דתיות מגוונות ויפעל לפיתוח תכנית השלמה שתכלול לימוד מקורות יהודיים בהיקף רחב ובאופן מעמיק תוך שימת דגש על עיסוק בזהות יהודית ועל חינוך לערכי הסובלנות במורשת ישראל ולקיום חיים משותפים וברית ייעוד וגורל בין כל חלקי העם בישראל ובתפוצות (על-פי תיקון לחוק החינוך הממלכתי, התקבל בכנסת בשנת 2008)

מטרות בית הספר המשלב:

- ◆ לחבר בין חלקים שונים של העם היהודי וליצור תרבות המבוססת על סובלנות ופולרליזם תוך חיזוק ההיכרות עם האחר והפחתת חששות, עימותים וניכור
- ◆ לסייע בידי התלמידים לעצב את זהותם היהודית תוך כבוד לאורח חייהם מבית
- ◆ לטפח אקלים חינוכי-תרבותי, יהודי-ציוני המבוסס על ערכים של קבלת האחר, היכרות עמו וניהול דיאלוג מתוך כבוד הדדי
- ◆ לפתח בקרב התלמידים זיקה להשקפת העולם היהודית ציונית מתוך כבוד והערכה והיכרות מעמיקה עמה
- ◆ להכיר את ארון הספרים היהודי תוך חשיפה לגישות מחשבתיות, השפעות הדדיות וזיקות בין תרבות ישראל לבין התרבות האנושית בכללה
- ◆ לטפח תלמיד ערכי, מוסרי, בעל מידות ומעורב בחברה תוך הדגשת הערכים המוסריים-חברתיים שביהדות, חיזוקם והנחלתם לדורות הבאים ומתוך מעורבות חברתית אקטיבית וגילויי אחריות ואכפתיות
- ◆ לאפשר לתלמידים להכיר בכך שבמדינת ישראל הם מממשים את זכותם ואת אחריותם לקיים מדינה יהודית עצמאית ודמוקרטית תוך יצירת קשר להיסטוריה ולמקורות היהודיים

הפעולות הבית ספריות:

- ♦ פיתוח תכנית לימודים משלבת לצד תכנית פעילות חוץ בית ספרית המשקפת את ערכי בית הספר המשלב בהתאם למתווה שיוצג בחוזר מנכ"ל
- ♦ ניסוח חזון המבטא את העקרונות של הקבלה והכבוד למסורת, לאמונות ולדעות עליהם חונכו התלמידים בביתיהם
- ♦ כתיבת תקנון המשקף במעשה את חזונו ואת ייחודו של בית הספר והמביא לביטוי את היבטיו של חינוך משלב
- ♦ פיתוח ועיצוב דרכי שיח בשיעורים ומחוצה להם, המושתתות על העושר הרב במקורות היהודיים הבניית מסגרות קהילה לומדת במעגלים שונים: תלמידים, מורים, הורים וקהילה
- ♦ גיבוש הנהגת הורים הפועלת לקידום ולהעמקת חינוך משלב בבית הספר
- ♦ טיפוח סביבה לימודית המשקפת את ערכי חינוך משלב
- ♦ עיצוב דפוסי אורח חיים יהודי חווייתיים באמצעות טקסים, קבלות שבת, חגים ומועדים, תפילות חגיגיות ועוד
- ♦ גיבוש דרכים לקיום תפילה: בית הספר יהיה רשאי להקים בית כנסת ולהחליט אם ובאיזה אופן תתקיים תפילה
- ♦ השתתפות צוות בית הספר בפיתוח מקצועי בתחומי חינוך משלב במשך 3 שנים
- ♦ מינוי רכז יהדות לבית הספר

מדדים ברמת בתי הספר במחוז:

מדדי תפוקה:

- ♦ מספר בתי הספר שפיתחו תכנית לימודים משלבת הכוללת תכנית פעילות חוץ בית ספרית המשקפת את ערכי בית הספר המשלב
- ♦ מספר בתי הספר שניסחו חזון המבטא את העקרונות של קבלת המסורת והכבוד לה, לאמונות ולדעות עליהם חונכו התלמידים בביתיהם
- ♦ מספר בתי הספר שכתבו בתהליך משתף תקנון המשקף את חזונו ואת ייחודו של בית הספר המביא לידי ביטוי את היבטיו של חינוך משלב

נקודות מוצעות לדין במפגש מפקח ומנהליו אודות מדדי תוצאה:

- ♦ באיזו מידה אפשרו מסגרות הקהילה הלומדת לשותפים להביע את עמדתם ולהשפיע על אופן יישום חינוך משלב?
- ♦ באיזו מידה תרמו דפוסי אורח חיים יהודי חווייתי (טקסים, קבלות שבת, חגים ומועדים, תפילות חגיגיות ועוד) לאווירה חגיגית המאפשרת לכלל התלמידים, המורים והקהילה לבוא לידי ביטוי?
- ♦ באיזו מידה תרם הדיאלוג המשתף בסוגיית התפילה להעלאת תחושת הקבלה והכבוד ההדדי לאמונות ולדעות עליהם חונכו התלמידים?

לפרטים נוספים יש לפנות:

- ♦ למפקחים במחוזות
- ♦ למתאמת פעולות המינהל הפדגוגי וממונה על אופק חדש

הנחיות ליישום משימות שגרה בתכנית האסטרטגית - תשע"ג

הנושא: מינהל בית ספרי

משימת השגרה:

- ◆ קידום ארגון בית הספר וניהולו כסביבת חינוך-למידה תוך קידום מנהיגות, מקצועיות, מקצוענות ומצוינות בהתחשב בצרכים המשתנים ובתהליכים המעצבים את בית הספר כמסגרת חינוך-ולמידה

הפעולות הנדרשות מהמנהל/ת:

- ◆ התעדכנות במדיניות ובכלים ליישומה על ידי עיון שוטף בחומרים המקוונים והקשיחים (חוזרי המנכ"ל, חומרים הנשלחים לבתי הספר וחומרים המופיעים באתר האגף לחינוך יסודי) והשתתפות במפגשים
- ◆ ניהול מונחה ערכים, מבוסס נתונים ומכוון תוצאות
- ◆ קיום דיונים בצוות הניהול ובמועצה הפדגוגית, גיבוש תכנית פעילות שנתית להטמעת המדיניות תוך הסתייעות בכלים שהאגף מעמיד לרשות המנהלים וממלאי תפקידים
- ◆ הערה: תשע"ג יושם דגש על יישום הנחיות חוזר המנהל הכללי בנושא מבחנים פנים בית ספריים כחלק מהרצף החינוכי בהערכת הישגי תלמידים. החוזר מבטא גישה חינוכית כוללת להערכת הישגי התלמידים, תפקודם והתקדמותם בלמידה וממקם את המבחן בהקשר זה.

הנחיות ליישום משימת שגרה בתכנית האסטרטגית - תשע"ג

הנושא: חטיבות צעירות

משימת השגרה:

- חיזוק החטיבות הצעירות כמסגרת חינוך למידה ייחודית ואיכותית והרחבתן

הפעולות הנדרשות מהמנהל/ת:

- להכיר בחט"צ כמסגרת חינוך-למידה ייחודית לילדים בגילאי 5 - 7/8, עקרונותיה, מטרותיה ויתרונותיה
- לוודא כי צוות החטיבה הצעירה מתפתח מקצועית בנושא:
- מנהלת החטיבה הצעירה - במסגרת המתווה המקצועי בשלוש השנים הראשונות לתפקידה
- עובדי הוראה חדשים בחטיבה הצעירה - במסגרת פיתוח מקצועי מרוכז בקיץ
- להקצות זמן למפגשי הדרכה בהתאם לצורך - בחטיבה חדשה, בחטיבה שבה מתנהלת החטיבה חדשה ובחטיבה שנקבע לה יעד שיקום
- לקיים פעולות לשיתוף הורים ואנשי רשות מקומית בנושא החטיבה הצעירה כמסגרת חינוך-למידה רב גילית לילדים בגילאי 5 - 7/8 ומקומה בהיבטים העיוניים והמעשיים (המשנה החינוכית, המטרות, העקרונות ודרכי הפעולה)
- ליישם את העקרונות והמטרות לאור חוזר המנהל הכללי נ"ב 5 / בפרט ובהתייחס לבית הספר תוך:
- יצירת רצף חינוכי מתמשך החל מגן טרום חובה ובכיתות ההמשך של בית הספר על ידי התאמת סביבת הלמידה ודרכי חינוך-הוראה-למידה והערכה למאפייני טווח הגילים וצרכיו, הפעלת תכנית לימודים בית ספרית (תלב"ס) מבוססת על עקרונות הרצף החינוכי
- לטפח למידה רב גילית על ידי התאמת ארגון הזמן, ארגון הלומדים, ארגון התכנים, ארגון הצוות ופיתוח דרכי הוראה מגוונות
- הערה: בכיתות א' בחטיבות הצעירות (וב' שבהן כיתות ב' הן במסגרת החטיבה הצעירה) משך הלימודים המחייב הוא כמו בכלל מערכת החינוך. השעות הניתנות לכיתה באשכולות המקצועות השונים הן על פי הטבלה במארז זה כשארגון הזמן וארגון הלומדים במהלך יום הלימודים הוא דיפרנציאלי על פי תהליכי העבודה בחטיבה הצעירה.

הדרכה

- הדרכה אינטנסיבית ניתנת לחטיבה צעירה חדשה ולחטיבה צעירה מאתגרת, בתדירות שבין אחת לחודש ויותר, במשך שנה ובמקרים מיוחדים שנתיים
- הדרכה אקסטנסיבית - ניתנת לחטיבות צעירות הפועלות משלוש שנים ומעלה. ההיקף נקבע בהתאם לצרכים המתעוררים ובתיאום עם הפיקוח הכולל

פיתוח מקצועי:

- קורס קיץ ארצי מרוכז בן 30 שעות להכשרת צוותים חדשים להוראה בחטיבות הצעירות וניהולן מתקיים ב- 3 ימים מרוכזים בחודש אוגוסט ובשני מפגשים וירטואליים
- קורס ארצי בן 30 שעות המתקיים לאורך שנת הלימודים במחוזות חיפה, מרכז ודרום (ובתנאי שיהיו מספיק נרשמים)
- למנהלות חטיבות צעירות שנה א' בתפקיד
- למנהלות חטיבות צעירות שנה ב' בתפקיד
- למנהלות חטיבות צעירות שנה ג' בתפקיד

הנחיות ליישום משימת שגרה בתכנית האסטרטגית - תשע"ג

הנושא: שעת חירום

המשימה:

- היערכות מערכת החינוך לשעת חירום בהובלת מנהלית המוסד, רכז ביטחון בית ספרי

האוכלוסייה:

- כלל בתי הספר היסודיים בארץ

הפעולות ביסודי:

- ביצוע תרגיל כניסה למרחב מוגן במהלך חודש ספטמבר
- השתתפות בתרגיל חירום לאומי - תרגיל רעידת אדמה בחודש אוקטובר
- ביצוע תרגילי הכנה לקראת תרגיל מוס"ח ארצי במתווה של ירי טילים - ביצוע התרגיל בשלבים כשהתלמידים בהפסקה. ייעשה במהלך חודשים נובמבר-דצמבר-2012
- ביצוע תרגיל מוס"ח ארצי במתווה של ירי טילים ביום שני, א' באדר התשע"ג 11 בפברואר 2013 כשהתלמידים בהפסקה

שעות הוראה בתחום:

- הפעלת 4 שעות במהלך השנה בכיתות ב' - ג' לחינוך לחירום
- לימוד תלמידי כיתות ה' בנושאי חינוך לחירום על ידי מדריכות של פיקוד העורף בהיקף של 10 שעות לכל כיתה

פיתוח מקצועי:

- המשך הכשרת כל סגל בית הספר בהיקף של 4 שעות בנושאי חינוך לחירום בבית הספר
- הכשרת מגיש עזרה ראשונה בית ספרי בהיקף של 30 שעות - 2 מורים יוכשרו בכל בית ספר
- מפגש רענון לרכזי ביטחון בנושאי ביטחון, בטיחות, חירום וטיולים - על ידי קב"ט מוס"ח רשות
- הכשרה בסיסית לרכז בטיחות וביטחון בית ספרי - תיערך במהלך שנה אחת בלבד בהיקף של 60 שעות בפסג"ות, אם לא השתלם קודם לכן. הבחירה בפיתוח המקצועי של הרכז תיעשה במשותף עם המנהל, הרכז וקב"ט הרשות

לפרטים נוספים יש לפנות:

- למפקחים במחוזות
- לאגף בכיר לביטחון, בטיחות והיערכות לשעת חירום

פרק ג'

הנחיות נוספות לגני הילדים הממלכתיים דתיים

- ◆ פתח דבר - ראש מינהל החינוך הדתי, אברהם ליפשיץ
- ◆ הקדמה - מפ"א לבתיה"ס היסודיים הממלכתיים דתיים, אוריאל עובדיה
- ◆ הנחיות נוספות לבתיה"ס הדתיים:
- ◆ בזיקה ליעד 1 - "והעמידו תלמידים הרבה" - "לכל אדם ישנה" חמ"ד וקהילה התכנית המתואמת
- ◆ בזיקה ליעד 2 - אקלים מיטבי
- ◆ בזיקה ליעד 3 - ללמוד וללמד

הנחיות נוספות למוסדות החינוך בחמ"ד (חינוך ממלכתי דתי)

פתח דבר - ראש מינהל החינוך הדתי, אברהם ליפשיץ

במסגרת התכנית האסטרטגית הציב לעצמו החמ"ד מספר משימות נוספות הנגזרות מן היעדים ונכללות כולם בתפיסה של "בית חינוך כמשפחה" המחוויבת לתלמידה - כבנים "בית חינוך כמשפחה" מחבר את כל בני המשפחה - את הצוות החינוכי, את אנשי המשק והעובדים, את ההורים, והבוגרים של בית החינוך, כי בית לא עוזבים "בית חינוך כמשפחה" - נועד לטפח בתי חינוך בהם האקלים ואורחות החיים יושתתו על ערכי המשפחה המיטבית כמטאפורה וכדגם למעשה החינוכי

להלן המשימות העיקריות של החמ"ד הנמצאות בזיקה ליעדים של כלל מערכת החינוך:

א. דגשי החמ"ד במסגרת יעד 1 - העמקת החינוך לערכים

- ◆ "והעמידו תלמידים הרבה"
- ◆ "לכל אדם ישנה"
- ◆ חמ"ד וקהילה
- ◆ חמד של חופש
- ◆ מפתח הל"ב מתוך אמונה (במסגרת התכנית המתואמת)

ב. דגשי החמ"ד במסגרת יעד 2 - מאבק באלימות ועיצוב אקלים חינוכי מיטבי

- ◆ פיתוח זהות דתית לאומית
- ◆ דיאלוג מיטבי
- ◆ מיצוי סגולותיו של התלמיד
- ◆ אחדות, השתייכות וחסד
- ◆ מוגנות ובטיחות, סביבת איכות
- ◆ קידום אקלים מיטבי (במסגרת התכנית המתואמת)

ג. דגשי החמ"ד במסגרת יעד 3 - שיפור ההישגים הלימודיים

- ללמוד וללמד

הרב זצ"ל כתב: "ידיעה ברורה מחוללת את הרצון. גבורת הרצון מחוללת את היכולת..." ידיעת היעד והמשימה באופן ברור כשכל הצוות החינוכי והמנהלי שותפים לכך, משפיעה על הרצון ועל הלך הרוח של המשפחה כולה. בתפילה גדולה ובענווה ניגש למלאכת קודש זו.

ברכת הצלחה רבה בעבודת הקודש
אברהם

הנחיות נוספות לבתי הספר היסודיים בחמ"ד

הקדמה - המפקח הארצי על בתי הספר היסודיים בחמ"ד

למנהלי בתי הספר היסודיים ולמפקחים בחמ"ד

בחכמ"ה ייבנה בית חינוך

בית הספר היסודי הוא, כפי ששמו מעיד עליו, היסוד שעליו ייבנה הבניין החינוכי כולו. השנים הראשונות שבהן התלמיד מתחנך בבית הספר הן ללא ספק שנים משמעותיות בגידולו ובהתפתחותו, ויש להן השלכה רבה על המשך התפתחותו בעתיד.

בית הספר שהוא "בית חינוך" מתאפיין בכך שיש בו מכוונות ברורה לחינוך, כלומר: לבניית אישיותם של התלמידים, מידותיהם, יראת השמיים שלהם והשקפת עולמם תוך למידה רצינית ומשמעותית המותאמת לטבעה ולמגמותיה של האומה הישראלית כולה.

איכותם הטובה של כל אלו תתקיים אם תשרה בבית הספר אווירה של אהבה ויתקיימו יחס אישי חם, אמון, הקשבה, שמחה, ביטחון וסבלנות, אשר יבטיחו את הרגשתם הטובה של התלמידים, את הערכתם לבית הספר ולמוריהם ואת היותם פנויים לבניין אישיותם וללמידה משמעותית.

משפחת בתי החינוך היסודיים של החמ"ד שותפה מלאה ליעדי מערכת החינוך הממלכתית, כאמור לעיל, ויחד עם זאת היא מבקשת לקבל על עצמה ללמד ולחנך לאורה של תורת ישראל, זו הכתובה ב"ספר הישר" (כינויו של ספר בראשית) במעשי אבות ואימהות אשר הם סימן לבנים וזו אשר מסורה מסיני ועד ימי חזרתנו קוממיות לארצנו, מתוך שאיפה מתמדת ליישומה בחיי עם ועולם.

ההנחיות המפורטות להלן מיועדות לסייע בידי צוותי בתי החינוך למימוש של החזון המתואר לעיל. אנו בטוחים שתדעו ליישם בהצלחה תוך הטבעת החותם הייחודי של בית החינוך שלכם.

בברכת הצלחה לכולנו

אוריאל עובדיה

המפקח הארצי על בתי"ס היסודיים בחמ"ד

תוספת
למשימת שגרה
בזיקה ליעד 1

הנחיות נוספות לבתי הספר היסודיים בחמ"ד

הנושא: "והעמידו תלמידים הרבה" - "לכל אדם ישנה"

המטרה:

- מערכת החינוך תחזק את החינוך לערכים ציוניים, יהודיים, דמוקרטיים וחברתיים

היעד:

- יעד 1 - העמקת החינוך לערכים

משימות השגרה:

- "והעמידו תלמידים הרבה" - פיתוח זהות תורנית ציונית שתפתח הזדהות עם מטרות החמ"ד והמשך למידה במסגרות החינוך הדתיות לאומיות
- "לכל אדם ישנה" - טיפול במעברים בין כל שלבי החינוך באופן שיאפשר ללומדים להשתלב במסגרות החמ"ד

האוכלוסייה:

- כל תלמידי בתי הספר היסודיים הממלכתיים דתיים

הפעולות:

- פיתוח מגוון ערוצי לימוד במוסדות הקיימים באופן שיאפשר מתן מענה למגוון התלמידים
- יצירת מנגנון מובנה ורציף של מפגשים סדירים בין מוסדות החינוך ביחס למעברים ולרצף הלמידה
- מיפוי צפי נשירת תלמידים מחמ"ד והבניית תכנית ממוקדת לטיפול (בעיקר במוסדות בהם אחוז הנשירה גבוה מ-5)
- יצירת מסלולים בית ספריים לשילוב ילדי הגרעין התורני המקומי בבתי הספר הקיימים

שעות הוראה בתחום:

- במסגרת השעות קיימות
- בזמנים ייחודיים שייקבעו על ידי צוות ביה"ס והמסגרות השונות ברצף החינוכי

תפקיד המנהל/ת:

- יצירת מסגרת זמן לחשיבה, לדיון, להיווצרות ולשיתוף מורים, הורים, נציגי קהילה ותלמידים
- בניית תכנית עבודה יישומית, מעקב אחר יישום התכנית ובקרה אודותיהם
- עדכון המפקח הכולל ביחס לתמונת המצב העדכנית ביישום המשימה והיווצרות בו

הדרכה:

- תינתן במסגרת ההדרכה השוטפת הניתנת ע"י מדריכי החמ"ד המגיעים לביה"ס
- תינתן בהתאם לתכנים שיקבעו ע"י החמ"ד תוך הכנסת ההתאמות הנדרשות לביה"ס
- תתבצע ביום ובמשבצת זמן קבועים עליהם הוסכם במשותף כדי לאפשר הדרכה מסודרת וקבועה

הערכה ובקרה בית ספריים:

- ◆ קיום תהליכי למידה, הערכה ובקרה הכוללים מיפוי המצב, צפייה בשיעור, דיאלוג, משוב והערכה בזמנים קבועים
- ◆ קיום הערכה לבדיקת ההתקדמות בתהליך הנדרש למימוש המשימה בהתאם לפעולות שהוגדרו
- ◆ ניתוח תוצאות ההערכה ושימוש בו כבסיס לשיפור מתמשך בתכניות העבודה הכיתתיות ובתכנית הבית ספרית

מדדים ברמת בתי הספר במחוז:

מדדי תפוקה:

- ◆ מספר בתי הספר שמיפו את המענים התורניים-חינוכיים שברשותם ובנו תכנית שתיתן מענה לצורכי התלמידים.
- ◆ מספר בתי ספר שקלטו את ילדי הגרעין התורני והרחיבו את מספר תלמידיהם בהתמדה.
- ◆ מספר בתי ספר שיצרו מסגרות ומנגנונים לרצף החינוכי ולמעברים בין המסגרות.

נקודות מוצעות לדיון במפגש מפקח ומנהליו אודות מדדי תוצאה:

- ◆ באיזו מידה סייעה ההזדהות עם מטרות החמ"ד לצמצום הנשירה והמעבר למוסדות אחרים?
- ◆ באיזו מידה תרמה תכנית הרצפים לזיהוי צורכי לומדי החמ"ד ולמתן מענים הולמים לצורכיהם?
- ◆ באיזו מידה תרמו הפעולות שביצעו המנהל וצוותו להשגת המדדים שהוגדרו בתכנית האסטרטגית?

לפרטים נוספים יש לפנות:

- ◆ למפקחי החמ"ד במחוזות
- ◆ למפקח הארצי על בתי"ס היסודיים בחמ"ד

תוספת
למשימת שגרה
בזיקה ליעד 1

הנחיות נוספות לבתי הספר היסודיים בחמ"ד

הנושא: "חמ"ד וקהילה"

המטרה:

- מערכת החינוך תחזק את החינוך לערכים, יהודיים, דמוקרטיים וחברתיים

היעד:

- יעד 1 - העמקת החינוך לערכים

משימות השגרה בזיקה ליעד:

- הרחבת מעגלי השותפות בין ביה"ס לקהילת ההורים תוך שיתוף, מעורבות ותרומה חינוכית מתמדת

האוכלוסייה:

- כל תלמידי בתי הספר היסודיים הממלכתיים דתיים

הפעולות:

- קיום מסגרות זמן לדיון ולחשיבה אודות דרכו החינוכית של ביה"ס תוך פיתוח הנהגה בית ספרית
- הפעלת בתי מדרש למורים ולהורים במסגרת במ"ה (פרטים על התכנית - ראה בספר התכניות תשע"ג)
- מיפוי תחומים וזיהוי הגורמים עימם יש לחזק את שיתופי הפעולה (בקהילה, בתנועות הנוער, ברשות ועוד)
- קיום פעילות משותפת של מורים מהחמ"ד עם מורים מבתי ספר ממלכתיים (יחד שבטי ישראל)
- חיזוק הקשר והפעילות עם מכינות, ישיבות הסדר וישיבות גבוהות (חמ"ד של חברותא)
- חיזוק והרחבת פעילות חסד כחלק מאורח החיים של המוסד החינוכי (חמ"ד וחסד)
- קיום פעילות חינוכית ערכית ושמירת קשר אישי עם התלמידים גם בחופשות (חמ"ד של חופש)

הערכה ובקרה ברמה בית ספרית:

- קיומם של מפגשים לדיון ולחשיבה אודות דרכו החינוכית של בית ספר
- קיומו של מיפוי אודות תחומים וגורמים עימם חשוב לחזק את שיתופי הפעולה
- קיומם של שיתופי פעולה עם גורמים מגוונים בקהילה

מדדים ברמת בתי הספר במחוז:

מדדי תפוקה:

- מספר בתי הספר המקיימים מפגשים לדיון ולחשיבה אודות דרכו החינוכית של בית ספר
- מספר בתי הספר המקיימים ומפעילים בתי מדרש למורים ולהורים במסגרת במ"ה
- מספר בתי הספר העורכים מיפוי אודות תחומים וגורמים עימם חשוב לחזק את שיתופי הפעולה
- מספר בתי הספר המקיימים שיתופי פעולה עם גורמים מגוונים בקהילה

נקודות מוצעות לדיון במפגש מפקח ומנהליו אודות מדדי תוצאה:

- באיזו מידה תרם שיתוף הגורמים בקהילה לשיפור אקלים ביה"ס ולהעלאת ההישגים?
- באיזו מידה תרם שיתוף הגורמים השונים והשיח עימם לתחושת השייכות של התלמידים?
- באיזו מידה תרמו הפעולות שביצעו המנהל וצוותו להשגת המדדים שהוגדרו בתכנית האסטרטגית?

לפרטים נוספים יש לפנות:

- למפקחי החמ"ד במחוזות
- למפקח הארצי על בתי"ס היסודיים בחמ"ד

מתנ"ה

תוספת
למשימת שגרה
בזיקה ליעד 1

הנחיות נוספות לבתי הספר היסודיים בחמ"ד

הנושא: התכנית המתואמת לחינוך ולכישורי חיים בחמ"ד

המטרה:

- מערכת החינוך תחזק את החינוך לערכים ציוניים, יהודיים, דמוקרטיים וחברתיים

היעד:

- יעד 1 - העמקת החינוך לערכים

משימת השגרה בזיקה ליעד:

- הרחבת מעגלי השותפות בין ביה"ס לקהילת ההורים תוך שיתוף, מעורבות ותרומה חינוכית מתמדת

האוכלוסייה:

- תלמידי בתי הספר היסודיים ממלכתיים דתיים

הרעיון:

- התכנית המתואמת משלבת את הנושא בו לומדים ומתנסים בתחום החברתי-ערכי-רגשי ויוצרת רצף נושאי בין שלוש תכניות קיימות הנלמדות בחמ"ד: מפתח הל"ב מתוך אמונה, כישורי חיים ויומן עתיד
- במסגרת התכנית המתואמת נלמד נושא אחד בדרכים מגוונות, בזמנים שונים במהלך השבוע ובתחומי דעת מגוונים, דבר המאפשר למידה מתכללת, מקיפה ומעמיקה, באופן המאפשר הטמעה ומונע תחושת עומס ובלבול

הפעולות:

- בהתאם להנחיות המופיעות ביעד 1 ו-2 בפרק ב'
- הקמת צוות בחמ"ה בית ספרי בו יהיו שותפים מנהל ביה"ס, הרכזת החברתית, היועצת ורב ביה"ס
- בניית תכנית עבודה שנתית בשת"פ עם המדריכה החברתית הבית ספרית

הערכה ובקרה ברמה בית ספרית:

- בהתאם להנחיות המופיעות ביעד 1 ו-2 בפרק ב'

מדדים ברמת בתי הספר במחוז:

- בהתאם להנחיות המופיעות ביעד 1 ו-2 בפרק ב'

לפרטים נוספים יש לפנות:

- למפקחי החמ"ד במחוזות
- למפקח הארצי על בתי"ס היסודיים בחמ"ד

תוספת
למשימת שגרה
בזיקה ליעד 2

הנחיות נוספות לבתי הספר היסודיים בחמ"ד

הנושא: אקלים מיטבי

המטרה:

- מערכת החינוך תחזק את החינוך לערכים ציוניים, יהודיים, דמוקרטיים וחברתיים

היעד:

- יעד 2 - מאבק באלימות ועיצוב אקלים חינוכי מיטבי

תוספת למשימה בזיקה ליעד 2 :

- הפעלת תכנית מערכתית לקידום אקלים חינוכי מיטבי וצמצום אלימות

האוכלוסייה:

- תלמידי בתי הספר הממלכתיים דתיים

הרעיון:

במסגרת יעד 2 - מאבק באלימות ועיצוב אקלים חינוכי מיטבי, בחמ"ד יושם דגש נוסף על:

- פיתוח זהות דתית לאומית
- דיאלוג מיטבי
- מיצוי סגולותיו של התלמיד
- אחדות, השתייכות וחסד
- מוגנות ובטיחות, סביבת איכות
- קידום אקלים מיטבי (במסגרת התכנית המתואמת)

הפעולות:

- הקמת צוות בחמ"ה בית ספרי שיהיו שותפים בו, מנהל ביה"ס, היועצת, הרכזת החברתית ורב ביה"ס
- למידה מתוך עיון באורחות חייהם של אנשי מופת מן הציונות הדתית
- השתתפות בשבוע החמ"ד ברמה בית ספרית, מחוזית וארצית
- למידה שיטתית עפ"י נושאי התוכנית המתואמת - מפתח ה"ב מתוך אמונה, כישורי חיים ויומן עתיד

הערכה ובקרה ברמה בית ספרית:

- קיומן של פעילויות הנותנות מענה לשיפור האקלים המיטבי
- קיומן של פעילויות למידה חווייתיות ומגוונות בנושא אורחות חייהם של רבני הציונות הדתית
- קיומן של פעילויות מגוונות היוצרות קשרים וזיקות בין התכנים הנלמדים במסגרת התכנית המתואמת

מדדים ברמת בתי הספר במחוז:

מדדי תפוקה:

- ◆ מספר בתי הספר שהקימו צוותי בחכמ"ה
- ◆ מספר בתי הספר המשתתפים בתכנית הארצית העוסקת באורחות חייהם של רבני הציונות הדתית
- ◆ מספר בתי הספר המלמדים את התכנית המתואמת

נקודות מוצעות לדיון במפגש מפקח ומנהליו אודות מדדי תוצאה:

- ◆ באיזו מידה תורם העיסוק בתכונותיהם של דמויות מופת לצמיחתו של בוגר אחראי וטוב לבריות?
- ◆ באיזו מידה תורם עיסוק שיטתי בתכנית המתואמת ללמידה ערכית שתביא להתנהגות ראויה?
- ◆ באיזו מידה תרמו הפעולות שביצעו המנהל וצוותו להשגת המדדים שהוגדרו בתכנית האסטרטגית?

לפרטים נוספים יש לפנות:

- ◆ למפקחי החמ"ד במחוזות
- ◆ למפקח הארצי על בתי"ס היסודיים בחמ"ד
- ◆ ליועצות הבכירות ולמנחות המחוזיות של החינוך לחיים בחברה

תוספת
למשימת שגרה
בזיקה ליעד 3

הנחיות נוספות לבתי הספר היסודיים בחמ"ד

הנושא: ללמוד וללמד

המטרה:

- מערכת החינוך תחתור לקידום המצוינות, לשיפור בהישגים ובאיכות החינוכית ולצמצום הפערים החברתיים

היעד:

- יעד 3 - שיפור ההישגים הלימודיים

האוכלוסייה:

- תלמידי בתי הספר היסודיים הממלכתיים דתיים

תוספת למשימה בזיקה ליעד 3 :

- במסגרת יעד 3 - לשיפור ההישגים הלימודיים, בחמ"ד יושם דגש נוסף על "ללמוד וללמד":
- א. הוראה ולמידה משמעותית מקדמת הישגים תוך שילוב מיומנויות שפה בלימודי הקודש
- ב. הוראה משמעותית וערכית

הפעולות:

- א. הוראה ולמידה משמעותית מקדמת הישגים תוך שילוב מיומנויות שפה בלימודי הקודש
  - שילוב מיומנויות שפה בלימודי הקודש
  - הפעלת תכנית לשילוב מיומנויות הבנה והבעה בלימודי הקודש תוך התייחסות למבנים ולתופעות לשוניות הייחודיות
  - לטקסטים מן המקורות היהודיים
  - יצירת זיקה ישירה בין המיומנויות השפתיות של הלומדים לבין מיומנויות לימודי הקודש
- ב. הוראה משמעותית וערכית
  - הקצאת זמן במערכת לשיחות בנושאים הרלוונטיים לחיי התלמידים
  - יצירת זיקות והקשרים בין נושאי הלימוד השונים הנלמדים עפ"י תכ"ל "לבי" לחיי התלמידים ביום-יום
  - יצירת הערכה מעצבת המביאה לידי ביטוי את ערכי החברה הישראלית בדגש על ערכי היהדות

תפקיד המנהל/ת:

- ליווי תכנית העבודה בתחום, מעקב ובקרה אחר יישומה תוך דיאלוג מתמיד עם הרכז, המדריך וצוות המורים
- יצירת מסגרות זמן ללמידה ולשיתוף ע"י הרכז, המורים המשתלמים והמדריכים הבית ספריים
- ליווי תהליכי ההוראה ולמידה משמעותית בכיתות ובחדר המורים באמצעות צפייה, משוּב והערכה
- יצירת מפגשים בין המורים המלמדים את מקצועות הקודש לבין מדריכת שפה ורכז תחום שפה

שעות הוראה:

- במסגרת לימודי שפה ולימודי קודש שיתבצעו עפ"י הנחיות מינהל החינוך הדתי

פיתוח מקצועי:

- מורים למקצועות הקודש ישתלמו בהשתלמויות שפה, עפ"י מתווה החמ"ד
- מורים ישתלמו במסגרת הוראה ולמידה משמעותית, עפ"י מתווה החמ"ד

הערכה ובקרה ברמה בית ספרית:

- ◆ קיומם של מפגשים משותפים בין מדריכי שפה למורי מקצועות הקודש
- ◆ קיומה של למידה משמעותית במקצועות הלימוד השונים
- ◆ קיומה של הערכה מעצבת במקצועות השונים

מדדים ברמת בתי הספר במחוז:

מדדי תפוקה:

- ◆ מספר בתי"ס בהם המורים ללימודי הקודש משלבים הוראת מיומנויות שפה, הבנה והבעה במקצועות הקודש
- ◆ מספר בתי"ס בהם המורים ללימודי הקודש מקדישים זמן ייחודי למבנים ולתופעות של הלשון הייחודית לטקסטים מן המקורות היהודיים
- ◆ מספר בתי"ס בהם מתקיימים תהליכי הוראה-למידה-הערכה בנושא הקריאה בטקסטים מן המקורות היהודיים
- ◆ מספר בתי"ס בהם מורים המלמדים מקצועות קודש, משתתפים בפיתוח מקצועי להעמקת הידע המקצועי בשילוב מיומנויות שפה בלימודי הקודש
- ◆ מספר בתי הספר שבהם המורים פועלים ברוח הלמידה המשמעותית
- ◆ מספר בתי הספר שבהם המורים משתלמים בנושאי למידה משמעותית ולמידה מכוונת ערכים

נקודות מוצעות לדין במפגש מפקח ומנהליו אודות מדדי תוצאה:

- ◆ באיזו מידה נעשו חיבורים וזיקות בין לימודי השפה ללימודי הקודש בביה"ס?
- ◆ באיזו מידה תרמו שילוב הוראת מיומנות שפה, הבנה והבעה במקצועות הקודש לשיפור ההישגים הלימודיים?
- ◆ באיזו מידה תרמה ההוראה המשמעותית לשיפור האקלים הערכי של בית הספר?
- ◆ באיזו מידה תרמו הפעולות שביצעו המנהל וצוותו להשגת המדדים שהוגדרו בתכנית האסטרטגית?

לפרטים נוספים יש לפנות:

- ◆ למפקחי החמ"ד במחוזות
- ◆ למפקח הארצי על בתי"ס היסודיים בחמ"ד
- ◆ למרכז המפמ"רים בחמ"ד

פרק ד'

הנחיות נוספות לחינוך המיוחד

פתח דבר - מנהלת אגף לחינוך מיוחד, רציה לוי - גודמן

♦ הנחיות ליישום היעדים בעבודה עם תלמידים בעלי צרכים מיוחדים בחינוך הרגיל

♦ יישום היעדים בעבודה עם בתי ספר לחינוך מיוחד

מתנ"ה

פתח דבר - מנהלת האגף לחינוך מיוחד, רציה לוי-גודמן

עמיתי המפקחים והמנהלים בחינוך המיוחד,

המארז המוצג בזאת מהווה כלי ניהולי לכלל בתי הספר הרגילים ולבתי הספר לחינוך מיוחד בשכבת הגיל של החינוך היסודי.

המארז כולל את המידע הנדרש לצורך תכנון הלימודים בזיקה חזקה לנדרש במסגרות החינוך הרגיל. יסוד זיקה זו בתפיסת החינוך המיוחד כחלק ממערכת חינוכית כוללת, אשר מגדירה את מטרותיה באופן המאפשר לקדם את כלל התלמידים. אלה הזקוקים לחינוך מיוחד יזכו להתאמות ביעדים ולתוספות ייחודיות הנובעים מצורכיהם המיוחדים.

לאור זאת, תמצאו במארז יעדים מותאמים וייחודיים, אשר יאפשרו לכם לבנות את תכניות הלימודים בכל הרמות הנדרשות: האישית, הכיתתית והבית ספרית. כמו כן תמצאו יעדים המשקפים היבטים הקשורים להתנהגות, לערכים וללמידה אקדמית.

יעדים אלה אשר לצורך השגתם תבנינה בבתי הספר תכניות הלימודים, יאפשרו לכם לתת לכל תלמיד ותלמידה להתפתח וללמוד בהתאם ליכולות ולכישורים המיוחדים לו. אנו שואפים, בתקופה קריטית זו, לזהות את הכוחות הטמונים בכל תלמיד ולקדם באמצעות הצוות הרב-מקצועי הקיים בבית הספר: מורים, עובדים פרא-רפואיים, מטפלים באמצעות אומנויות ובעלי מקצוע ומומחיות נוספים המסייעים בכך. כדי לאפשר עבודה מתואמת ויעילה בין כל חברי הצוות בבית הספר מצופה מהמנהל לתכנן באופן מוקדם ומאוזן את התכניות בשיתוף כלל חברי הצוות.

בשנים עברו, עיקר ההוראה בבתי הספר לחינוך המיוחד התבססה על למידה אישית. בשנים האחרונות אנו עדים לחשיבות תכנון ההוראה בראיית צורכי הקבוצה כמו גם ראיית צורכי הפרט שבתוכה. לכן מושם דגש על בנייה של תכנית כיתתית ובית ספרית בנוסף לתכניות האישיות. כדי לסייע בבניית עומד לרשותכם מסמך "תכנון הלימודים במסגרות בהן לומדים תלמידים עם צרכים מיוחדים" הכולל, בין היתר, הסבר ופירוט על תכנית הליבה הנדרשת בכל בתי הספר.

אנו רואים אתגר גדול בהעלאת ההישגים והציפיות מכלל התלמידים. זהו אחד המניעים להשתלבות תלמידים עם צרכים מיוחדים בכיתות לחינוך רגיל, אך גם יעד מרכזי בכיתות לחינוך מיוחד, בין אם בבתי ספר רגילים ובין אם בבתי ספר לחינוך מיוחד. גם אם הדרך להשיג את המטרה תהיה שונה בהתאם לתפקודם ולקותם של התלמידים. על כן האגף לחינוך מיוחד רואה בחזונו חשיבות מרובה לחזק ולהעמיק את הידע בתחומי הלקויות. כך נוכל לאפשר תמיכות ממוקדות יותר בהיבטים התפקודיים של התלמידים, בכל אחת מהלקויות.

השלכותיו של חזון זה הן על מבנה האגף, על ההכשרה והפיתוח המקצועי, על ההדרכה, על תכנון הלימודים ועל קשרים עם גורמים חוץ מערכתיים, כגון: עמותות הורים ומוסדות אקדמיים. מימוש חזון זה הוא האתגר שיעמוד בפנינו בשנים הבאות.

אני מאמינה כי כולנו יחד נעמוד בו כדי לקדם את התלמידים וכדי לאפשר לכל אחד ואחת מהם להתפתח באופן מרבי ומיטבי.

בברכה ובהצלחה לכולנו,
רציה לוי-גודמן
מנהלת האגף לחינוך מיוחד

הנחיות ליישום היעדים בעבודה עם תלמידים בעלי צרכים מיוחדים בחינוך הרגיל

תח"י (תכנית חינוכית יחידנית)

המשימה:

- חיזוק ההשתתפות של התלמיד בלימודים של הכיתה ובפעילויות החברתיות

הפעולות:

- מחנכת הכיתה בסיוע הצוות הבין-מקצועי של המוסד החינוכי תכין לכל תלמיד משולב תכנית חינוכית בהתאם לחוזר מנכ"ל סח/3(ד)
- המנהל יוודא הכנת התח"י ויישומה בהתאם להנחיות

תל"א (תכנית לימודים אישית)

המשימה:

- קידום תפקודים ומיומנויות של התלמידים בתחומים השונים: לימודי, חברתי, התנהגותי ורגשי

הפעולות:

- מחנכת הכיתה בשיתוף הצוות הרב-מקצועי של המוסד החינוכי יכינו לכל תלמיד הלומד בכיתה לחינוך מיוחד תכנית לימודים אישית בהתאם לחוזר מנכ"ל (88/10)
- המנהל יוודא הכנת התל"א ויישומה בהתאם להנחיות

תל"כ (תכנית לימודים כיתתית)

המשימה:

- בניית תכנית למודים כיתתית בהלימה לתכנית הלימודים הרגילה ובתוספת יחידה של "הכנה לחיים"

הפעולות:

- מחנכת הכיתה בשיתוף הצוות הרב-מקצועי ורכזת השכבה של המוסד החינוכי יכינו לכיתה את התכנית בהתאם לשיטת חוזר מנכ"ל (תכנון לימודים לתלמידים עם צרכים מיוחדים הלומדים במסגרות החינוך) המופיעה באתר האגף לחנ"מ
- המנהל יוודא הכנת התל"כ ויישומה בהתאם להנחיות

לפרטים נוספים יש לפנות:

- למפקחים במחוזות
- לאגף לחינוך מיוחד במינהל הפדגוגי

הנחיות ליישום היעדים בבתי הספר לחינוך מיוחד תשע"ג

הפירוט שלהלן מתייחס למטרות וליעדים של החינוך המיוחד אשר התלמידים לומדים בו בשלב החינוך היסודי. מנהלי בתי הספר לחינוך מיוחד יתייחסו למטרות וליעדים אשר פורטו על ידי אגפי הגיל ובנוסף להנחיות הייחודיות שלהלן:

הנושא: מפתח הל"ב בתפיסה מערכתית בדיקה לתכנית "ל"ב 21

תוספת והתאמה
ליעד 1

המטרה:

- מערכת החינוך תחזק את החינוך לערכים ציוניים, יהודיים, דמוקרטיים וחברתיים

היעד:

- יעד 1 - העמקת החינוך לערכים

המשימה:

- השטמעת ערכי "מפתח הל"ב" בתפיסה בית-ספרית (שעת חינוך, שיח פרטני, מסגרות של חברת הילדים ושיתוף ההורים) בהתאם למפורט ביעד 1 בפרק ב'

האוכלוסייה:

- כיתות א'-י"ב בבתי ספר לחינוך מיוחד למעט פיגור קשה/עמוק/סיעודי

הפעולות:

- בחירת התכנית והתאמתה לאוכלוסיית בית הספר
- בחירת החלקים הרלוונטיים בכל ערך
- תכנון תהליכי ההוראה ב"מפתח הל"ב" בדיקה לתכנית "ל"ב 21
- הבניית התכנית במערכת הכיתתית והבית ספרית
- ההוראה תבוצע ע"י מחנכי כיתות א'-י"ב בליווי ובהנחיית הרכזים החברתיים ו/או מדריכי "ל"ב 21"

תפקיד המנהל/ת:

- בניית תכנית העבודה בתחום, מעקב ובקרה אחר יישומה
- יצירת מסגרות זמן ללמידה ולשיתוף ע"י הרכז החברתי ו/או רכז "ל"ב 21", המורים המשתלמים והמדריך הבית ספרי
- ליווי תהליכי ההוראה-למידה בכיתות ובחדר המורים באמצעות צפייה, משוב והערכה
- שילוב הרכז (רכז חברתי ו/או "ל"ב 21") כחבר בצוות הניהולי
- הבטחת המשך ההתפתחות המקצועית של הרכז בתחום
- הקצאת מסגרות לפעילות של חברת הילדים ומעקב אחר ביצוע הפעילות
- עדכון מפקח החינוך המיוחד ביחס לתמונת המצב העדכנית ביישום המשימה והיועצות בו

פיתוח מקצועי:

- לנציגים מבתי הספר במחוז - מפגשי למידה מחוזיים

הדרכה:

- ◆ מדריכי התכניות "מפתח הל"ב" ו"ל"ב 21" ישובצו להדרכה על פי החלטת המפקחים במחוזות
- ◆ ההדרכה תתבצע במפגשים קבועים לאורך השנה

הערכה ובקרה:

- ◆ התכנית הבית ספרית לקידום היעד תלווה בפעולות הערכה לבדיקת ההתקדמות בהשגת הפעולות שהוגדרו לעיל
- ◆ תהליך ההערכה ישמש בסיס לשיפור תמידי בתכנית העבודה הכיתתית ובתכנית הבית ספרית

מדדים ברמת בתי הספר במחוז:

מדדי תפוקה:

- ◆ מספר בתי הספר בהם מופעלת תכנית "מפתח הל"ב" בזיקה לתכנית "ל"ב 21"
- ◆ מספר הרכזים החברתיים שהתמקצעו בתכנית "ל"ב 21" ומכירים את מפתח הל"ב
- ◆ מספר בתי הספר שהודרכו באופן ישיר על ידי המדריך המחוזי לתכנית "ל"ב 21"

נקודות מוצעות לדיון במפגש מפקח ומנהליו אודות מדדי תוצאה:

- ◆ באיזו מידה השילוב בין התכניות תרם לטיפול התנהגויות ערכיות?
- ◆ באיזו מידה קידמה התכנית את מסוגלות התלמידים לנהל בעתיד חיי בוגרים אוטונומיים ועצמאיים?

לפרטים נוספים יש לפנות:

- ◆ למפקחים במחוזות
- ◆ לאגף לחינוך מיוחד במינהל הפדגוגי
- ◆ לאגף לחינוך יסודי במינהל הפדגוגי

תוספת
למשימת שגרה
בזיקה ליעד 1

הנחיות ליישום היעדים - חינוך מיוחד תשע"ג

הנושא: חינוך אזרחי ודמוקרטי

היעד:

- ◆ יעד 1 - העמקת החינוך לערכים

המטרות:

- ◆ העמקת החינוך לערכים דמוקרטיים ואזרחיים, פיתוח מודעות בקרב התלמידים לסוגיות מרכזיות בחברה הישראלית, עידוד אקטיביזם חברתי ומעורבות אזרחית
- ◆ העמקת החינוך לחיים משותפים, לסובלנות ולהכרת "האחר", הכרת ריבוי התרבויות בחברה הישראלית תוך כבוד כלפיהן
- ◆ טיפוח היכולת לנהל דיון ומחלוקת עם אחרים מתוך חוסר הסכמה, הפחתת הניכור בין קבוצות בחברה

משימה 1: התנדבות בקהילה כחלק מאזרחות פעילה

אוכלוסייה:

- ◆ כלל גילאי 6-21 בבתי הספר היסודיים לחינוך מיוחד, בדגש על גילאי 16-21, למצט פיגור קשה/עמוק/סיעודי

פעולות:

- ◆ הטמעת מקצוע האזרחות על פי תכנית הלימודים "אזרחות - תכנית לימודים למתבגרים ולבני גיל 16-21 בחינוך המיוחד, "ל"ב 21"
- ◆ הקצאת שעות במערכת ובניית תכנית הוראה על בסיס תכנית הלימודים
- ◆ תכנון ההתנדבות בהתאמה לאוכלוסיית היעד

תפקיד המנהל:

- ◆ הבניית זמן מוגדר במערכת ללימוד התחום ולקיום תהליכי למידה הכוללים צפייה, דיאלוג, משוּב והערכה בזמנים קבועים

פיתוח מקצועי:

- ◆ לנציגים מבתי הספר במחוז - מפגשי למידה מחוזיים

הדרכה:

- ◆ מדריכי התכנית "ל"ב 21" ישובצו להדרכה על פי החלטת המפקחים במחוזות
- ◆ הדרכתם בתכנית "ל"ב 21" תכלול את נושא האזרחות וההתנדבות בקהילה
- ◆ ההדרכה תתבצע במפגשים קבועים לאורך השנה

הערכה ובקרה:

- ◆ התכנית הבית ספרית לקידום היעד תלווה בפעולות הערכה לבדיקת ההתקדמות בהשגת הפעולות שהוגדרו לעיל
- ◆ תהליך ההערכה ישמש בסיס לשיפור מתמיד בתכנית העבודה הכיתתית ובתכנית הבית ספרית

מדדים ברמת בתי הספר במחוז:

מדדי תפוקה:

- ◆ מספר בתי הספר שפעלו להטמעת מקצוע האזרחות על פי תכנית הלימודים
- ◆ מספר בתי הספר שהקצו שעות במערכת לבניית תכנית הוראה על בסיס תכנית הלימודים
- ◆ מספר בתי הספר שעודדו פעילות התנדבותית בקהילה כחלק מתכנית "הכנה לחיים"

נקודות מוצעות לדיון במפגש מפקח ומנהליו אודות מדדי תוצאה:

- ◆ באיזו מידה תרמה תכנית ההוראה המובנית להתמדה בפעילות ההתנדבותית?
- ◆ באיזו מידה תרמה הפעילות ההתנדבותית להתפתחות התלמידים ולאקלים הבית ספרי?

משימה 2: חינוך להשתלבות בחברה ולקבלת האחר

המטרה:

- ◆ השתלבות בחברה וקבלת האחר

האוכלוסייה:

- ◆ כל בתי הספר לחינוך מיוחד

הפעולות:

- ◆ ייזום שיתופי פעולה עם בתי ספר לחינוך רגיל באזור לפעילויות לימודיות וחברתיות משותפות והבניית הפעילויות במערכת
- ◆ הסברה בבתי הספר הרגילים על מאפייני התלמידים הלומדים בבתי הספר לחינוך מיוחד ותהליכי העבודה בבתי הספר אלו
- ◆ שיתופי פעולה עם גורמים של חינוך בלתי פורמלי לפעילויות במהלך יום ארוך

הערכה ובקרה בית ספריים:

- ◆ התכנית להשתלבות בחברה ולקבלת האחר תלויה בפעולות הערכה לבדיקת ההתקדמות בהשגת הפעולות שהוגדרו לעיל
- ◆ תהליך ההערכה ישמש בסיס לשיפור מתמיד בתכנית העבודה הכיתתית ובתכנית הבית ספרית

מדדים ברמת בתי הספר במחוז:

מדדי תפוקה:

- ◆ מספר בתי הספר שיזמו שיתופי פעולה עם בתי ספר לחינוך רגיל באזור לפעילויות לימודיות וחברתיות משותפות ולהבניית הפעילויות במערכת
- ◆ מספר בתי הספר שפעלו להסביר בבתי הספר הרגילים את מאפייני התלמידים הלומדים בבתי הספר לחינוך מיוחד ואת תהליכי העבודה בבתי הספר אלו
- ◆ מספר בתי הספר שיצרו שיתופי פעולה עם גורמים של חינוך בלתי פורמלי לפעילויות במהלך יום ארוך

נקודות מוצעות לדיון במפגש מפקח ומנהליו אודות מדדי תוצאה:

- ◆ באיזו מידה תרמו שיתופי הפעולה עם בתי ספר לחינוך רגיל להשתלבות התלמידים בפעילות המשותפת?
- ◆ באיזו מידה הייתה ההסברה אפקטיבית ותרמה לשיתופי הפעולה בין בתי הספר?

משימה 3: הרחבת המקצועות "הכנה לחיים" ("ל"ב 12")

המטרה:

- ◆ שיפוח היכולת לנהל חיים עצמאיים, באופן מיטבי ואוטונומי, בהווה ובעתיד כאנשים מבוגרים

האוכלוסייה:

- ◆ כלל התלמידים בבתי ספר לחינוך מיוחד, בכיתות החינוך המיוחד ובשילוב

הפעולות:

- ◆ הבניית תכנית הלימודים באופן ספיראלי לאורך שנות הלימודים תוך שינוי המיקודים בשכבות הגיל הכרונולוגי
- ◆ הבניית מערכת השעות בהתאם לצורך
- ◆ הקצאת שעות במערכת ובניית תכנית הוראה על בסיס תכנית הלימודים

תפקיד המנהל:

- ◆ הבניית זמן מוגדר במערכת ללימוד התחום ולקיום תהליכי למידה הכוללים צפייה, דיאלוג, משווא והערכה בזמנים קבועים

פיתוח מקצועי:

- ◆ לנציגים מבתי הספר במחוז - מפגשי למידה מחוזיים

הדרכה:

- ◆ מדריכי התכנית "ל"ב 21" ישובצו להדרכה על פי החלטת המפקחים במחוזות
- ◆ הדרכתם בתכנית "ל"ב 21" תתייחס למאפייני התכנית ולבניית תכנית הלימודים הבית ספרית ותכניות ההוראה הכיתתיות
- ◆ ההדרכה תתבצע במפגשים קבועים לאורך השנה

הערכה ובקרה בית ספריים:

- ◆ התכנית הבית ספרית לקידום היעד תלויה בפעולות הערכה לבדיקת ההתקדמות בהשגת הפעולות שהוגדרו לעיל
- ◆ תהליך ההערכה ישמש בסיס לשיפור מתמיד בתכנית העבודה הכיתתית ובתכנית הבית ספרית

מדדים ברמת בתי הספר במחוז:

מדדי תפוקה:

- ◆ מספר בתי הספר שהקצו את השעות הנדרשות לתכנית
- ◆ מספר בתי הספר שמפעילים תכנית ספיראלית
- ◆ מספר בתי הספר שבנו תכנית הוראה על בסיס תכנית הלימודים

נקודות מוצעות לדיון במפגש מפקח ומנהליו אודות מדדי תוצאה:

- ◆ באיזו מידה תרמה הבניית תכנית הלימודים לקידום של הילדים לנהל חיים עצמאיים ואוטונומיים?
- ◆ באיזה מידה תרמו התפתחות המקצועית וההדרכה לתחושת המסוגלות של המורים ללמד את תכנית "ל"ב 21?

לפרטים נוספים יש לפנות:

- ◆ למפקחים במחוזות
- ◆ לאגף לחינוך מיוחד במינהל הפדגוגי

הנחיות ליישום היעדים - חינוך מיוחד תשע"ג

הנושא: אקלים מיטבי

המטרה:

- ◆ חיזוק החינוך לערכים ציוניים, יהודיים, דמוקרטיים וחברתיים

היעד:

- ◆ יעד 2 - מאבק באלימות ועיצוב אקלים חינוכי מיטבי

המשימה:

- ◆ הפעלת תכנית מערכתית לקידום אקלים חינוכי מיטבי ולצמצום האלימות

האוכלוסייה:

- ◆ כל בתי הספר לחינוך מיוחד

הפעולות:

- ◆ היכרות עם חוזר מנכ"ל בנושא אקלים חינוכי מיטבי והתאמתו למאפייני אוכלוסיית בית הספר
- ◆ מיסוד הטיפול באקלים חינוכי מיטבי בתוך תקנון בית הספר המוסכם על הצוות ההורים ובמידת האפשר על התלמידים
- ◆ בבתי ספר בהם יש תלמידים בעלי התנהגות מאתגרת: מינוי מורה מתמחה בנושא, הפעלת תכניות התמודדות בזמן התפרצות
- ◆ בבתי ספר בהם ישנם תלמידים אלימים: הקמת צוות אקלים והפעלת תכניות התמודדות עם התנהגות חריגה, כחלק מתכנית הלימודים הבית ספרית/כיתתית

תפקיד המנהל/ת:

- ◆ יצירת מסגרת זמן ללמידה ולשיתוף בידע
- ◆ בניית תכנית עבודה יישומית, מעקב ובקרה אודות יישום התכנית
- ◆ עדכון היועץ הבכיר ומפקח החינוך המיוחד ביחס לתמונת המצב העדכנית ביישום המשימה והיועצות שוטפת בהם
- ◆ הקמת צוות אקלים קבוע לקידום אקלים ולטיפול באלימות ובהגדרת הסמכות והאחריות שלהם
- ◆ יצירת תקנון בית ספרי תוך קיום דיאלוג עם כל באי בית הספר ורענון התקנון בכל שנה
- ◆ דיווח על אירועים חריגים וקיום דיון ולמידה מתוך אירועים אלו
- ◆ יצירת מענים בית ספריים לטיפול בתלמידים הנפגעים

פיתוח מקצועי:

- ◆ לצוות בית הספר - בנושא עצירת התפרצויות
- ◆ לצוות "אקלים" - קידום אקלים וטיפול באלימות

הדרכה:

- ◆ ההדרכה תתבצע ביום ובמשבצת זמן קבועים עליהם הוסכם במשותף כדי לאפשר הדרכה מסודרת וקבועה
- ◆ לצוות "אקלים" - ההדרכה תינתן ע"י מדריכי "אקלים", יועצים ופסיכולוגים
- ◆ לכלל המחנכים - תינתן הנחיה שוטפת ע"י היועץ הבית ספרי בתדירות של אחת לשלושה שבועות

הערכה ובקרה בית ספריים:

- ◆ ליווי ובדיקה שאמנם הצטמצם היקף האירועים החריגים
- ◆ ליווי ובדיקת שביעות רצון הצוות, התלמידים, ההורים מהאקלים הבית ספרי

מדדים ברמת בתי הספר במחוז:

מדדי תפוקה:

- ◆ מספר בתי הספר הפועלים בהתאם להוראות חוזר מנכ"ל בנושא אקלים חינוכי מיטבי באופן מותאם למאפייני אוכלוסיית התלמידים
- ◆ מספר בתי הספר הפועלים על פי תקנון בית הספר המוסכם על הצוות ההורים ובמידת האפשר על התלמידים
- ◆ מספר בתי הספר המדווחים על הפחתת מקרי אלימות בבית-הספר

נקודות מוצעות לדין במפגש מפקח ומנהליו אודות מדדי תוצאה:

- ◆ באיזו מידה תרמה העבודה על פי חוזר מנכ"ל לתחושת המסוגלות של המורים לטפל במקרי אלימות?
- ◆ באיזו מידה תרם התקנון להתנהלות ברורה יותר ביחס לקשר בין בית הספר להורים ולתלמידים?

לפרטים נוספים יש לפנות:

- ◆ למפקחים במחוזות
- ◆ לאגף לחינוך מיוחד במינהל הפדגוגי
- ◆ לאגף שפ"י במינהל הפדגוגי

הנחיות ליישום היעדים - חינוך מיוחד תשע"ג

הנושא: שפת אם

המטרה:

- מערכת החינוך תחתור לקידום המצוינות, לשיפור בהישגים ובאיכות החינוכית ולצמצום הפערים החברתיים

היעד:

- יעד 3 - שיפור ההישגים הלימודיים

המשימות:

- הפעלת תכנית לשיפור ההישגים באוריינות - חינוך לשוני מבוסס סטנדרטים
- הפעלת תכנית ממוקדת לשיפור ההישגים באוריינות קריאה וכתיבה בכיתות ג'ו'
- ליווי ותמיכה לכיתות א'-ב' בהלימה לתכנית הלימודים בשפה
- שיפור יכולות שפתיות ותקשורתיות של התלמידים

האוכלוסייה:

- כל מסגרות החינוך המיוחד בכל שכבות הגיל בהתאם ליכולות התלמידים

הפעולות:

- בנייה והפעלה של תכנית לימודים בחינוך לשוני בכל בית ספר לחינוך מיוחד
- בניית תכנית לימודים בית ספרית ספירלית המותאמת לשכבות הגיל של המסגרת
- תלמידים עם אינטליגנציה תקינה ילמדו על פי תכניות החינוך הרגיל בליווי התאמות ויחודיות לאוכלוסייה
- היכרות עם תכנית הלימודים בחינוך הרגיל והתאמתה למאפייני אוכלוסיית המסגרת על פי חוברת הנחייה (טיוטה של האגף לחינוך מיוחד) הנמצאת באתר האגף לחינוך מיוחד, תוך עבודת צוות רב מקצועי (בפרט בין צוות ההוראה לבין קלינאי תקשורת)
- היכרות מעמיקה עם תכנית הלימודים של החינוך הרגיל לעובדי הוראה בבתי ספר לתלמידים בעלי אינטליגנציה תקינה עד פיגור קל (כולל)
- היכרות עם תכנית "קשר" והפעלתה במסגרות בהן לומדים תלמידים עם לקות בשמיעה
- קישור המיומנות הנרכשות בתחום הלשוני לכלל מקצועות הלימוד
- שילוב הערכה בתהליכי ההוראה-למידה בשלב טרום תכנית הלימודים (האישית/הקבוצתית) ובסיום הוראת יחידות הלימוד
- בכל בית ספר יוקצו שעות ייעודיות לחינוך לשוני בהתאמה לאוכלוסיית המסגרת, על פי חוברת ההנחיה.
- באוכלוסיות עם אינטליגנציה תקינה עד פיגור קל (כולל) יוקצו שעות לפחות על פי הנדרש בחינוך הרגיל

תפקיד המנהל/ת:

- ליווי תכנית העבודה בתחום, מעקב ובקרה אחר יישומה, תוך דיאלוג מתמיד עם הצוותים
- יצירת מסגרות זמן ללמידה, להדרכה ולשיתוף

פיתוח מקצועי:

- ◆ לנציגים מבתי הספר במחוז - מפגשי למידה מחוזיים
- ◆ לעובדי הוראה לאוכלוסיות בעלי אינטליגנציה תקינה עד פיגור קל (כולל) - במסגרת הפיתוח מקצועי של החינוך הרגיל המתקיימות במרכזי פסג"ה להיכרות עם תכנית הלימודים של החינוך הרגיל

הדרכה:

- ◆ מדריכי החינוך הלשוני ישובצו להדרכה במפגשים קבועים לאורך השנה על פי החלטת המפקחים במחוזות
- ◆ מדריכי המחוזות יהיו בקשר שוטף עם המדריכים הארציים של החינוך המיוחד לנושא חינוך לשוני
- ◆ מנהלי המרכזים הטיפולים יהיו בקשר שוטף עם המדריכים הארציים המובילים את תכנית "קשר"
- ◆ נציגים מהמחוז ישתתפו בוועדה ארצית העוסקת בתחום (מדריכים מחוזיים/מומחי תחום/מורים מובילים/רכזי מקצוע)

הערכה ובקרה בית ספריים:

- ◆ קיום תהליכי למידה, הערכה ובקרה הכוללים מיפוי המצב, צפייה בשיעור, דיאלוג, משוב והערכה בזמנים קבועים
- ◆ שימוש במגוון כלים להערכת הידע בשפה
- ◆ מעקב אחר התפתחות הצוות והידע הבית ספרי ואחר התקדמות התלמידים
- ◆ שימוש בתוצאות ההערכה כבסיס ללמידה פנים בית ספרית ולשיפור תמידי של יעדי ההוראה ושל תכניות הלימודים הכיתתיות והתכנית הבית ספרית

מדדים ברמת בתי הספר במחוז:

מדדי תפוקה:

- ◆ מספר בתי ספר המיישמים את תכנית החינוך הלשוני בהתאמה ליכולות התלמידים
- ◆ מספר בתי הספר המלמדים על פי תכנית הלימודים של החינוך הרגיל עם התאמות
- ◆ מספר בתי הספר בהם המורים השתלמו בתכנית הלימודים של החינוך הרגיל

נקודות מוצעות לדיון במפגש מפקח ומנהליו אודות מדדי תוצאה:

- ◆ באיזו מידה קידם יישום תכנית החינוך הלשוני בהתאמה ליכולות התלמידים את התפקוד השפתי והלשוני בקרב התלמידים?
- ◆ באיזו מידה תרמה תכנית הלימודים המותאמת לתכנית הלימודים של החינוך הרגיל להעלאת הציפיות של המורים מהתלמידים?

לפרטים נוספים יש לפנות:

- ◆ למפקחים במחוזות
- ◆ לאגף לחינוך מיוחד במינהל הפדגוגי
- ◆ לאגף לחינוך יסודי במינהל הפדגוגי

הנחיות ליישום היעדים - חינוך מיוחד תשע"ג

הנושא: מתמטיקה

המטרה:

- מערכת החינוך תחתור לקידום המצוינות, לשיפור בהישגים ובאיכות החינוכית ולצמצום הפערים החברתיים

היעד:

- יעד 3 - שיפור ההישגים הלימודיים

המשימה:

- שיפור ההישגים במתמטיקה

האוכלוסייה:

- כל מסגרות החינוך המיוחד בכל שכבות הגיל

הפעולות:

- בנייה והפעלה של תכנית לימודים בחינוך מתמטי בכל בית ספר לחינוך מיוחד
- בניית תכנית לימודים בית ספרית מותאמת לכל שכבות הגיל של המסגרת, ספירליות בנושא
- הוראה על פי תכניות הלימודים בחינוך הרגיל בבתי ספר לתלמידים עם אינטליגנציה תקינה בליווי התאמות ותמיכות ייחודיות
- היכרות של כל עובדי הוראה עם תכנית הלימודים של החינוך הרגיל באופן רלוונטי לאוכלוסייה איתה הם עובדים
- היכרות עם תכנית הלימודים של החינוך המיוחד בנושא מתמטיקה והתאמתה למאפייני התלמידים במסגרת, על פי מסמך מדיניות האגף לחינוך מיוחד (טייטה) המפורסם באתר האגף לחינוך המיוחד
- יצירת קישורים בין נושאי הלימוד בתוך תחום הדעת
- יצירת קישורים בין המיומנויות הנרכשות בתחום המתמטי לתחומי דעת נוספים רלוונטיים
- שילוב הערכה בתהליכי ההוראה למידה בשלב טרום תכנון תכנית הלימודים (האישי/הקבוצתית) ובסיום הוראת יחידות הלימוד
- בכל בית ספר (למעט פיגור שכלי קשה/עמוק/סייעודי) יוקצו שעות ייעודיות לחינוך מתמטי בהתאמה למאפייני התלמידים במסגרת, על פי חוברות ההנחיה. באוכלוסיות עם אינטליגנציה תקינה עד פיגור קל (כולל) יוקצו שעות לפחות על פי הנדרש בחינוך הרגיל
- באוכלוסיות של פיגור שכלי קשה/עמוק/סייעודי ישולבו הלימודים בתוך התכניות הרלבנטיות כגון: עצמאות בחיי יומיום, הכנה לחיים

תפקיד המנהל:

- הובלת התהליכים לקידום החינוך המתמטי תוך קיום דיאלוג מתמיד עם הצוותים
- יצירת מסגרות זמן ללמידה, להדרכה ולשיתוף
- הקצאת זמן להתאמת תכניות הלימודים ולתכנון ההתאמות והתמיכות הנדרשות לתלמידים
- ליווי תהליכי ההוראה-למידה בכיתות ובחדר המורים באמצעות צפייה, משוב והערכה

פיתוח מקצועי:

- ◆ לנציגים מבתי הספר במחוז - מפגשי למידה מחוזיים
- ◆ למדריכים המחוזיים - יתקיימו מפגשי למידה עם מדריכים ארציים
- ◆ לעובדי הוראה לתלמידים בעלי אינטליגנציה תקינה עד פיגור קל (כולל) - ישתתפו בפיתוח מקצועי של החינוך הרגיל המתקיימות במרכזי פסג"ה להיכרות עם תכנית הלימודים של החינוך הרגיל

הדרכה:

- ◆ מדריכי החינוך המתמטי ישובצו להדרכה על פי החלטת המפקחים במחוזות
- ◆ מדריכי המחוזות יהיו בקשר שוטף עם המדריכים הארציים של החינוך המיוחד לנושא מתמטיקה
- ◆ מדריכי המחוזות בבתי ספר לתלמידים בעלי אינטליגנציה תקינה עד פיגור קל (כולל) יקיימו קשר שוטף עם מדריכי המתמטיקה של החינוך הרגיל במחוז
- ◆ ההדרכות תתבצענה במפגשים קבועים לאורך השנה

הערכה ובקרה בית ספריים:

- ◆ התכנית הבית ספרית לקידום היעד תלויה בפעולות הערכה לבדיקת ההתקדמות של התלמידים והשגת הפעולות שהוגדרו לעיל
- ◆ תהליך ההערכה ישמש בסיס לשיפור תמידי של יעדי ההוראה ושל תכנית העבודה הכיתתית והתכנית הבית ספרית

מדדים ברמת בתי הספר במחוז:

מדדי תפוקה:

- ◆ מספר בתי הספר המלמדים על פי תכנית הלימודים של החינוך הרגיל עם התאמות
- ◆ מספר בתי הספר בהם השתלמו המורים בתכנית הלימודים של החינוך הרגיל
- ◆ מספר בתי הספר בהם קיבלו המורים המלמדים תלמידים עם תפקוד קוגניטיבי תקין הדרכה כיצד לעבוד עם תלמידים בעלי צרכים מיוחדים

נקודות מוצעות לדין במפגש מפקח ומנהליו אודות מדדי תוצאה:

- ◆ באיזו מידה קידם יישום תכנית הלימודים במתמטיקה בהתאמה ליכולות התלמידים את הידע המתמטי בקרב התלמידים?
- ◆ באיזו מידה תרמה תכנית הלימודים המותאמת לחינוך הרגיל להעלאת הציפיות של המורים מהתלמידים?

לפרטים נוספים יש לפנות:

- ◆ למפקחים במחוזות
- ◆ לאגף לחינוך מיוחד במינהל הפדגוגי
- ◆ למפמ"ר מתמטיקה במזכירות הפדגוגית

הנחיות ליישום היעדים - חינוך מיוחד תשע"ג

הנושא: אנגלית

המטרה:

- מערכת החינוך תחתור לקידום המציאות, לשיפור בהישגים ובאיכות החינוכית ולצמצום הפערים החברתיים

היעד:

- יעד 8 - התמקדות במקצועות הליבה

המשימה:

- הטמעת תכנית לכישורים אורייניים באנגלית במערכת החינוך המיוחד

האוכלוסייה:

- כל מסגרות החינוך המיוחד בכל שכבות הגיל באופן מותאם למאפייני אוכלוסיית התלמידים, למצט פיגור בינוני/קשה/ עמוק/סיעודי

הפעולות:

- מיפוי והערכת יכולות התלמידים לרכוש שפה שנייה
- היכרות של המורים לאנגלית עם תכנית הלימודים של החינוך הרגיל באופן רלוונטי לאוכלוסיית התלמידים בבית הספר
- היכרות של המורים לאנגלית עם תכנית הלימודים המותאמת באנגלית והתאמה למאפייני התלמידים במסגרת
- תכנון תכנית לימודים בית ספרית ותכניות כיתתיות על פי תכנית הלימודים באנגלית המותאמת לתלמידים עם צרכים מיוחדים
- הוראה על פי תכניות הלימודים בחינוך הרגיל בבתי ספר לתלמידים עם אינטליגנציה תקינה בליווי התאמות ותמיכות ייחודיות לאוכלוסייה
- יצירת קשרים בין נושאי הלימוד לבין נושאים אחרים, כמו: הכנה לחיים, "ל"ב 21", מחשבים
- שילוב הערכה בתהליכי ההוראה למידה בשלב טרום תכנון תכנית הלימודים (האישית/הקבוצתית) ובסיום הוראת יחידות הלימוד
- בכל בתי ספר בהם נלמד המקצוע יוקצו שעות ייעודיות בהתאמה למאפייני התלמידים במסגרת. באוכלוסיות עם אינטליגנציה תקינה עד פיגור קל (כולל) יוקצו שעות על פי הנדרש בחינוך הרגיל

פיתוח מקצועי:

- למורים לאנגלית - בתחום הדעת תוך דגש על פיתוח התאמות והנגשת השפה לאוכלוסיות החינוך המיוחד

הערכה ובקרה בית ספריים:

- התכנית הבית ספרית לקידום היעד תלווה בפעולות הערכה לבדיקת התקדמות התלמידים והשגת הפעולות שהוגדרו לעיל
- תהליך ההערכה ישמש בסיס לשיפור תמידי של יעדי ההוראה ושל תכנית העבודה הכיתתית והבית ספרית

מדדים ברמת בתי הספר במחוז:

מדדי תפוקה:

- ◆ מספר בתי הספר המלמדים אנגלית
- ◆ מספר בתי הספר המלמדים אנגלית על פי תכנית הלימודים המותאמת לחינוך המיוחד

נקודות מוצעות לדין במפגש מפקח ומנהליו אודות מדדי תוצאה:

- ◆ באיזו מידה תרם לימוד מקצוע האנגלית לתחושת המסוגלות של התלמידים?
- ◆ באיזו מידה תרם לימוד מקצוע האנגלית להכנה לחיים?

לפרטים נוספים יש לפנות:

- ◆ למפקחים במחוזות
- ◆ לאגף לחינוך מיוחד במינהל הפדגוגי
- ◆ למפמ"ר אנגלית במזכירות הפדגוגית

הנחיות ליישום היעדים - חינוך מיוחד תשע"ג

הנושא: מדע וטכנולוגיה

המטרה:

- קידום המצוינות, שיפור ההישגים והאיכות החינוכית וצמצום הפערים החברתיים

היעד:

- יעד 3 - שיפור ההישגים הלימודיים

המשימה:

- הטמעת המקצוע מדע וטכנולוגיה

האוכלוסייה:

- כל מסגרות החינוך המיוחד בכל שכבות הגיל באופן מותאם לסוג האוכלוסייה
- תלמידים עם אינטליגנציה תקינה ילמדו על פי תכניות החינוך הרגיל בליווי התאמות ותמיכות ייחודיות לאוכלוסייה

הפעולות:

- בנייה והפעלה של תכנית לימודים במדע וטכנולוגיה בכל בית ספר לחינוך מיוחד
- בניית תכנית לימודים בית ספרית מותאמת לכל שכבות הגיל והמסגרת, בספירלות מתפתחת
- הוראה על פי תכניות הלימודים בחינוך הרגיל בבתי ספר לתלמידים עם אינטליגנציה תקינה בליווי התאמות ותמיכות ייחודיות לאוכלוסייה
- היכרות של כל עובדי הוראה עם תכנית הלימודים של החינוך הרגיל באופן רלוונטי לאוכלוסייה איתה הם עובדים
- היכרות עם תכנית הלימודים המותאמת של החינוך המיוחד בנושא מדע וטכנולוגיה והתאמתה למאפייני התלמידים במסגרת
- יצירת קישורים בין נושאי הלימוד לבין נושא הכנה לחיים ו"ל"ב 21"
- שילוב הערכה בתהליכי ההוראה למידה בשלב טרום תכנית הלימודים (האישית/הקבוצתית) ובסיום הוראת יחידות הלימוד
- בכל בית ספר (למעט פיגור שכלי קשה/עמוק/סיעודי) יוקצו שעות ייעודיות לחינוך מדעי בהתאמה למאפייני התלמידים במסגרת. באוכלוסיות עם אינטליגנציה תקינה עד פיגור קל (כולל) יוקצו שעות על פי הנדרש בחינוך הרגיל
- באוכלוסיות של פיגור שכלי קשה/עמוק/סיעודי ישולבו הלימודים בתוך התכניות הרלבנטיות, כגון: עצמאות בחיי יומיום, הכנה לחיים

תפקיד המנהל/ת:

- מיפוי צרכים לצורך בניית תכנית העבודה בתחום הדעת, מעקב ובקרה אחר יישומה
- בניית מערכת השעות בהתאם לאוכלוסייה ולתל"ב"ס
- שיבוץ מורים בעדיפות לבעלי תעודה להוראת המקצוע מדע וטכנולוגיה
- ליווי תהליכי ההוראה-למידה-הערכה בכיתות ובחדר המורים באמצעות צפייה, משוב והערכה

הערכה ובקרה בית ספריים:

- ♦ התכנית הבית ספרית לקידום היעד תלויה בפעולות הערכה לבדיקת התקדמות התלמידים והשגת הפעולות שהוגדרו לעיל
- ♦ תהליך ההערכה ישמש בסיס לשיפור תמידי של יעדי ההוראה ושל תכנית העבודה הכיתתית והבית ספרית

מדדים ברמת בתי הספר במחוז:

מדדי תפוקה:

- ♦ מספר בתי הספר בהם מופעלת התכנית
- ♦ מספר בתי הספר בהם מוקצות שעות ייעודיות לחינוך מדעי

נקודות מוצעות לדיון במפגש מפקח ומנהליו אודות מדדי תוצאה:

- ♦ באיזו מידה שיפר החינוך המדעי את ההכנה לחיים של התלמידים?
- ♦ באיזו מידה תרמה תכנית הלימודים בחינוך המדעי לבניית תכניות הוראה מותאמות לאוכלוסייה?

לפרטים נוספים יש לפנות:

- ♦ למפקחים במחוזות
- ♦ לאגף לחינוך מיוחד במינהל הפדגוגי
- ♦ למפמ"ר למדע וטכנולוגיה במינהל מדע וטכנולוגיה

הנחיות ליישום היעדים - חינוך מיוחד תשע"ג

הנושא: חיזוק מעמד המורה ושיפור איכות ההוראה

המטרה:

- ◆ קידום המצוינות, לשיפור ההישגים והאיכות החינוכית וצמצום הפערים החברתיים

היעד:

- ◆ יעד 6 - חיזוק מעמד המורה ושיפור איכות ההוראה

הרציונל:

- ◆ תהליכי הערכה שיטתיים, הוגנים ומעוגני ראיות ועדויות המהווים חלק מתרבות בית-הספר, ייטיבו עם איכות ההוראה וישפרו אותה

המשימה:

- ◆ פיתוח דרכי הערכה לצורך קידום מקצועי של מורים ושל מנהלים

פעולות האגף לחינוך מיוחד:

- ◆ האגף לחינוך מיוחד יחד עם הראמ"ה והיחידה להערכת סגלי הוראה של המשרד שוקדים על התאמת כלי ההערכה ונוהלי ההערכה של החינוך הרגיל למאפייני העבודה במסגרות החינוך המיוחד
- ◆ עד לסיום תהליכי ההתאמה יפורסמו הנחיות ביניים למפקחי החינוך המיוחד
- ◆ מפקחי החינוך המיוחד יעבירו הנחיות אלה למנהלי המוסדות

לפרטים נוספים יש לפנות:

- ◆ למפקחים במחוזות
- ◆ לממונה הערכת צו"ה בלשכת המשנה למנכ"ל
- ◆ לאגף לחינוך מיוחד במינהל הפדגוגי

הנחיות ליישום היעדים - חינוך מיוחד תשע"ג

הנושא: תקשוב מערכת החינוך והתאמתה למאה ה-21

המטרה:

- מערכת החינוך תחתור לקידום המציאות, לשיפור בהישגים ובאיכות החינוכית ולצמצום הפערים החברתיים

היעד:

- יעד 11 - תקשוב מערכת החינוך והתאמתה לעידן הדיגיטלי במאה ה-21

המשימה:

- הטמעה ויישום של סביבות מתקשבות להוראה וללמידה הנתמכות בטכנולוגיית ה-ICT לשם קידום פדגוגיה מיטבית והקניית אוריינות המאה ה-21 למורים ולתלמידים

הפעולות:

- הפעולות תתבצענה על פי המתוכנן בחינוך הרגיל תוך התאמה לצורכי התלמידים מבחינת תכניות הלימודים ומבחינת הצידוד הנדרש
- פיתוח מקצועי והדרכה לצוותים יתבצעו באופן רלבנטי ומותאם לצורכי אוכלוסיית התלמידים בבית הספר
- צוותים פארא רפואיים יהיו שותפים לתהליכי הפיתוח המקצועי וההדרכה

הערכה ובקרה בית ספריים:

- התכנית הבית ספרית לקידום היעד תלווה בפעולות הערכה לבדיקת התקדמות התלמידים והשגת הפעולות שהוגדרו לעיל
- תהליך ההערכה ישמש בסיס לשיפור תמידי של יעדי ההוראה ושל תכנית העבודה הכיתתית והתכנית הבית ספרית

מדדים ברמת בתי הספר במחוז:

מדדי תפוקה:

- מספר בתי הספר בהם לומדים תלמידים המשתתפים בתכנית "תקשוב כהשתלבות מקבלים הדרכה מותאמת, מחשב וטכנולוגיה מסייעת
- מספר בתי הספר בהם השתלמו מורים בהוראה מתקשבת
- מספר בתי הספר בהם המורים משתמשים בהוראה מתקשבת
- מספר המורים המשלבים חומרי לימוד מתקשבים בתהליך ההוראה עם ילדים משולבים

נקודות מוצעות לדיון במפגש מפקח ומנהליו אודות מדדי תוצאה:

- באיזו מידה תרם שילוב חומרי לימוד מתקשבים לתהליך הלמידה של התלמידים?
- באיזו מידה תרמה התכנית לקידום ההכנה לחיים?

לפרטים נוספים יש לפנות:

- למפקחים במחוזות
- לאגף לחינוך מיוחד במינהל הפדגוגי
- למפקחת הארצית לתקשוב במינהל מדע וטכנולוגיה

פרק ה'

משאבים ליישום התכנית האסטרטגית בבתי הספר היסודיים תשע"ג

- ◆ הקדמה
- ◆ שעות תוספתיות ליישום התכנית האסטרטגית בבתי הספר היסודיים
- ◆ אופן שיבוץ השעות בבתי הספר היסודיים ממלכתיים תשע"ג
- ◆ אופן שיבוץ השעות בבתי הספר היסודיים ממלכתיים דתיים תשע"ג
- ◆ פירוט שעות הלימוד השבועיות המחייבות ביסודי ממלכתי
- ◆ פירוט שעות הלימוד השבועיות המחייבות ביסודי ממלכתי דתי
- ◆ מודל הדרכה בית ספרי לבתי ספר יסודיים בחינוך הרגיל תשע"ג
- ◆ הספרייה - מרכז משאבים בבית-הספר
- ◆ ספרי לימוד לתלמידים - היערכות לתשע"ג
- ◆ ריכוז שעות הלמידה והפיתוח המקצועי בנושא היעדים
- ◆ ריכוז שמות המתווים לפיתוח מקצועי בכל יעד

הקדמה

פרק זה יציג בפניכם, מנהלי בתי הספר, את המשאבים העומדים לרשותכם לצורך תכנון מוקדם שיאפשר היערכות מיטבית אל מול המאפיינים וצורכי בית הספר.

הפרק יתייחס ל:

הקצאת שעות הלמידה:

- ◆ סך השעות במקצועות השונים במסגרת השבועיות השוטפות לצד השעות התוספתיות הייחודיות לתשע"ג

- ◆ שעות תוספתיות ליישום תכנית האסטרטגית בחינוך היסודי תשע"ג
- ◆ אופן שיבוץ השעות בבתי הספר היסודיים ממלכתיים תשע"ג
- ◆ אופן שיבוץ השעות בבתי הספר היסודיים ממלכתיים דתיים תשע"ג
- ◆ פירוט שעות הלימוד השבועיות המחייבות ביסודי ממלכתי תשע"ג
- ◆ פירוט שעות הלימוד השבועיות המחייבות ביסודי ממלכתי דתי תשע"ג

הדרכה:

- ◆ אנו נערכים להמשך הפיילוט במחוזות במטרה לאפשר שימוש מושכל במשאב ההדרכה הבית ספרי. המודל נבנה בשיתוף לשכת המשנה למנכ"ל והאגף לחינוך יסודי. בשנת תשע"ב פעל הפיילוט במחוזות: ת"א, חיפה וירושלים. לאור הפקת הלקחים יוחלט על האופן בו נמשיך להפעילו בשנת תשע"ג.
- ◆ המנהל וצוותו **יבחרו** את תחומי ההדרכה והיקפיהם על סמך מיפוי ההישגים הלימודיים והחברתיים-ערכיים, היעדים, החזון הבית ספרי ועוד. במסגרת זאת יקבע המנהל יום עד יומיים קבועים להדרכה בהם ישובצו המורים המודרכים על מנת לאפשר למידה, צפייה ודיאלוג (פירוט בהמשך).

ריכוז שעות ההוראה וקורסי הפיתוח המקצועי ליישום המשימות הנגזרות מהיעדים:

- ◆ טבלה מרכזת המתארת את מספר שעות ההוראה שיש להקצות לכל יעד ומציינת למי מיועדים הקורסים לפיתוח מקצועי בנושא.
- ◆ ריכוז שעות ההוראה והפיתוח המקצועי ליישום המשימות בכל יעד
- ◆ ריכוז שעות ההוראה והפיתוח המקצועי ליישום משימות שגרה בזיקה ליעדים

שעות ההוראה:

- ◆ מספר שעות הלמידה שיש להקצות לכל כיתה בנושא.

קורסי פיתוח מקצועי:

- ◆ מתווה המדיניות לפיתוח מקצועי של עובדי הוראה נקבע ע"י המינהל להכשרה ולפיתוח מקצועי ואגף א' לפיתוח מקצועי לעובדי הוראה בשיתוף האגפים והמינהלים הרלוונטיים. גם בשנה"ל הבאה יוכרו קורסי הפיתוח המקצועי בהיקף של 60 שעות בלבד לשנה לצורך קידום בדרגה. המגמה היתה לייצר קורסים בני 30 שעות בלבד כדי לאפשר לעובדי ההוראה לבחור ביותר מנושא אחד. על הנושא/התחום שבמסגרת הפיתוח המקצועי של המורה יחליטו דיאלוג משותף מנהל בית-הספר והמורה, תוך התייחסות לצורכי המורה, לצורכי בית-הספר ולמדיניות המערכת. מומלץ כי תכנון הפיתוח המקצועי ייעשה בראייה תלת שנתית.

הספרייה - מרכז משאבים בבית-הספר

ספרי לימוד לתלמידים - היערכות לתשע"ג

- ◆ **מצבת המורים** - באמצעות מערכת הסימולציה למנהל תוכלו לתכנן בהקדם את מצבת המורים הדרושה לכם.
- ◆ **הקצאת "הסלים למיניהם"** - עם השלמת תכנון הקצאת כל הסלים יועבר לכם המידע (במהלך חודש מאי 2012).

שעות תוספתיות ליישום תכנית האסטרטגית בבתי הספר היסודיים תשע"ג

הנושא	דרגת כיתה	תוספת ש"ש	למי מיועד?	הערות
פיצול כיתות א'	א'	10 ש"ש רוחב	למיומנויות יסוד לכיתה תקנית	התוספת ניתנת לצורך פיצול הכיתה לקבוצות של עד 20 תלמידים במיומנויות היסוד: שפה ומתמטיקה - בהתאם לחוק פיצול
פיצול כיתות ב'	ב'	5 ש"ש רוחב	למיומנויות יסוד לכיתה תקנית	התוספת ניתנת לצורך פיצול הכיתה לקבוצות של עד 20 תלמידים במיומנויות היסוד: שפה ומתמטיקה - בהתאם לחוק פיצול
שפת אם עברית וערבית	ג' - ו'	-----	לקבוצת תלמידים שלא סיימה את תהליך רכישת הקריאה	2 ש"ש מתוך השעות הפרטניות מיועדות לקבוצת התלמידים שלא סיימה את תהליך רכישת הקריאה
שפת אם עברית וערבית	ד'	1 ש"ש אורך	לכיתה תקנית	תוספת שעה אחת לשפת אם על מנת לאפשר העמקת השליטה במיומנויות שפה בהיקף של 7 ש"ש (במקום 6 שעות עפ"י חוזר מנכ"ל)
שפת אם עברית וערבית	ה'	1 ש"ש אורך	לכיתה תקנית	תוספת שעה אחת לשפת אם על מנת לאפשר העמקת השליטה במיומנויות שפה בהיקף של 7 ש"ש (במקום 6 שעות עפ"י חוזר מנכ"ל)
תרבות ישראל ומורשתו	ה'	1 ש"ש אורך	לכיתה תקנית בבי"ס ממלכתי יהודי	תוספת שעה אחת למקצוע + ייעוד שעה אחת מתקן בית הספר
שפת אם עברית וערבית	ו'	-----	לכלל הכיתה במהלך השעות הקיימות לשפה	לשכבת כיתה זו יפותחו דגמי הוראה, סילבוס הכשרה, ספרי קריאה וכד' (כפי שנעשה בכיתות ג', ד', ה' במסגרת התכנית האסטרטגית בשפה)
תרבות ישראל ומורשתו	ו'	1 ש"ש אורך	לכיתה תקנית בבי"ס ממלכתי יהודי	תוספת שעה אחת למקצוע + ייעוד שעה אחת מתקן בית הספר

מתכ"ה

אופן שיבוץ השעות בבתי הספר היסודיים ממלכתיים תשע"ג

להלן פירוט אופן שיבוץ סל השעות הניתן לבתי הספר היסודיים הממלכתיים בתשע"ג.
פירוט מקצועות הלימוד והיקף מספר השעות בכל מקצוע מופיע בהמשך.

הכיתה	שעות אורך שבועיות מחייבות לשיבוץ	סל השעות שיינתן לכיתה בתשע"ג	הנחיות לאופן השימוש בסל השעות לכיתה
א'	29 שעות	29 שעות + 10 שעות תוספת פיצול* סה"כ 39 שעות לכיתה	26 שעות אורך צבועות מתוך ה-29, בהתאם לפירוט המקצועות בהמשך
			3 שעות אורך לא צבועות למקצועות שייבחרו ע"י ביה"ס
			10 שעות תוספתיות שנועדו לפיצול כיתה לקבוצות של עד 20 במיומנויות יסוד: שפה ומתמטיקה
ב'	29 שעות	29 שעות + 5 שעות תוספת פיצול סה"כ 34 שעות לכיתה	27 שעות אורך צבועות מתוך ה-29, בהתאם לפירוט המקצועות בהמשך
			2 שעות אורך לא צבועות למקצועות שייבחרו ע"י ביה"ס
			5 שעות תוספתיות שנועדו לפיצול כיתה לקבוצות של עד 20 במיומנויות יסוד: שפה ומתמטיקה
ג'	31 שעות	31 שעות סה"כ 31 שעות לכיתה	27 שעות אורך צבועות מתוך ה-31, בהתאם לפירוט המקצועות בהמשך
			4 שעות אורך לא צבועות למקצועות שייבחרו ע"י ביה"ס
ד'	31 שעות	31 שעות + 1 תוספת לשפה סה"כ 32 שעות	30 שעות אורך צבועות מתוך ה-31, בהתאם לפירוט המקצועות בהמשך
			2 שעות לא צבועות למקצועות שייבחרו ע"י ביה"ס (1) שעה תשובץ כשעת אורך ו-1 שעה לשיבוץ כשעת רחב או אורך עפ"י החלטת ביה"ס
ה'	33 שעות	32 שעות + 1 תוספת לשפה 1 תוספת לתרבות ישראל סה"כ 33 שעות לכיתה	33 שעות אורך צבועות בהתאם לפירוט המקצועות בהמשך
			1 שעה לא צבועה לבחירת ביה"ס ביחס למקצוע ולאופן השיבוץ (כשעת אורך או רחב)
ו'	33 שעות	32 שעות + 1 תוספת לתרבות ישראל סה"כ 33 שעות לכיתה	33 שעות אורך צבועות בהתאם לפירוט המקצועות בהמשך

אופן שיבוץ השעות בבתי הספר היסודיים ממלכתיים דתיים תשע"ג

להלן פירוט אופן שיבוץ סל השעות הניתן לבתי הספר היסודיים הממלכתיים דתיים בתשע"ג. פירוט מקצועות הלימוד והיקף מספר השעות בכל מקצוע מופיע בהמשך.

הכיתה	שעות אורך שבועיות מחייבות לשיבוץ*	פירוט סל השעות שיינתן לכיתה בתשע"ג	הנחיות לאופן השימוש בסל השעות לכיתה
א'	31 שעות	31 שעות	31 שעות אורך צבועות בהתאם לפירוט המקצועות בהמשך
		10 שעות תוספת פיצול** סה"כ 41 שעות לכיתה	10 שעות תוספתיות שנועדו לפיצול כיתה לקבוצות של עד 20 תלמידים במיומנויות יסוד: שפה ומתמטיקה
ב'	31 שעות	31 שעות 5 שעות תוספת פיצול	31 שעות אורך צבועות בהתאם לפירוט המקצועות בהמשך
		סה"כ 36 שעות לכיתה	5 שעות תוספתיות שנועדו לפיצול כיתה לקבוצות של עד 20 תלמידים במיומנויות יסוד: שפה ומתמטיקה
ג'	33 שעות	33 שעות סה"כ 33 שעות לכיתה	33 שעות אורך צבועות בהתאם לפירוט המקצועות בהמשך
ד'	35 שעות	33 שעות 1 + תוספת לשפה 1 + תגבור אנגלית	35 שעות אורך צבועות בהתאם לפירוט המקצועות בהמשך
			מתוכן תוספת של 1 שעה בשפה ו-1 שעה באנגלית
ה'	36 שעות	34 שעות 1 + תוספת לשפה 1 + תגבור מתמטיקה סה"כ 36 שעות לכיתה	36 שעות אורך צבועות בהתאם לפירוט המקצועות בהמשך
			מתוכן תוספת של 1 שעה בשפה ו-1 שעה תגבור במתמטיקה
ו'	36 שעות	34 שעות 1 + תגבור שפה 1 + תגבור מדעים סה"כ 36 שעות לכיתה	36 שעות אורך צבועות בהתאם לפירוט המקצועות בהמשך
			מתוכן תוספת של 1 שעה בשפה ו-1 שעה תגבור במדעים

הארות:

- ♦ **סך שעות האורך השבועיות המחייבות לשיבוץ:**
סך השעות המופיע בטור הימני כולל בתוכו את הקצאת 2 שעות התפילה בחמ"ד
- ♦ **סל השעות שיינתן לכיתה בתשע"ג:** סך השעות המופיע בטור השני כולל גם שעות תוספת, שעות תגבור ושעות פיצול
- ♦ **שעות תוספת -** שעות התוספת ניתנות בשפה לכיתות ד', ה' בכלל המערכת במסגרת התכנית האסטרטגית
- ♦ **שעות תגבור -** שעות התגבור ניתנות בחמ"ד לכיתות ד' באנגלית, לכיתות ה' במתמטיקה, ולכיתות ו' במדעים ובשפה
- ♦ **שעות פיצול -** שעות הפיצול הניתנות לכיתות א' וב' עפ"י חוק פיצול (ראו פירוט ביעד 3)

מתנ"ה

פירוט שעות הלימוד השבועיות המחייבות ביסודי ממלכתי

הטבלה שלהלן* מפרטת את מספר שעות הלימוד השבועיות המחייבות בבתי הספר הרשמיים בכיתות א' - ו'. בכיתות אלה ילמדו את המקצועות הבאים בהיקף של 29-32 שעות שבועיות, עפ"י הפירוט שלהלן:

שעות הלימוד השבועיות המחייבות						המקצוע	האשכול
ו'	ה'	ד'	ג'	ב'	א'	שכבת הגיל	
6	6+1	6+1	8	8	10	שפת אם: עברית, ערבית (חינוך לשוני, ספרות, לשון והבעה)	אשכול שפות וספרות
4	4	4	---	---	--	אנגלית (שפה זרה)	
**4	**4	**4	**4	---	---	עברית לדוברי ערבית	
6	6	6	6	6	6	מתמטיקה	אשכול מתמטיקה, טבע, מדע וטכנולוגיה
3	3	3	3	3	3	מדע וטכנולוגיה	
1+1	1+1	--	--	--	--	תרבות ישראל ומורשת	אשכול מורשת רוח וחברה
2	2	2	2	2	--	תנ"ך במ"מ (בממ"ד***) דת ומורשת (ערבי/דרוזי)	
---	---	2	2	2	---	מולדת, חברה ואזרחות	
2	2	---	---	---	---	גיאוגרפיה	
2	---	---	---	---	---	היסטוריה	
2	2	2	2	2	2	חינוך גופני	
2	2	2	2	2	2	אמנויות (מוזיקה/אמנות פלסטית/ תיאטרון/מחול)	
1	1	1	1	1	1	שעת חינוך (מפתח הל"ב)	אשכול תרבות בית ספרית: אורח חיים, כישורי חיים, מפתח הל"ב, זהירות בדרכים, מיומנויות וערכים
1	1	1	1	1	1	כישורי חיים	
	1				1	זה"ב	
32	32	31	31	29	29	סך שעות לימוד מחייבות בשבוע	

הארות:

- אין בטבלה זו ביטול חוזר שעות הליבה המחייבות (תכנית היסוד)
- הנחיות לאופן שיבוץ השעות בתשע"ג ראו לעיל
- ערבית לדוברי ערבית בהיקף של 4 שעות בכיתות ג' - ו' יוקצו מסלים תוספתיים של בית הספר
- טבלת השעות השבועיות בחמ"ד מפורטת בעמוד הבא

פירוט שעות הלימוד השבועיות המחיבות ביסודי ממלכתי דתי

שעות הלימוד השבועיות המחיבות בחמ"ד						המקצוע	האשכול
ו'	ה'	ד'	ג'	ב'	א'	שכבת הגיל	
6	6+1	6+1	8	8	10	שפת אם: עברית, (חינוך לשוני, ספרות, לשון והבעה)	אשכול שפות וספרות
4	4	4	---	---	--	אנגלית (שפה זרה)	
6	6	6	6	6	6	מתמטיקה	אשכול מתמטיקה, טבע, מדע וטכנולוגיה
3	3	3	3	2	2	מדע וטכנולוגיה	
5	5	5	5	7	6*	תורה+פ"ש	אשכול מורשת רוח וחברה
2	2	2	2	---	---	נביא	
2	2	2	2	1	---	משנה	
2	2					גמרא	
1	2	2	2	2	2-3	הלכה, מועדים וביאורי תפילה	
---	---	1	1	1	---	מולדת חברה ואזרחות	
	**1	---	---	---	---	גיאוגרפיה	
**1	---	---	---	---	---	היסטוריה	
**1-2	** 1-2	**1-2	**1-2	**1-2	**1-2	חינוך גופני	אשכול מיומנויות הגוף
**	**	**1	**1	**1	**1	אמנויות (מוזיקה/אמנות פלסטית/ תיאטרון/מחול)	אשכול אמנויות
1	** _	1	1	1	1	שעת חינוך ("מפתח הל"ב מתוך אמונה")	אשכול תרבות: בית ספרית: אורח חיים, כישורי חיים, מפתח הל"ב, זהירות בדרכים, מיומנויות וערכים
1	1	**	1	1	1	כישורי חיים	
1					1	זה"ב	
36	36	35	33	31	31	סך שעות לימוד מחייבות בשבוע	

הערות:

- שינוי במערכת שעות הלימודים המחיבות
מנהל ביה"ס רשאי לשנות 3-4 שעות בסה"כ ממערכת השעות המחיבת כדי להתאימה לקהילת ביה"ס ולצרכיו הייחודיים של ביה"ס. השינוי יישלח **בכתב** למפקח ביה"ס.
- זמן התפילה ושני השיעורים הראשונים:
08:20-08:00 תפילת שחרית
08:20 צלצול לתחילת שיעור ראשון
09:00-08:20 שיעור ראשון
09:40-09:00 שיעור שני
לאור זאת אין להקצות יותר שעות למורים בגין תפילה
- לימודי תורה בכיתות א' - עד פסח בהיקף של 3 ש"ש, 3 השעות הנותרת יינתנו לתגבור ביאורי תפילה ושפה
** מומלץ להרחיב להיקף של 2 ש"ש מתוך סל השעות הבית-ספרי (המתקבל כתוצאה מגודל כיתה ו/או תוספות ייחודיות)

מודל הדרכה בית ספרי לבתי ספר יסודיים בחינוך הרגיל

המודל נבנה בשיתוף לשכת המשנה למנכ"ל והאגף לחינוך יסודי. בשנת תשע"ב פעל המודל כפילוט במחוזות: ת"א, דרום, חיפה וירושלים. לאור הפקת הלקחים יוחלט על האופן בו יופעל בשנת תשע"ג.

המנהל וצוותו יבחרו את תחומי ההדרכה והיקפיהם על סמך מיפוי ההישגים הלימודיים והחברתיים ערכיים, היעדים, החזון הבית ספרי ועוד. במסגרת זאת יקבע המנהל יום עד יומיים קבועים להדרכה בהם ישובצו המורים המודרכים על מנת לאפשר למידה, צפייה ודיאלוג.

רציונל:

ההדרכה הבית ספרית מהווה משאב חשוב שעל מנהל בית הספר לנהל בהקשר הבית ספרי בהתאם ליעדי המשרד, הליבה, החזון הבית-ספרי, ההישגים במיצ"ב, באח"מ ובמיפויים בית ספריים ביחס למיומנויות יסוד, לתכניות לימודים, לאקלים בית הספר, לתחום החברתי ערכי, להדרכות קודמות שהצוות קיבל, להתפתחות המקצועית של חברי הצוות, ולוותק/הניסיון של חברי הצוות בתחומים השונים.

ההדרכה הבית ספרית נועדה לאפשר:

ליווי הלמידה וההתפתחות המקצועית של המורים בתחומים השונים תוך כדי התנסות בהקשר הבית ספרי. פיתוח והשבחת תהליכי הוראה, למידה והערכה בהתאם לצורכי בית הספר כמערכת ולצורכי המורים כפרטים. העצמת רכזים בית ספריים כמובילי תחום וכנותני מענה שוטף לשאר המורים בצוות בית הספר.

כפי שמפורט במודל שלהלן, תחומי ההדרכה לצוות המורים של בית הספר ימופו על ידי מנהל בית הספר בראייה תלת שנתית. צורכי ההדרכה הבית ספרית יהוו בסיס לגיבוש תכנית העבודה של מערך ההדרכה המחוזי לבתי הספר.

עיקרי המודל:

- ◆ מנהל בית הספר וצוותו יגדירו את צורכי ההדרכה (תחומים, היקפים ואוכלוסיית יעד) בראייה תלת שנתית.
- ◆ בבחירת תחומי ההדרכה יתייחסו המנהל והצוות לתחום הלימודי לצד התחום האקלימי-חברתי-ערכי בהלימה לצורכי בית-הספר ואתגרו ויבחרו הדרכה הן בתחום הלימודי והן בתחום החברתי-ערכי בכל היקף שיידרש (בטבלה שבהמשך מפורטים סוגים שונים של היקפי הדרכה לבחירת בתי הספר).
- ◆ מנהלי בתי הספר המשתתפים בתכנית הלאומית להתאמת המערכת למאה ה-21, יקחו בחשבון בעת מיפוי הצרכים כי ההדרכה שיבחרו במקצועות הליבה (מתמטיקה, שפה, אנגלית ומדעים) תיעשה תוך שילוב הדיספלינה בסביבה המתקשבת.
- ◆ מנהל בית הספר יוודא שסך תחומי ההדרכה למורים השונים בבית הספר יעמוד על 2-5 תחומים, כשמורה ספציפית לא יקבל הדרכה ביותר מ-3 תחומים.
- ◆ מנהל בית הספר יקיים דיאלוג עם המפקח על אודות הבחירה בראייה תלת שנתית.

המודלים להפעלה, ההיקף ההדרכה, והיבטים נוספים יפורסמו בהמשך לאור הפקת הלקחים הנעשית בימים אלו.

מתכ"ה

הספרייה - מרכז משאבים בבית-הספר

כללי:

- ◆ "בעידן זה יש לספריית בית-הספר כמרכז משאבים תפקיד מכריע בריכוז ובאספקת מידע, בחינוך לקריאה ובניצול נכון של מידע. על כן ראוי כי בכל מוסד חינוכי תהיה ספרייה-מרכז משאבים ההולמת את צורכי המורים והתלמידים" (חוזר מנכ"ל מיוחד ה' תשמ"ט)
- ◆ השפעתה של ספרייה-מרכז משאבים בבית-הספר על ההישגים בלימודים מוכחת במחקרים הקובעים שהיא משמעותית במיוחד כאשר קיימים בה אוספים מגוונים ברמות שונות, נגישות אל מקורות מידע מסוגים שונים, כוח אדם מקצועי ותכנית הפעלה מותאמת לתכנית הלימודים

כיוונים ופעולות לקידום הנושא:

1. הספרייה תפעל כמרכז משאבים כמרכז קריאה, למידה ותרבות בסביבה לימודית רגועה ואסתטית: פעולות למימוש:

- א. הקמת ספרייה על-פי ההנחיה בחוזר מנכ"ל תש"ע/5, תוך הקפדה על העקרונות הבאים:
  - ◆ הספרייה תזמן גישה חופשית אל מגוון ספרים ומקורות מידע מודפסים ואלקטרוניים מגוונים בנושאים ובתחומי דעת שונים לקריאה, לעיון וללמידה ואו להשאלה
  - ◆ הספרייה תנוהל באמצעות תוכנה ייעודית לניהול ספרייה
  - ◆ בספרייה יהיו עמדות מחשב, חיבור לרשת וציוד נלווה לשימוש התלמידים
  - ◆ הספרייה תופעל על ידי מורה/מרכזת התחום בבית הספר
- ב. הפעלת ספרייה על-פי תכנית בית-ספרית:
  - ◆ הספרייה תאפשר לתלמידים ולמורים נגישות לסביבה עתירת מקורות מידע וספרות
  - ◆ הספרייה תשמש להעמקת החשיפה לספרים ולמקורות מידע
  - ◆ אנשי הספרייה יעודדו פעילות מכוונת לעידוד הקריאה ולשימוש מושכל במקורות מידע
  - ◆ המורה המרכז יהיה שותף בהנחית תלמידים לשימוש מושכל במקורות מידע להכנת עבודות חקר בתחומים השונים
  - ◆ הספרייה תאפשר שילוב הוראה ולמידה, והתלמידים יופנו להשתמש במשאביה
  - ◆ הספרייה תאפשר עבודה לכיתות, לקבוצות תלמידים ולעבודה אינדיבידואלית
  - ◆ כחלק מתכנית אופק חדש תשתלב הספרייה בשיעורים פרטניים ותוכל לשמש לקידום ההישגים הלימודיים במקצועות השונים
  - ◆ אנשי הספרייה יעודדו השתתפות בפעילות הארצית לעידוד הקריאה במסגרת "מצעד הספרים השנתי"
  - ◆ המורה במרכז יהיה שותף פעיל בהכנת תכניות עידוד קריאה בבית הספר ובשילוב הספרייה בתכנית הלימודים ובפעילויות הבית ספריות

ג. טיפוח מיומנויות השפה באמצעות פעילות מגוונות:

- ◆ לעידוד קריאת ספרים
- ◆ לשיח בעקבות ספרים
- ◆ לשילוב אומנויות כחלק מהשיח בעקבות קריאה
- ◆ לעידוד ולהעצמת ילדים המרבים לקרוא קריאה חופשית

ד. שיתוף הורים

- ◆ דיון עם ההורים על מצב קריאת הספרים והשימוש בספרייה באמצעות הרצאות של אנשי מקצוע ומורים
- ◆ שיתוף הורים בפעילויות לעידוד הקריאה

ה. אירועי תרבות

- ◆ הספרייה תשמש מרכז לאירועי תרבות: תערוכות ותצוגות, מפגש עם סופר/יוצר, קונצרט, הצגה
- ◆ ימי פעילות מרוכזים לתלמידים/הורים/קהילה בנושאי קריאה/ספרות/תרבות

2. **הספרייה תאפשר נגישות לקריאה חופשית במגוון ספרים, ולמקורות מידע והעשרה עדכניים.**
פעולות למימוש:

- א. בניית אוסף מותאם לנושאים ולתחומי דעת שונים
- ◆ אוסף הספרים, מקורות המידע והחומרים יותאמו לצורכי התלמידים והמורים, ויכללו מגוון תחומים
  - ◆ האוסף יתעדכן בקביעות
  - ◆ בספרייה יינתן ביטוי קבוע ושוטף לחגי ישראל, למועדי השנה, לאירועים חשובים בארץ ובעולם ולמקצועות הנלמדים בבית הספר

- ב. האוסף בספרייה יותאם לדגשים של מערכת החינוך כגון:
- ◆ מדור "תרבות ישראל ומורשתו" ובו מגוון ספרים וחומרים למורים ולתלמידים
  - ◆ הספרים המוצעים בתכנית הליבה
  - ◆ ספרים המותאמים לערכי "מפתח ה"ב"
  - ◆ ספרים העוסקים בתחומים הנוגעים לחברת הילדים כמו: חברות, ויסות רגשי, ניהול קונפליקטים, מניעת חרם, מניעת בריונות והתנהלות ברשת
  - ◆ יצירות ליבה בספרות עפ"י הנספח החדש לתכנית הלימודים בחינוך לשוני (תשע"א)

לפרטים נוספים יש לפנות:

- ◆ למפקחים במחוזות
- ◆ למחלקה לספריות בתי ספר באגף לחינוך יסודי במינהל הפדגוגי
- ◆ מפמ"ר ספרות ומפקחת ארצית לשפה בחמ"ד

הנושא: ספרי לימוד לתלמידים - היערכות לתשע"ג

הרעיון:

- עד פי החלטת ממשלת ישראל מס' 4088 נערך משרד החינוך להקלת נטל התשלומים על ההורים באמצעות נקיטת צעדים שיובילו להוזלת מחירי ספרי הלימוד וקידום תכנית השאלת ספרי לימוד לכלל התלמידים במערכת

הרקע:

- עד כה רכשו רוב הורי התלמידים את הספרים ואת חוברות העבודה לקראת שנת הלימודים לפי רשימה שנמסרה להם במהלך השליש האחרון של שנת הלימודים ע"י בית הספר
- הספרים נרכשו במספר דרכים:
  - חנויות ספרים
  - ירידי ספרים מאולתרים במרכזי שכונות ובבתי ספר
  - רכישה מחברים/שכנים
  - העברה בתוך המשפחה
- לא כל הורי הילדים יכלו לאפשר לילדיהם לפתוח את שנת הלימודים עם "סל ספרים" מלא

המטרות:

- הקלת נטל התשלומים על ההורים
- הוזלת מחירי ספרי הלימוד
- מתן הזדמנות שווה לכל התלמידים לפתוח את שנת הלימודים עם "סל ספרים" מלא
- חינוך הילדים לערך של כבוד לספר ופיתוח תחושת האחריות האישית שלהם לרכוש
- שיפור הליך הבקרה על המילוי אחר הנחיות המשרד בנושא ספרי לימוד (לדוגמה: הקפדה על שימוש בספרי לימוד מאושרים על ידי משרד החינוך ועל החלפת מהדורות פעם בחמש שנים או מעל 5 שנים, הקפדה על ההוראה לרכוש אך ורק ספרים שייצשה בהם שימוש פעיל)

האוכלוסייה:

- כל בתי הספר

שני המסלולים המוצעים לבתי הספר:

- בתי הספר יונחו להציע להורים את אחד משני המסלולים הבאים, ובכל מקרה להפעיל אחד מהם, בהתאם לבחירת ההורים:
  - "מסלול 1" - רכישה מרוכזת של ספרי לימוד עבור הורי התלמידים המעוניינים בכך, באמצעות בית הספר
  - "מסלול 2" - השאלת ספרי לימוד ע"י שמירת הספרים המשומשים של התלמידים והשלמת הספרים החדשים מתקציב המשרד. השתתפות במסלול השני מחייבת הסכמה של 60% מההורים לפחות.

מסלול 1 - רכישה מרוכזת של ספרי לימוד:

- החל משנת הלימודים תשע"ג יתקיים בבתי הספר הרשמיים (יסודיים וחטיבות ביניים) הליך רכישה מרוכזת של ספרי לימוד
- במקביל יאפשר המשרד לכל בתי הספר המוכרים שאינם רשמיים (לרבות בתי הספר התיכוניים בחטיבה העליונה בבעלות הרשויות המקומיות או בבעלות פרטיות) ויעודד אותם לקיים הליך של רכישה מרוכזת של ספרי לימוד

צעדים לקראת יישום מסלול 1 - ברמת מטה:

לשם יישום מהלך זה מתארגן המשרד ויוצא ל-2 מכרזים:

- ♦ האחד - להקמת מנהלת שתסייע למנהלים בביצוע המשימה (רישום, איסוף וכו') ושתלווה את ביה"ס במהלך
- ♦ השני - ליצירת מאגר ספקים שיספקו את ספרי הלימוד הנדרשים לבתי"ס
- ♦ הנחיות לפעולה למנהלי בתי הספר יפורטו באמצעות חוזר מנכ"ל
- ♦ הכנה של קובץ ספרי לימוד מאושרים לשנת הלימודים הבאה לשכבות הגיל השונות ומשלוח לבתי הספר

צעדים לקראת יישום מסלול 1 - ברמת בית הספר:

- ♦ הקדמת ההתארגנות לקביעת רשימת ספרי הלימוד לכל כיתה/שכבת גיל שבבית הספר מתוך רשימת ספרי הלימוד המאושרים
- ♦ התארגנות לביצוע תהליך הרכישה לאור ההנחיות שיפורטו בהמשך בחוזר מנכ"ל בנושא

הערה:

בכל ההיבט הארגוני, המינהלי, הטכני, המנהלים יקבלו סיוע מהמנהלת אשר תלווה ותעזור בעזרת עובדים ייעודיים שיוקצו לנושא

מסלול 2 - מסלול השאלת ספרי לימוד:

- ♦ במקרים שבהם בבית הספר בחר במסלול להשאלת ספרי לימוד של משרד החינוך, מתקיים התהליך הבא:
  - ♦ בכל סוף שנת לימודים התלמידים משאירים בבית הספר את ספרי הלימוד הישנים שלהם
  - ♦ בית הספר מפעיל מערך לשיקום הספרים ולטיפול בהם לצורך העברתם משנה לשנה
  - ♦ בהתאם לצורך, בית הספר רוכש ספרים חדשים מתקציב המשרד לצורך השלמת הסל
  - ♦ התלמידים מקבלים את ספרי הלימוד הנדרשים להם בכל שנה בהשאלה מבית הספר
  - ♦ במסגרת זו הורי התלמידים משלמים תשלום שנתי המאושר במסגרת "תשלומי הורים" ותמורתו מקבלים סל ספרי לימוד לשנת הלימודים החדשה
- ♦ קיום הסברה והעברת מידע על הפרויקט באמצעות:
  - ♦ ישיבה משותפת עם ועד ההורים להדגשת יתרונות הפרויקט המשותף, תוך הדגשה שהוא חוסך להורים ומהווה גורם חינוכי בעל ערך לתלמידים
  - ♦ שליחת חוזר להורים בשיתוף ביה"ס/בעלות/ועד ההורים. בחוזר תהיה סקירה קצרה על הרעיון הנמצא בבסיס הפרויקט, על יתרונותיו וכן פרטים על התהליך לצד לוחות הזמנים וטופסי הזמנה

הערות:

- ♦ כל בית ספר יוכל לפעול רק על פי אחד מהמסלולים. לצורך בחירת מסלול 2 יש צורך ברוב של 60% מההורים
- ♦ כל הורה יוכל לפעול על פי המסלול שנקבע בבית הספר או לחילופין לרכוש את ספרי הלימוד באופן עצמאי
- ♦ הספרים יירכשו אך ורק מהספקים שיבחרו בהליך שייקבע על ידי המשרד
- ♦ הקבלן במכרז זה יהיה האחראי על כל התהליך וינהל את הקשר בין בתי הספר לספקי הספרים

לפרטים נוספים יש לפנות:

- ♦ המפקחים הכוללים במחוזות
- ♦ היחידה לתכניות משלימות למידה במינהל הפדגוגי

מתב"ה

ריכוז שעות ההוראה והפיתוח המקצועי ליישום המשימות בכל יעד

פיתוח מקצועי							שעות הוראה						יעד 1
מחנכי א'	מחנכי ב'	מחנכי ג'	מחנכי ד'	מחנכי ה'	מחנכי ו'	רכזים ומורי מורים	כיתה א'	כיתה ב'	כיתה ג'	כיתה ד'	כיתה ה'	כיתה ו'	הנושא
---	---	---	---	---	---	לרכז טיולים	---	---	---	---	לפני/אחרי סיור	---	נעלה לירושלים
---	---	---	---	---	---	למורה אחד מכיתה ה' או מכיתה ו' (30 ש')	---	---	---	2 שעות	2 שעות	2 שעות	תרבות ישראל ומורשתו
---	---	---	---	---	---	למחנך אחד מכיתות א', ב', ג', ד', ה' או ו' (30 ש')	1 שעה	1 שעה	1 שעה	1 שעה	1 שעה	1 שעה	מפתח הל"ב
---	---	---	---	---	---	לרכז ח"ח (30 ש') למורי מורים (30 ש')	---	---	---	---	---	---	ההמנון הלאומי
---	---	---	---	---	---	במסגרת התכניות לפיתוח מקצועי במולדת, חברה ואזרחות, ספרות, מוסיקה, מפתח הל"ב, תרבות ישראל ומורשתו וכו'	---	---	---	---	---	---	ההמנון הלאומי
פיתוח מקצועי							שעות הוראה						יעד 2
מחנכי א'	מחנכי ב'	מחנכי ג'	מחנכי ד'	מחנכי ה'	מחנכי ו'	רכזים	כיתה א'	כיתה ב'	כיתה ג'	כיתה ד'	כיתה ה'	כיתה ו'	הנושא
---	---	---	---	---	---	למחנך אחד מכיתות א', ב', ג', ד', ה' או ו' (30 ש')	1 שעה	1 שעה	1 שעה	1 שעה	1 שעה	1 שעה	אקלים מיטבי- כישורי חיים
---	---	---	---	---	---	במסגרת התכניות לפיתוח מקצועי בשפ"י	---	---	---	---	---	---	תלבושת אחידה
פיתוח מקצועי							שעות הוראה						יעד 3
מחנכי א'	מחנכי ב'	מחנכי ג'	מחנכי ד'	מחנכי ה'	מחנכי ו'	רכזים	כיתה א'	כיתה ב'	כיתה ג'	כיתה ד'	כיתה ה'	כיתה ו'	הנושא
---	---	---	---	---	---	למורה שפה א'-ב' (30 ש') למורה שפה ג'-ד' (30 ש') למורה שפה ה'-ו' (30 ש')	10 שעות + 6 שעות פיצול	8 שעות + 3 שעות פיצול	8 שעות	7 שעות	7 שעות	6 שעות	שפת אם, מבדק קריאה ופיצול כיתות א'-ב'
---	---	---	---	---	---	למורה שפה א'-ב' (30 ש') למורה שפה ג'-ד' (30 ש') למורה שפה ה'-ו' (30 ש')	6 שעות	6 שעות	6 שעות	6 שעות	6 שעות	6 שעות	מתמטיקה
---	---	---	---	---	---	למורה שפה א'-ב' (30 ש') למורה שפה ג'-ד' (30 ש') למורה שפה ה'-ו' (30 ש')	---	---	---	---	---	---	אנגלית

מתנה

המשך ריכוז שעות ההוראה והפיתוח המקצועי ליישום המשימות בכל יעד

פיתוח מקצועי							שעות הוראה						יעד 3
מחנכי א'	מחנכי ב'	מחנכי ג'	מחנכי ד'	מחנכי ה'	מחנכי ו'	רכזים	כיתה א'	כיתה ב'	כיתה ג'	כיתה ד'	כיתה ה'	כיתה ו'	הנושא
- למורי מקצועי למדע וטכנולוגיה בכיתות א', ב', ג', ד, ה' או ו' שלא למד בשנתיים האחרונות במסגרת הפיתוח המקצועי (30 ש') - לרכז מדע וטכנולוגיה (30 ש')							3 שעות	3 שעות	3 שעות	3 שעות	3 שעות	3 שעות	מדע וטכנולוגיה
לצוות "אמירים" מתווה מקצועי בתחום (30 ש') במשך שנתיים							3 קורסים בשנה לתלמיד: 2 קורסים מתחומי דעת - 2 ש"ש לקורס + קורס חברתי-ערכי - 1 ש"ש לתלמיד						אמירים
- למורים לקליטת עלייה שלא למדו במסגרת הפיתוח המקצועי - - קורס למורים המלמדים תלמידים עולים - מורים שבכיתתם תלמידים עולים (30 ש')							שעות פרטניות בקבוצות לתלמידים עולים ולתלמידים תושבים חוזרים						קליטת תלמידים עולים ותלמידים תושבים חוזרים
לצוות ביה"ס מתווה מקצועי בתחום (30 ש')							---						אזורי בחירה מבוקרת
פיתוח מקצועי							שעות הוראה						יעד 4
-----							בהתאם להוראות חוזר "ימי לימוד מחייבים" ולשעות הלימוד השבועיות המחייבות						ניצול זמן הלימוד
פיתוח מקצועי							שעות הוראה						יעד 5
- למחנך מבית הספר (30 ש') - למורים המלמדים תלמידים מתקשים במסגרת "שח"ר" (30 ש')							ביישובים בהם מופעל תקציב רווחה חינוכית ושיקום שכונות: במסגרת השעות הבית ספריות, השעות התוספתיות, שעות טיפול בפרט לתלמידים בעלי סכנת נשירה, שעות לטיפול ברצף היום בתוך בית הספר או בקהילה						טיפול בתלמידים מאוכלוסיות חלשות במדד טיפוח 10 - 5
לרכזי בתי"ס במילת (30 ש')							- משולב במסגרת השיעורים הרגילים - במסגרת שעות תוספתיות - הניתנות במסגרת התכנית, ללמידה בקבוצות קטנות (מיל"ת) - במסגרת שעות ההוראה שבהן סטודנטים פועלים עם תלמידים בכתות האם (סחל"ב) - במסגרת שעות תכנית קרב						תכניות תוספתיות לצמצום פערים
- למורים ורכזים בקורסי פיתוח מקצועי בתחומי הדעת השונים - לצוות החינוכי במסגרת תכנית ייעודית בפיתוח המקצועי הבית ספרי							- במסגרת השעות הרגילה - במסגרת שעות התגבר של החומש - במסגרת השעות הפרטניות - במסגרת השעות התוספתיות						חומש - למגזרים דוברי השפה הערבית
פיתוח מקצועי							שעות הוראה						יעד 6
פיתוח מקצועי בית ספרי, ליווי מורים, מפקח ומנהליו							-----						חיזוק מעמד המורה ושיפור איכות ההוראה
פיתוח מקצועי של עובדי ההוראה							-----						חיזוק מעמד המורה ושיפור איכות ההוראה

מתנה

המשך ריכוז שעות ההוראה והפיתוח המקצועי ליישום המשימות בכל יעד

פיתוח מקצועי							שעות הוראה						יעד 7
מחנכי א'	מחנכי ב'	מחנכי ג'	מחנכי ד'	מחנכי ה'	מחנכי ו'	רכזים	כיתה א'	כיתה ב'	כיתה ג'	כיתה ד'	כיתה ה'	כיתה ו'	הנושא
במסגרת "אבני ראשה"							-----						חיזוק מעמד המנהל
פיתוח מקצועי							שעות הוראה						יעד 11
- למנהלים באמצעות מכון "אבני ראשה" (40 ש') - למדריכי אשכול (60 ש' X 3 שנים) - למדריכים בתחומי הדעת (60 ש' בשנה הראשונה ו-30 ש' בכל אחת מהשנתיים הבאות) - לרכז תקשוב - (60 ש' בשנה הראשונה ו-30 ש' בכל אחת מהשנתיים הבאות) - לצוות הבית ספרי במסגרת פיתוח בית ספרי (30 ש') - למורי א'-ו' במסגרת הפיתוח מקצועי בתחום הדעת - בשילוב תקשוב (30 ש') - הפיתוח המקצועי של המורים ובעלי התפקידים בתחומי הדעת מבתי הספר שבתוכנית יהיו משולבי תקשוב							- שיעורים משולב תקשוב בתחומי הדעת לפחות פעם בשבוע - שיעורים ללימוד עקרונות האתיקה וגלישה נבונה ברשת - 4 פעילויות בשנה - שיעורים ייחודיים להקניית כתיבה עיוורת במקלדת - 3 שיעורים בשנה לכיתות ג' או ד'						תקשוב מערכת החינוך והתאמתה למאה ה-21
פיתוח מקצועי							שעות הוראה						יעד 12
עד לשנה"ל תשע"ה יוכשרו מפקחים, מנהלים, סגני מנהלים, יועצים ומורים בנושא הרחבת יכולת ההכלה והקידום של תלמידים מתקשים בחינוך הרגיל: - במסגרת תחום הדעת בו הם מתמקצעים (בקורסים לפיתוח מקצועי באופק חדש ישולבו יחידה-שניים בנושא) - במסגרת קורס למחנכים - במסגרת תכנית ייעודית לפיתוח מקצועי בית ספרי (30 ש') - במסגרת מפגשי הפיתוח המקצועי למפקחים/מנהלים/סגני מנהלים/יועצים/מדריכים/רכזים							במסגרת המשאבים הקיימים: בשגרת יום הלימודים, בשעות פיצול לכיתות א'-ב', בשעות הפרטניות, בשעות טיפול בפרט ("שח"ר"), בשעות אחרות: התכנית הלאומית לילדים ולנוער בסיכון, תכניות רשותיות ובמסגרות המשך: מיל"ת, קרב, מועדוניות, מרכזי ילדים, תכניות בקהילה, התכנית הלאומית לילדים ולנוער בסיכון, תכניות תוספתיות של משרד החינוך ובעלויות תכנית החומש						שילוב הלומדים וקידומם בחינוך הרגיל תוך הרחבת יכולת הכללתם

מתנה

ריכוז שעות ההוראה והפיתוח המקצועי ליישום משימות שגרה בדיקה ליעדים

פיתוח מקצועי							שעות הוראה						יעד 1
מחנכי א'	מחנכי ב'	מחנכי ג'	מחנכי ד'	מחנכי ה'	מחנכי ו'	מחנכי זכ	כיתה א'	כיתה ב'	כיתה ג'	כיתה ד'	כיתה ה'	כיתה ו'	
משולב במסגרת השתלמויות בתחום החברתי ערכי							משולב במסגרת השיעורים הרגילים						חוק חינוך ממלכתי
משולב במסגרת הפיתוח המקצועי במולדת, חברה ואזרחות וחינוך לחיים בחברה							משולב במסגרת השיעורים הרגילים						חינוך אזרחי ודמוקרטי
מורה אחד לפחות, משכבות ב' -ט', ישתתף בפיתוח מקצועי באשכול "תרבות, מורשת ודת" (30 ש')							2 ש"ש בהתאם לתכנית הליבה מכיתה ב' עד כיתה ו' במסגרת השעות הרגילה						מורשת, דת ותרבות במגזר הערבי
מורה אחד לפחות מכל ב"ס ישתתף בפיתוח מקצועי בתכנית הלימודים ובערכים דרוזים (30 ש')							2 ש"ש במסגרת תכנית הלימודים הרגילה, כחלק מתכנית הלימודים						מורשת, תרבות במגזר הדרוזי
שוויון בין המינים וכבוד האדם - מורה מהצוות (30 ש')							במסגרת השעות הרגילות בשיעורי חינוך, תרבות ישראל ומורשתו, מפת"ח הל"ב וכישורי חיים						שוויון בין המינים
פיתוח מקצועי							שעות הוראה						יעד 2
מחנכי א'	מחנכי ב'	מחנכי ג'	מחנכי ד'	מחנכי ה'	מחנכי ו'	מחנכי זכ	כיתה א'	כיתה ב'	כיתה ג'	כיתה ד'	כיתה ה'	כיתה ו'	
למורי כיתות א' ה' ולמורים המובילים חונכות זה"ב שלא למד בעבר במסגרת הפיתוח המקצועי (30 ש')							---	1 שעה	---	---	---	---	זהירות ובטיחות בדרכים
פיתוח מקצועי							שעות הוראה						רפורמות
ימי עיון במסגרת הפיתוח המקצועי בתחומי הדעת							בהתאם להסכם המעודכן של אופק חדש						אופק חדש
יפורט בהמשך							בהתאם למחליטים						טרנספרי
פיתוח מקצועי							שעות הוראה						תכניות מרכזיות
יום עיון טרום כניסה כנס התנעה קורס למנהלים (30 ש')							-----						ניהול עצמי
							-----						חינוך משלב
פיתוח מקצועי							שעות הוראה						כללי
- הכשרת צוותים חדשים (30 ש') - הכשרת רכזים (30 ש') - מוגי"ות (30 ש') - מנהלות חטיבות צעירות (30 ש' X 3) - מנהלות חטיבות צעירות: משנה רביעית בתפקיד (30 ש')							---	---	---	---	בהתאם לנדרש בגן חובה ובכיתות א' הרגילות תוך ארגון זמן ולומדים על פי המקובל בחטיבות הצעירות		חטיבות צעירות
- עזרה ראשונה - 2 מורים שלא למדו בעבר (30 ש') - הכשרת הסגל (4 ש') - רכזי ביטחון - הכשרה בסיסית (60 ש') - רכזי ביטחון - רענון (4 פעמים בשנה)							---	סה"כ 10 שעות חינוך פיקוד העורף	---	4 שעות	4 שעות	---	שעת חירום

מתנה

ריכוז שמות המתווים לפיתוח מקצועי בכל יעד

הנושא	המתווה לפיתוח מקצועי
יעד 1	
נעלה לירושלים	♦ לרכז טיולים: במסגרת קורס רכזי טיולים (30 ש')
תרבות ישראל ומורשתו	♦ למורה אחד מכיתה ה' או מכיתה ו' - "תרבות ישראל ומורשתו" (30 ש')
מפתח הל"ב	♦ למחנך: מפתח הל"ב למחנכים ו/או המחנך כמנהל כיתה (30 ש') ♦ לרכז חנוך חברתי: רכזי חינוך חברתי - לימודי תעודה א'-ב' (30 ש') רכזי חינוך חברתי - לימודי תעודה ג'-ד' (30 ש') רכזי חינוך חברתי - לימודי המשך לרכזים בעלי "תעודת רכז" (30 ש') ♦ למורי מורים/מדריכים לחינוך חברתי ערכי (30 ש') ♦ לחמ"ד - מפתח הל"ב מתוך אמונה (30 ש')
ההמנון הלאומי	♦ במסגרת התכניות לפיתוח מקצועי במולדת, חברה ואזרחות, ספרות, מוסיקה, מפתח הל"ב, תרבות ישראל ומורשתו וכו'
יעד 2	
אקלים מיטבי- כישורי חיים	♦ למחנכים וליועצים - המחנך כמנהל כיתה (30 ש') ♦ כישורי חיים (30 ש') ♦ לחמ"ד - בית חינוך כמשפחה (30 ש')
תלבושת אחידה	♦ למחנכים וליועצים - במסגרת התכניות לפיתוח מקצועי בשפ"י
יעד 3	
שפת אם, מבדק קריאה ופיצול כיתות א'-ב'	♦ למורה שפה בכיתות א'-ב' - (30 ש') בממלכתי וממ"ד: חינוך לשוני בשפת אם עברית- הוראת קריאה בכיתות א'-ב' במגזר הערבי: חינוך לשוני- הוראת הקריאה בכיתות א'-ב', בשפה הערבית ♦ למורה שפה בכיתות ג', ד', ה' - (30 ש') חינוך לשוני בשפת אם עברית לכיתות ג' חינוך לשוני בשפת אם עברית לכיתות ד' חינוך לשוני בשפת אם עברית לכיתות ה' ♦ למורה שפה בכיתות ו' - (30 ש') בממלכתי וממ"ד: חינוך לשוני -בשפת אם עברית לכיתות ו' 30ש' במגזר הערבי חינוך לשוני למורי כיתות ג'- ו' להטמעת יעדי השפה הערבית ♦ לרכז שפה - (30 ש') בממלכתי וממ"ד: חינוך לשוני -שפת אם עברית לרכזים בחינוך הלשוני בבית הספר היסודי במגזר הערבי: רכז מקצוע חינוך לשוני בשפה ערבית א'- ו' ♦ למורי מורים (30 ש') בממלכתי וממ"ד: חינוך לשוני בשפת אם עברית למורי מורים במגזר הערבי: מדריכי החינוך הלשוני בערבית בשילוב תקשוב
מתמטיקה	♦ ערוץ 1 "הכשרה בסיסית למורי מתמטיקה בכיתות א'-ב' " (30 ש' במשך 3 שנים ילמדו סה"כ 90 ש') ♦ ערוץ 2 "הכשרה בסיסית למורי מתמטיקה בכיתות ג'-ו' " (30 ש' במשך 3 שנים ילמדו סה"כ 90 ש') ♦ ערוץ 3 "הכשרת מורה מוביל צוות מתמטי בית ספרי" (30 ש' - יחל מתשע"ד וימשך שנתיים למורים שסיימו בהצלחה "הכשרה בסיסית במתמטיקה" בערוצים 1 או 2) ♦ ערוץ 4 הסתיים ♦ ערוץ 5 "פיתוח עתודת מובילים אזוריים/ארציים ועתודת מורים מובילים, מדריכים ומנחי השתלמויות במתמטיקה" (30 ש') ♦ ערוץ 6 - "השתלמויות עדכניות לתחזוקה שוטפת של מורים, רכזים ומובילים למתמטיקה" (30 ש')
אנגלית	♦ למורי אנגלית ביתה ה': איתור תלמידים המתקשים בראשית קריאה ופיתוח התערבויות מתאימות (30 ש') ♦ אנגלית לרכזים (30 ש')

מתנה

המשך ריכוז שמות המתווים לפיתוח מקצועי בכל יעד

הנושא	המתווה לפיתוח מקצועי
יעד 3	
מדע וטכנולוגיה	- למורי מקצועי למדע וטכנולוגיה (30 ש') - לרכז מדע וטכנולוגיה (30 ש')
אמירים	לצוות "אמירים" - מתווה מקצועי בתחום (30 ש' במשך שנתיים)
קליטת תלמידים עולים ותלמידים תושבים חוזרים	- למורים המלמדים תלמידים עולים - להשלים שם מתווה (30 ש') - למורים שבכיתתם תלמידים עולים - להשלים שם מתווה (30 ש')
אזורי בחירה מבוקרת	לצוות בתי"ס שבניסוי הארצי - אזורי בחירה מבוקרת (30 ש')
ללמוד וללמד	לחמ"ד - "ללמוד וללמד" (30 ש')
יעד 4	
ניצול זמן הלימוד	-----
יעד 5	
טיפול בתלמידים מאוכלוסיות חלשות במדד טיפוח 5 - 10	למחנכים ולמורים המלמדים תלמידים מתקשים במסגרת "שח"ר" (30 ש')
תכניות תוספתיות לצמצום פערים	לרכזי בתי"ס במילת הרכז הבית-ספרי כמוביל וכמאמן צוות לקידום יעדים ותוצאות (30 ש')
חומש - למגזרים דוברי השפה הערבית	למורים, צוותים, רכזים - בקורסי פיתוח מקצועי בתחומי הדעת השונים במסגרת תכנית ייעודית בפיתוח המקצועי הבית ספרי
יעד 6	
חיזוק מעמד המורה ושיפור איכות ההוראה	במסגרת פיתוח מקצועי בית ספרי, ליווי מורים, מפקח ומנהליו
חיזוק מעמד המורה ושיפור איכות ההוראה	במסגרת פיתוח מקצועי של עובדי ההוראה
יעד 7	
חיזוק מעמד המנהל	למנהלים במסגרת "אבני ראשה"
יעד 11	
תקשוב מערכת החינוך והתאמתה למאה ה-21	- למנהלים - באמצעות מכון "אבני ראשה" - למדריכי אשכול - למדריכים בתחומי הדעת - לרכז תקשוב - לצוות הבית ספרי במסגרת פיתוח בית ספרי - למרי א' ו' במסגרת הפיתוח מקצועי בתחום הדעת - בשילוב תקשוב - למורים ובעלי התפקידים מבתי הספר שבתוכנית - במסגרת תחומי הדעת
יעד 12	
שילוב הלומדים וקידום בחינוך הרגיל תוך הרחבת יכולת הכלתם	- מפקחים, מנהלים, סגני מנהלים, יועצים ומורים יוכשרו במסגרת תחום הדעת (בקורסים לפיתוח מקצועי באופק חדש ישולבו יחידה-שתיים בנושא) - במסגרת קורס למחנכים - במסגרת תכנית ייעודית לפיתוח מקצועי בית ספרי (30 ש') - במסגרת מפגשי הפיתוח המקצועי למפקחים/מנהלים/סגני מנהלים/יועצים/מדריכים/רכזים
ניהול עצמי	
ניהול עצמי	פיתוח מקצועי בית ספרי (30 שעות) ע"פ בחירה

פרק ו'

תם ולא נשלם... ומה הלאה?

ומה הלאה? -

מנהלת אגף פיתוח במינהל הפדגוגי, זהבה שמש

- ◆ על אודות מתנ"ה תשע"ג
- ◆ על אודות לוח גאנט תשע"ג
- ◆ על אודות ספר התכניות

המארז כציר עבודה מארגן בבניית תכניות העבודה

תם ולא נשלם...

תם ולא נשלם... ומה הלאה?

מנהלת אגף פיתוח במינהל הפדגוגי, זהבה שמש

מתנ"ה תשע"ג

א. המארז ככלי ניהולי

מארז "מתנ"ה תשע"ג" (מארז תכנון, ניהול והיערכות לשנה"ל הקרובה) שלפניכם מצטרף לארגז הכלים הניהוליים אשר ברשותכם מפקחים ומנהלים. הוא מאפשר לכם תכנון והיערכות יעילים לשנת הלימודים הבאה תוך קיום דיאלוג עם הצוות החינוכי, עם ההורים, עם הפיקוח ועם הרשות.

ב. המשך פיתוח ועדכון המארז

המארז יוצג בקרוב באתר המינהל הפדגוגי וימשיך להתעדכן במהלך החודשים הקרובים בכתובת:
<http://cms.education.gov.il/EducationCMS/UNITS/MinhalPedagogi>

ג. המארז ככלי דיגיטלי

המארז יוצג כקובץ דיגיטלי שיכלול קישורים רבים ויאפשר לכם בין היתר:

- ◆ נגישות לחומרי הוראה-למידה רלוונטיים ליישום המטרות והיעדים
- ◆ נגישות לאתרי אינטרנט בתוך המשרד ומחוצה לו כהרחבה וכהעשרה
- ◆ חיפוש קל ומהיר בעזרת מילות מפתח (על פי משימות ויעדים)
- ◆ מבט כולל ומעמיק בנושאים השונים הנכללים בחלקיה השונים של ה"מתנ"ה" מגן-י"ב

ד. המארז כציר מארגן בבניית תכניות העבודה

- ◆ המארז משמש כציר מארגן בבניית תכניות העבודה של המטה והמחוזות, תכניות הנבנות בליווי יחידת התכנון בלשכת המשנה למנכ"לית.
- ◆ לנוחיותכם, צרפנו לסוף המארז טבלה המרכזת את המטרות/היעדים/המשימות ברצף גילאי, בהתאם לתכנית האסטרטגית ולמסמך קווים מנחים.
- ◆ הציר המארגן המופיע במסמך עשוי לסייע בהכנת תכנית העבודה האקסלית לקראת תשע"ג.

לוח גאנט ארצי

א. לוח הגאנט ככלי ניהולי

לוח הגאנט הארצי מהווה כלי ניהולי נוסף וחשוב שנועד לייעל את תכנון ההיערכות לקראת שנה"ל תשע"ג ואת ההתנהלות במהלכה בראייה אינטגרטיבית.

ב. לוח הגאנט בראייה מערכתית

הלוח הנבנה בשיתוף כלל היחידות במשרד, יציג תמונה מערכתית ויפרט את מועדי המועדים, החגים, החופשות, הכנסים, החידונים, מפגשי הפיתוח המקצועי, הבקורות והדיווחים ביחס לפעולות שאינן נכללות בעבודה השוטפת מול מוסדות החינוך.

ג. לוח הגאנט ככלי דיגיטלי

לוח הגאנט יוצג באתר המינהל ובאתר "או"ח" בכתובת: www.edu.gov.il/gant בפורמט דיגיטלי, ויאפשר פונקציות רבות וידידותיות שיסייעו בתכנון ההיערכות.

ספר התכניות

א. ספר התכניות ככלי ניהולי

בפיתוח הכלים הניהוליים השונים שמנו לנו למטרה להציג בפניכם תמונה מערכתית ושקופה העשויה לסייע בעבודתכם כמנהלים וכמפקחים. הדגשנו את חשיבותם של המהלכים המקדימים ובכללם: מיפוי תמונת המצב בבית-הספר/במחוז ובניית תכנית עבודה המגדירה את המטרות, היעדים, המשימות הפעולות הנדרשות, דרכי הערכה ובקרה ומדדי תפוקה ותוצאה לצד ההחלטה החשובה על אודות התכנית שתוצא לפתח/לבחור מתוך אמונה שהיא עשויה לתת את המענה המתאים.

כדי לייצר עבורכם תמונה כוללת ומקיפה של כלל התכניות ביקשנו מכל מנהלי המינהלים במשרד לשלוח אלינו מגוון תכניות, יוזמות, מיזמים ופרויקטים שפיתחו בתחומים שונים או שהיו שותפים לפיתוחם, להובלתם או להטמעתם במהלך השנים.

ב. התכניות שתוצגנה בספר התכניות

תחת הגדרה רחבה של "תכנית חינוכית" כללנו את כל התכניות המדגימות מערך פעולה ברור המציג יעדים או מטרות, פעולות ותוצאות הערכה של תהליכי הוראה-למידה שנועדו להביא לשיפור ולמתן מענה לצרכים. תכניות שפותחו על ידי משרד החינוך או אושרו על ידו ומיושמות בהובלתו לצד תכנית הלימודים הרשמית והן תואמות את מדיניות המשרד נכללות תחת ההגדרה הרחבה של המונח: "תכנית חינוכית".

ג. ספר התכניות ככלי דיגיטלי

על מנת לאפשר לכם להכיר ולבחון את היצע התכניות הקיימות ולבחור מהן בבחירה מושכלת את התכניות העונות על צרכיכם, החלטנו לפתח את ספר התכניות החינוכיות של משרד החינוך ככלי ניהולי בפורמט רגיל ודיגיטלי.

ד. קהל היעד של ספר התכניות

קהל היעד אליו פונה ספר התכניות רחב ומקיף וכולל:

- ◆ גננות ומפקחות על הגנים
- ◆ מנהלי בתי"ס וצוותי ניהול בבתי הספר היסודיים והעל יסודיים ומפקחיהם
- ◆ הנהגות ההורים בבתי הספר וברשויות
- ◆ צוותי הדרכה, מנחים ומפקחים על מוסדות החינוך
- ◆ מנהלי מחלקות חינוך ברשויות
- ◆ מטה משרד החינוך
- ◆ מפתחי תכניות, עמותות וגופים נוספים

ה. ספר התכניות ככלי ניהולי

ספר התכניות ככלי ניהולי מזמן בין השאר:

1. קבלת תמונה מערכתית המאפשרת:
  - ◆ היכרות עם מגוון תכניות ב-4 תחומים מרכזיים: התחום הלימודי, החברתי-ערכי, הרגשי-רווחתי, אחר
  - ◆ היכרות עם תכניות רצף על רכיביהן השונים
  - ◆ בחירה מושכלת מתוך כלל התכניות ההולמות את הצרכים שזוהו ברמת המוסד החינוכי, היישוב, הרשות והמחוז
2. יצירת שפה משותפת וקידום השיח הפדגוגי בקרב צוותים, מנהלים, מפקחים ואנשי המטה:
  - ◆ יצירת שיתופי פעולה בין מגזרים, מוסדות חינוך, מנהלים, צוותים
  - ◆ בחינה משותפת של מודלים להפעלת תכניות ותיקנות/חדשות שונות
  - ◆ יצירת רצפים חינוכיים גן-יסודי-על יסודי
3. קבלת החלטות מעשיות ברמת המדיניות וברמה התקציבית
  - ◆ תכנון תקציבי תוך הבאה בחשבון של צרכים ומשאבים
  - ◆ תכנון רחוק-טווח המאפשר היערכות יעילה
4. פיתוח תכניות חדשות
  - ◆ עידוד יוזמה ופיתוח תכניות נוספות בתחומים הנדרשים בהתאם לקריטריונים שהוצגו

ו. הפונקציות והחיתוכים בספר התכניות יאפשר

הספר הדיגיטאלי יאפשר לסנן את מגוון התכניות שאספנו מכל יחידות המשרד ולקבל בלחיצת כפתור רק את התכניות העונות להיבטים בהם אנו מעוניינים.

לדוגמה, ניתן יהיה לקבל מיידית את רשימת התכניות הקיימות במאגר עבור:

- ◆ תלמידים מתקשים/רגילים/מצטיינים/מחוננים
- ◆ בשכבת גיל מסוימת
- ◆ בתחום דעת מסוים
- ◆ שעברו הערכה

ואז בלחיצה נוספת ניתן לקבל את תעודת הזהות המפורטת של התכנית

ובנוסף ניתנו שמות המוסדות שהפעילו את התכנית בהצלחה כדי שניתן יהיה לפנות אליהם ולשוחח עמם אודות התכנית.

ז. תעודת הזהות שתציג כל תכנית בספר

כל תכנית תוצג בספר התכניות באמצעות "תעודת זהות" המפרטת את הרכיבים המרכזיים המופיעים בעמוד הבא:

תעודת הזהות לתכנית חינוכית בספר התכניות

1. אודות התכנית

- ◆ שם התכנית
- ◆ תקציר התכנית
- ◆ התחום המרכזי בו עוסקת התכנית
- ◆ פיתוח ואישור התכנית
- ◆ ותק התכנית, היקף הפעילות ומקום הפעילות ברחבי הארץ

2. מטרות ודגשים מרכזיים בתכנית

3. אוכלוסיית היעד

- ◆ תלמידים/הורים
- ◆ מגזר, זרם וסוג חינוך

4. מודל ההפעלה

- ◆ הזמן בו מתבצעת התכנית
- ◆ גודל הקבוצה בה מתבצעת התכנית
- ◆ רכיבים הניתנים במסגרת התכנית

5. המשאבים הנדרשים להפעלת התכנית

- ◆ שותפים נוספים לפיתוח ו/או להפעלת התכנית
- ◆ משאבים נדרשים להפעלת התכנית
- ◆ צעדים להבניית התכנית גם לאחר תום ההתקשרות

6. הערכת התוצאות בעקבות הפעלת התכנית

- ◆ האם נערכה הערכה? מי הגוף שביצע אותה? מתי בוצעה הערכה?

7. קריטריונים להצטרפות לתכנית

8. למידע נוסף:

- ◆ פרטי נציג המשרד
- ◆ מוסדות שהפעילו את התכנית
- ◆ להרחבה על אודות התכנית

תודתנו לשותפים הרבים במטה ובמחוזות שלוקחים חלק פעיל במהלכים ושמאפשרים לבנות את הכלים הניהוליים שיצטרפו לארגז הכלים הפדגוגי מערכתי שיעמוד לרשות המנהלים והמפקחים.

זהבה שמש

מנהלת אגף פיתוח במינהל הפדגוגי

